

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Majandusarvestuse instituut

Juhtimisarvestuse õppetool

Martin Nargla

**MÖÖBLITÖÖSTUSE KLASTRISSE KUULUVATE
ETTEVÕTETE FINANTSARUANNETE VÕRDLUSANALÜÜS**

Magistritöö

Juhendaja: lektor Paavo Siimann

Tallinn 2015

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Martin Nargla

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 113825TAKM

Üliõpilase e-posti aadress: martin@jarsi.ee

Juhendaja lektor Paavo Siimann:

Töö vastab magistritööle esitatud nõuetele.

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele.

.....

(ametikoht, nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

ABSTRAKT	7
SISSEJUHATUS	8
MÖÖBLITÖÖSTUSE JA KLASTRI ÜLEVAADE	11
1.1. Eesti mööblitööstuse ülevaade ja valdkonda mõjutavad tegurid 2011.–2013. aastal	11
1.2. Mööblitööstuse klaster	18
1.3. Analüüsitavad klastriliikmed	20
1.4. Varasemad uuringud	24
VÕRDLUSANALÜÜS	28
2.1. Valim ja analüüsimeetodika	28
2.2. Bilansi vertikaalanalüüs	29
2.3. Kasumiaruande vertikaalanalüüs	32
2.4. Vara ja tööjõu kasutamise efektiivsus	34
2.4.1. Vara käibesiduvus	34
2.4.2. Materiaalse põhivara käibesiduvus	38
2.4.3. Tööviljakus müügitulu alusel	44
2.4.4. Tööviljakus lisandväärtuse alusel.....	48
2.5. Arengukiirus	52
2.5.1. Müügitulu juurdekasv	52
2.5.2. Vara juurdekasv.....	57
2.6. Kasumlikkus	61
2.6.1. Müügitulu ärirentaablus äritegevuse rahakäibe ja müügitulu põhjal	61
2.6.2. Vara puhasrentaablus	65
2.7. Maksevõime.....	74
2.7.1. Lühiajaliste kohustiste kattekordaja	74
2.7.2. Likviidsussuhtarv	79
2.8. Analüüsi tulemused.....	83
KOKKUVÕTE	86
SUMMARY	90
VIIDATUD ALLIKAD	94

LISAD	98
Lisa 1. Suhtarvude valemid	98
Lisa 2. Askala OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)	99
Lisa 3. Askala OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)	100
Lisa 4. Askala OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)	101
Lisa 5. Askala OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	102
Lisa 5. (järg) Askala OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	103
Lisa 6. Askala OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	104
Lisa 7. Bellus Furniture OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)	105
Lisa 8. Bellus Furniture OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)	106
Lisa 9. Bellus Furniture OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)	107
Lisa 10. Bellus Furniture OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	108
Lisa 10. (järg) Bellus Furniture OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	109
Lisa 11. Bellus Furniture OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	110
Lisa 12. Ermatiko OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes).....	111
Lisa 13. Ermatiko OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes).....	112
Lisa 14. Ermatiko OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal (eurodes).....	113
Lisa 15. Ermatiko OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	114
Lisa 15. (järg) Ermatiko OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	115
Lisa 16. Ermatiko OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	116
Lisa 17. Halver Mööbel OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)	117
Lisa 18. Halver Mööbel OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)	118
Lisa 19. Halver Mööbel OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal (eurodes).....	119
Lisa 20. Halver Mööbel OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	120

Lisa 20. (järg) Halver Mööbel OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	121
Lisa 21. Halver Mööbel OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	122
Lisa 22. Kalla Mööbel OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)	123
Lisa 23. Kalla Mööbel OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)	124
Lisa 24. Kalla Mööbel OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)	125
Lisa 25. Kalla Mööbel OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	126
Lisa 25. (järg) Kalla Mööbel OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	127
Lisa 26. Kalla Mööbel OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	128
Lisa 27. Neiser Grupp AS-i bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)	129
Lisa 28. Neiser Grupp AS-i kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)	130
Lisa 29. Neiser Grupp AS-i rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)	131
Lisa 30. Neiser Grupp AS-i bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	132
Lisa 30. (järg) Neiser Grupp AS-i bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	133
Lisa 31. Neiser Grupp AS-i kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	134
Lisa 32. Pinea OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)	135
Lisa 33. Pinea OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)	136
Lisa 34. Pinea OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)	137
Lisa 35. Pinea OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	138
Lisa 35. (järg) Pinea OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	139
Lisa 36. Pinea OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	140
Lisa 37. Sarkop AS-i bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)	141
Lisa 38. Sarkop AS-i kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)	142
Lisa 39. Sarkop AS-i rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)	143

Lisa 40. Sarkop AS-i bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	144
Lisa 40. (järg) Sarkop AS-i bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	145
Lisa 41. Sarkop AS-i kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	146
Lisa 42. Standard AS-i konsolideerimata bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes).....	147
Lisa 43. Standard AS-i konsolideerimata kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)...	148
Lisa 44. Standard AS-i konsolideerimata rahakäibearuanne 2011.–2013. aastal (eurodes)	149
Lisa 45. Standard AS-i konsolideerimata bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	150
Lisa 45. (järg) Standard AS-i konsolideerimata bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	151
Lisa 46. Standard AS-i konsolideerimata kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	152
Lisa 47. Tarmel Furniture OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)	153
Lisa 48. Tarmel Furniture OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes).....	154
Lisa 49. Tarmel Furniture OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal (eurodes).....	155
Lisa 50. Tarmel Furniture OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	156
Lisa 50. (järg) Tarmel Furniture OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	157
Lisa 51. Tarmel Furniture OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	158
Lisa 52. Woodman OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes).....	159
Lisa 53. Woodman OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes).....	160
Lisa 54. Woodman OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal (eurodes).....	161
Lisa 55. Woodman OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	162
Lisa 55. (järg) Woodman OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	163
Lisa 56. Woodman OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)	164
Lisa 57. Intervjuu Standard AS-i juhatuse liikme Priit Tammega.....	165

Lisa 58. Vara puhasrentaabluse teguranalüüs.....	168
Lisa 58. (järg) Vara puhasrentaabluse teguranalüüs.....	169
Lisa 58. (järg) Vara puhasrentaabluse teguranalüüs.....	170
Lisa 58. (järg) Vara puhasrentaabluse teguranalüüs.....	171

ABSTRAKT

Mööblitööstus on Eestis üks vähestest sektoritest, mille väliskaubandusbilanss on alates 1990. aastatest olnud positiivne, kuid Eesti mööblitööstus kasv on praeguseks ammendumas. Konkurentsivõime tõstmiseks loodi Eesti mööblitööstuse klaster. Magistritöö eesmärk on välja selgitada, kuidas mööblitööstuse klatri programmis osalenud mööblitööstusettevõtete finantsnäitajad erinevad ülejäänud ettevõtete finantsnäitajatest. Eesmärgi saavutamiseks analüüsitakse, kas mööblitööstuse klastrisse kuuluvate tootjate finantsnäitajad on paremad kui teiste sama valdkonna ettevõtetel.

Magistritööst selgus, et arengukiiruse (müügitulu ja vara juurdekasv), efektiivsuse (vara kasutus ja tööviljakus) kasumlikkuse ja maksevõime näitajad on analüüsitaval ajavahemikul olnud klastrisse kuuluvatel ettevõtetel nõrgemad kui klastrisse mittekuuluvatel ettevõtetel. Mööblitööstuse klatri liikmete võrdlusanalüüsist selgus, et klastrisse kuuluvate ettevõtete peamine nõrk koht on müügitulu juurdekasvutempo, sest müügitulu mõjutab otseselt või kaudselt vara ja tööjõu kasutamise efektiivust, kasumlikkust ja maksevõimet. Programmis osalenud ettevõtete müügitulu juurdekasvutempo oli analüüsitaval ajavahemikul väiksem kui ülejäänud mööblitootjatel, sest müügitulu meie peamistest ekspordi sihtturgudest on langenud ja uued soovitud turud pole langust seni veel kompenseerinud. Kasumiaruande vertikaalanalüüsist on näha, et analüüsitaval perioodil tööjõu- ja tegevuskulude suhe müügitulusse suurenes.

Analüüsitaval ajavahemikul on üksikud ettevõtted siiski edu saavutanud ja turgudele sisenemise kulud oleksid eraldi minnes olnud suuremad. Oluline on tähele panna, et programm ei ole veel lõppenud ning uutel eksporditurgudel edu saavutamine võib võtta aastaid.

Võtmesõnad: finantsaruannete analüüs, mööblitööstus, klaster.

SISSEJUHATUS

Eksporti peetakse Eesti majanduse kasvumootoriks. Selgelt tuli see esile 2009. aastal alanud majanduskriisi ajal. Eesti Panga andmetel tõusis kogu eksporttoodete müügitulu 2010. aastal võrreldes 2009. aastaga 35%, kuid jaekaubandusettevõtete jaemüük üksnes 0,3%. Eksport hoiab kaubandusbilansi tasakaalus ja suurendab sisemajanduse kogutoodangut. Oluline on ka sisetarbimine, sest see suurendab sisemajanduse kogutoodangut, kuid samas ei too riiki raha sisse.

Üleilmastuvas maailmas vajavad ettevõtted edukaks toimimiseks järjest soodsamat ärikeskkonda. Selle loomine on nii avaliku kui ka erasektori ülesanne. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) avas 2008. aastal klastrite toetusprogrammi ja selle peaeesmärk oli ettevõtete rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmine. Üks toetust saanud klatri programmidest on Eesti mööblitööstuse klaster, kuhu kuulus 01.12.2014 seisuga 14 liiget. Klatri peaeesmärk on aidata tootjatel siseneda uutele turgudele, tõsta toodete lisandväärtust ja tööviljakust ning ühishangete näol viia madalamaks materjalide ostuhinda. Mööblitööstuse klatri toetusprogrammid on levinud ka mujal maailmas ja autorile teadaolevalt on need edukalt toimunud Poolas (Promotion of...) ja Hiinas (Cao, Hansen, 2006).

Mööblitööstus Eestis on olnud pikkade traditsioonidega tegevusala ja üks vähestest sektoritest, mille väliskaubanduse bilanss on olnud Eesti Vabariigi taasiseseisvumise ajast positiivne (Eesti mööblitööstuse sektoruuring...). Varem on kodumaise mööblitoodangu konkurentsieelis olnud madalamad tootmiskulud, kuid viimastel aastatel on nii tööjõu kui ka energiahinnad olnud tõusuteel. Kuigi tootmiskulud Eestis ei jõua tõenäoliselt lähima kahekümne aasta jooksul Põhjamaade tasemele, on nii Leedu, Poola kui ka Hiina tootmiskulud väiksemad. Eesti mööblitootjad on jõudnud punkti, kus odava mööblitootmisega ei suudeta enam konkureerida, ning seepärast tuleb pakkuda midagi enam. Võimalikeks lahendusteks on eritellimusmööbli valmistamine, mööblidisaini osakaalu suurendamine ja tugeva kaubamärgi loomine.

Autor valis teema, kuna see on aktuaalne ja klatri mõju mööblitööstusettevõtete majandusnäitajatele pole varem uuritud. Lisaks puutub autor ka tänu ametile iga päev kokku

mööblitööstusettevõtetega. Ühiskonnas on palju küsimusi tekitanud ettevõtluse eri toetusprogrammide vajalikkus. Ka Eesti mööblitööstuse klastrit on 2/3 osas rahastanud EAS.

2013. aastal viis EAS läbi klastrite rahulolu-uuringu, milles mööblitööstuse klaster ei osalenud. Uuringust selgus, et küsitatud ettevõtetest on vaid 1% arvates mõjunud klastris osalemine positiivselt ettevõtete majandusnäitajatele (Mihkelson, Rebane, Tiits, 2013). Kuna klastriprogrammi on toetatud suure osas maksumaksjate raha eest, siis eeldab ühiskond, et see raha tuleb maksude näol riigieelarvesse tagasi.

Töö eesmärk on välja selgitada, kuidas mööblitööstuse klastri programmis osalenud mööblitööstusettevõtete finantsnäitajad erinevad ülejäänud ettevõtete finantsnäitajatest. Eesmärgi saavutamiseks analüüsitakse, kas mööblitööstuse klastrisse kuuluvate tootjate finantsnäitajad on paremad kui teiste sama valdkonna ettevõtetel. Kui efektiivselt on mööblitööstuse klastri ettevõtted võrreldes ülejäänud mööblitööstusettevõtetega kasutanud oma ressursse (tööjõudu ja vara)? Millised on olnud mööblitööstuse klastri ettevõtete arengukiirus võrreldes ülejäänud mööblitööstusettevõtetega? Kui kasumlikud on olnud mööblitööstuse klastri ettevõtted võrreldes ülejäänud mööblitööstusettevõtetega? Milline on mööblitööstuse klastri ettevõtete maksevõime võrreldes ülejäänud mööblitööstusettevõtetega?

Lähtuvalt klastri eesmärkidest püstitatakse järgmised hüpoteesid:

1. Mööblitööstuse klastri ettevõtete müügitulu ja bilansimaht on kasvanud kiiremini kui ülejäänud Eesti mööblitööstuse ettevõtted.
2. Mööblitööstuse klastris osalevate ettevõtete ressursid (vara ja tööjõud) on kasutatud efektiivsemalt kui ülejäänud mööblitööstusettevõtetel.
3. Mööblitööstuse klastris osalevad ettevõtted on kasumlikumad kui ülejäänud mööblitööstusettevõtted.
4. Mööblitööstuse klastris osalevate ettevõtete maksevõimenäitajad on paremad kui ülejäänud mööblitööstusettevõtetel.

Hüpoteesi kontrollimiseks töötatakse läbi teemakohast kirjandust ning analüüsitakse valitud ettevõtete majandusaasta aruandeid.

Hüpoteeside kontrollimiseks kasutatakse ettevõtete majandusaasta aruandeid, mis on saadud Registrite ja Infosüsteemide Keskusest, samuti viiakse läbi intervjuu Standard AS-i juhatuse liikme Priit Tammeaga.

Hüpoteeside kontrollimiseks kasutatakse järgmisi analüüsimeetodeid:

1. Vertikaalanalüüs
2. Horisontaalanalüüs
3. Trendianalüüs
4. Suhtarvuanalüüs
5. Teguranalüüs

Mööblitööstuse klastrist kuuluvad valimisse mööblitööstusettevõtted (11) ja võrreldavate ettevõtete majandusaasta aruannete hankimiseks kasutatakse EMTAK (2008) klassifikaatorit 31 (mööblitootmine). Magistritöös jaotakse ettevõtted töötajate arvu alusel kaheks: 25–49 töötajaga ettevõtted ning 50 ja enama töötajaga ettevõtted. Autor on teadlik, et valitud arvud ei sobi kokku Eesti Statistikaameti ega Euroopa Liidu jaotusega. Autor valis üheks grupiks 25–49 töötajaga ettevõtte, kuna mööblitööstuse klatri väikseimal ettevõttel on 27 töötajat ja töötajate miinimummäär 25 tagab majandusaasta aruannete piisava usaldusväarsuse. Teiseks grupiks valis autor 50 ja enama töötajaga ettevõtted, sest 50 töötajaga algavad keskmise suurusega ettevõtted ja ülemist piiri ei rakendatud, kuna rohkem kui 249 töötajaga mööblitööstusettevõtteid on Eestis kolm, millest üks (301 töötajat) kuulub mööblitööstuse klastrisse. Analüüs tehakse 2011.–2013. majandusaruannete põhjal. Töös kasutatud suhtarvude valemid on lisas 1.

Magistritöö koosneb kahest osast. Esimeses osas antakse ülevaade Eesti mööblitööstusest 2011.–2013. aastal ja toodangu müüki mõjutatavatest faktoritest analüüsitava ajavahemikul. Antakse ülevaade Eesti mööblitööstuse klastrist, liikmetest ja varasematest uuringutest.

Teises osas on koos nii meetodika kui ka analüüsi osa. Autor leiab, et meetodika on otstarbekas kohe rakendusliku poolega siduda.

Töö lõpus teeb autor ettepanekud ja annab hinnangu hüpoteeside paikapidavuse kohta. Magistritöö pakub informatsiooni eelkõige EAS-ile ja mööblitööstuse klatri liikmetele.

Autor soovib tänada Paavo Siimanni magistritöö juhendamise, Larissa Merkulovat Registrate ja Infosüsteemide Keskusest ettevõtete majandusaasta aruannete andmete ja Priit Tamme AS-ist Standard intervjuu eest.

MÖÖBLITÖÖSTUSE JA KLASTRI ÜLEVAADE

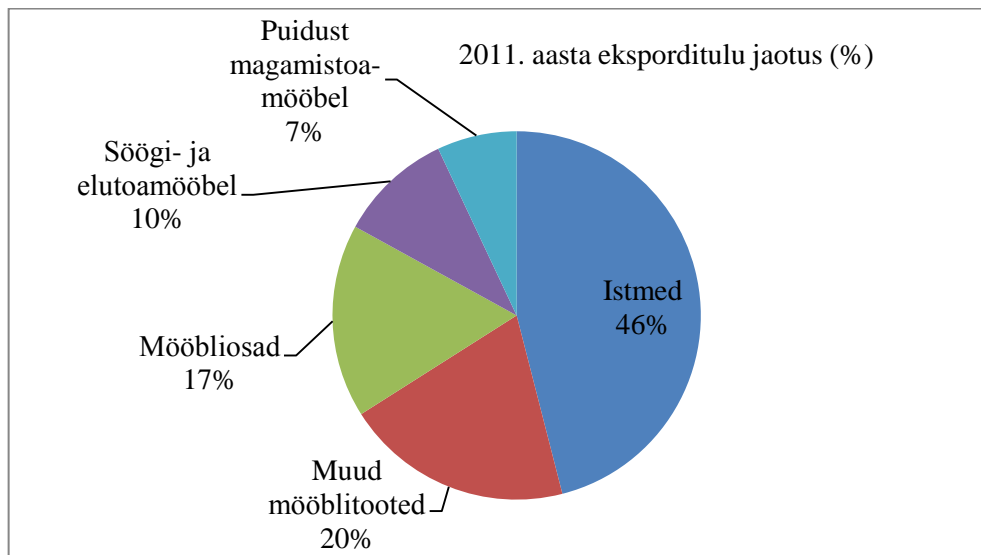
1.1. Eesti mööblitööstuse ülevaade ja valdkonda mõjutavad tegurid 2011.–2013. aastal

Mööblitootmisega tegeles 2013. aastal Eestis ligi 600 ettevõtet, mis andsid tööd *ca* 7500 inimesele. Mööblitööstus on Eestis pikkade traditsioonidega sektor, kus ettevõtete arv on 2011.–2013. aastal jätkanud kasvamist. Valdavalt on tegu mikroettevõtetega, mis on olulisteks tööandjateks maapiirkondades, kuid sektoris tegutseb ka kolm enam kui 250 töötajaga suuret ettevõtet. (2013. aasta majandusülevaade...)

Eesti mööblitoodete valik on lai: traditsiooniliselt toodetakse Eestis kilpmööblit ning peale selle valmistatakse ka kodumööblit ja pehmet mööblit. Tarbimisrühmade järgi jaotub mööblitootmine järgmiselt: ühiskondlik mööbel, mis omakorda jaguneb unikaalmööblik (hotellid, restoranid) ja paigaldatavaks mööblik (kontorid ja toolid), ning eratarbimises kasutatav mööbel. Alates 1990. aastatest on Eesti mööblitootjad ekspordinud ligi 70–75% oma toodangust. Kuigi alates Eesti taasiseseisvumisest on ekspordimahud püsinud stabiilsed, siis oluliselt on muutunud ekspordi sihtturud ja eksporditavate toodete sortiment. Kui 1990. aastatel moodustas eksporditulust ligi 70% laiatarbe kilpmööbel, siis praeguseks on selle segmendi osakaal kahanenud 35%-ni. Põhjuseks on Saksamaa turul toimunud muutused, kus Eesti ei ole toorme hinna ja transpordikulude tõusu tõttu suutnud odavama hinnakategooria toodete seas konkureerida Poola ja Hiina mööblitootjatega. Seevastu on tõusnud oluliselt laiatarbe pehme mööbli eksport eelkõige Skandinaavia turgudele ning samuti unikaalmööbli müük nii Skandinaaviasse kui ka Kesk-Euroopasse. (Mööblitööstuse klasteri strateegia...)

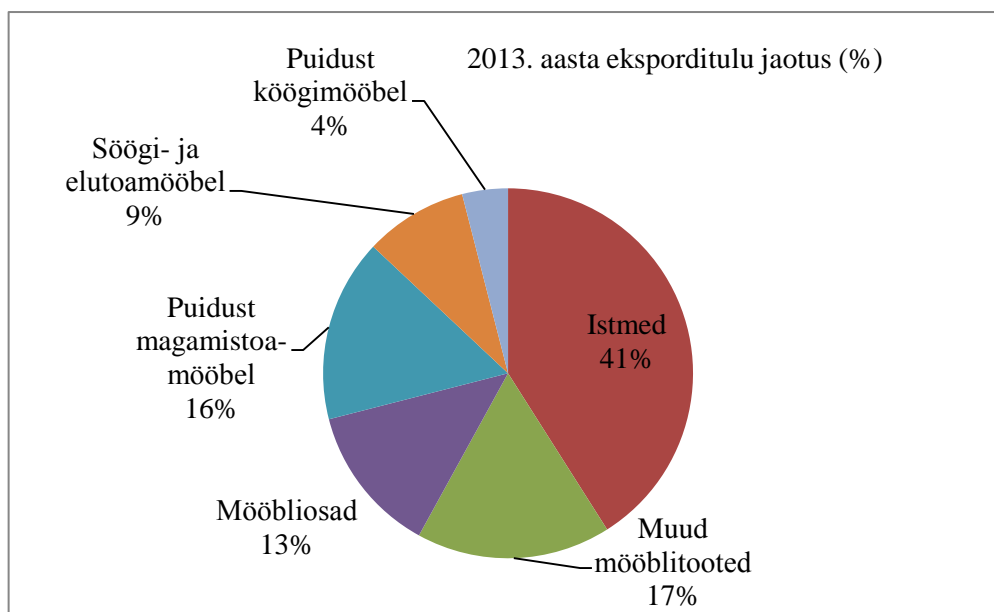
Võrreldes 2011. aastaga on 2013. aastal suurenenud puidust magamistoa- ja köögmööbli ekspordi osakaal kogutoodangust ning muude mööblitoodete osakaal on vähenenud. Puidust mööbli osakaalu suurenemine on hea näitaja, sest puidust mööbel on kõrgema lisandväärtusega kui näiteks istmed, mööbliosad või tehismaterjalidest kilpmööbel.

Kõige suurem kaubagrupp on endiselt istmed, kuigi 2011.–2013. aastal on istmete ekspordi osakaal vähenenud 5% (joonised 1.1 ja 1.2).

Joonis 1.1. Eesti mööblitoodangu eksporditulu peamiste kaubagruppide jaotus 2011. aastal (%)

(Allikas: 2011. aasta majandusülevaade...)

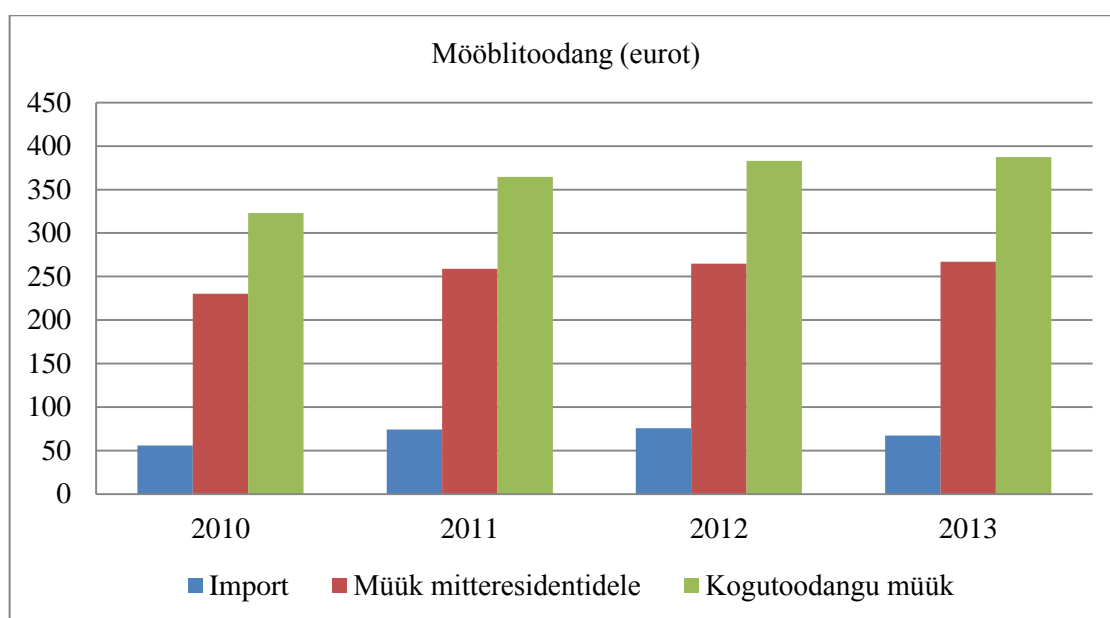

Joonis 1.2. Eesti mööblitoodangu eksporditulu peamiste kaubagruppide jaotus 2013. aastal (%)

(Allikas: 2013. aasta majandusülevaade...)

Väliskaubanduse positiivne bilanss on oluline, sest eksport toob riiki raha sisse. 2010.–2013. aastatel on mööblitööstuse väliskaubanduse bilanss olnud tugevalt positiivne. Lisaks on ekspordi osakaal püsinud stabiilselt kõrgel, ca 70–80% juures kogutoodangu müügist. (joonis 1.3)

2011.–2013. aastal on märgata nii mööblitoodangu impordi, mitteresidentidele müügi kui ka kogutoodangu müügi juurdekasvutempo aeglustumist. Mööblitoodangu import vähenes 2013. aastal võrreldes 2012. aastaga 12%. Eesti Statistikaameti poolt saadav impordiväärtus sisaldab ka mööblitoodangu sisseostu EL-i riikidest. Joonis 1.4 näitab, et 2011.–2013. aastal Eesti mööblitööstuse kasv aeglustus. Kui 2011. aastal suurenes mööblitoodangu kasv 13%, siis 2012. ja 2013. aastal vastavalt 5% ja 1% võrreldes eelneva perioodiga.

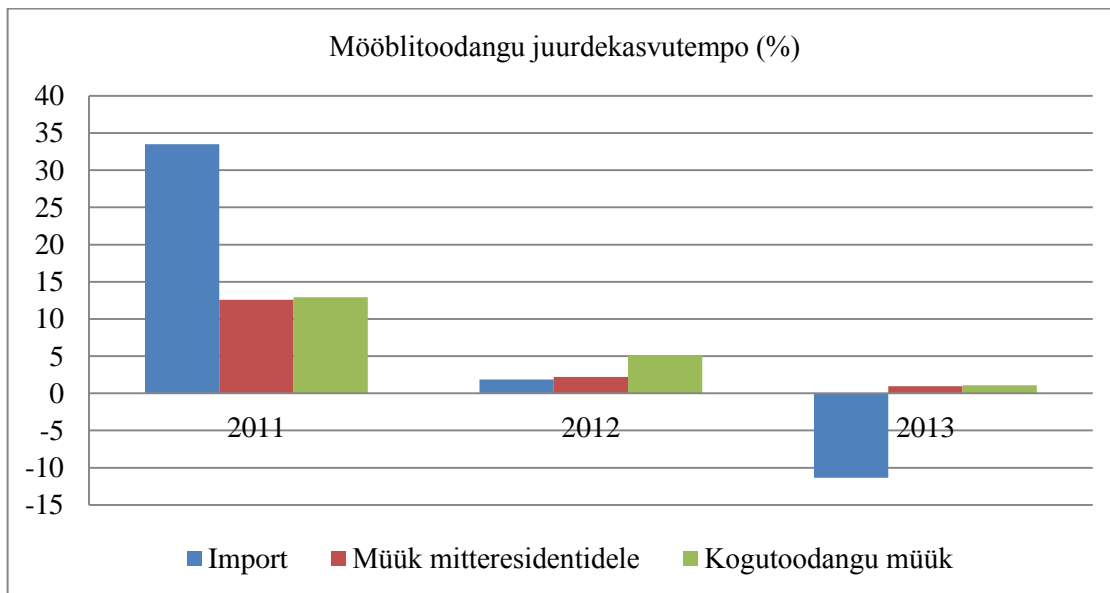

Joonis 1.3. Mööblitoodangu import, müük mitteresidentidele ja kogumüük 2010.–2013. aastal (miljonit eurot)

(Allikas: Eesti Statistikaamet – VK02, TO08)

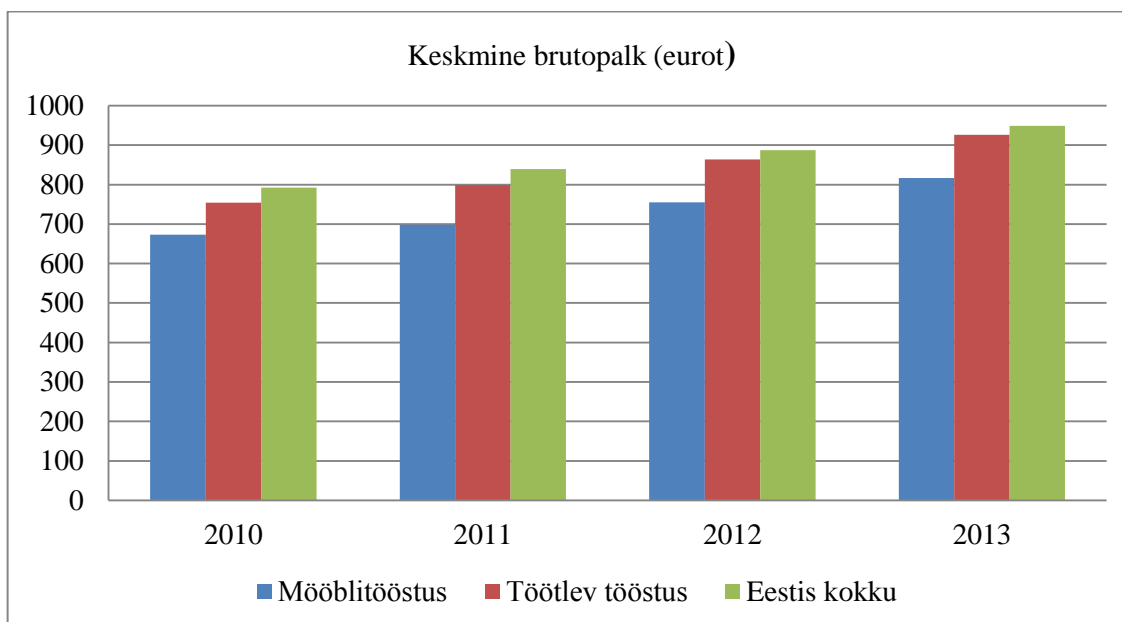
Mööblitööstuse jaoks on tööjõuküsimused olulised nii kulu kui ka arengu aspektist. Müügitulu juurdekasvutempo peab olema suurem kui keskmise palga juurdekasvutempo ühe töötaja kohta. Uute töötajate leidmiseks peab palk olema konkurentsivõimeline ning seniste töötajate ostuvõime säilimiseks ületama vähemalt tarbijahinnaindeksit. Kuigi mööblitööstuse keskmine brutopalk on 2010. aastast kuni 2013. aastani tõusnud, jääb see tunduvalt alla nii töötleva tööstuse (13%) kui ka Eesti keskmisele brutopalgale (16%) (joonis 1.5). Lühiajaliselt

annavad madalamad tööjõukulud lõpphinnas küll eelise, kuid kõrge kvalifikatsiooniga töötajaid on keeruline turult juurde värvata. See võib takistada kogu sektori edasist arengut.

Joonis 2.4. Mööblitoodangu impordi, mitteresidentidele müügi ja kogumüügi juurdekasvutempo võrreldes aastatega 2011–2013 (%).

(Allikas: autori arvutused)

Joonis 1.5. Keskmine brutopalk mööblitööstuses, töötlevas tööstuses ja Eestis kokku (eurot)

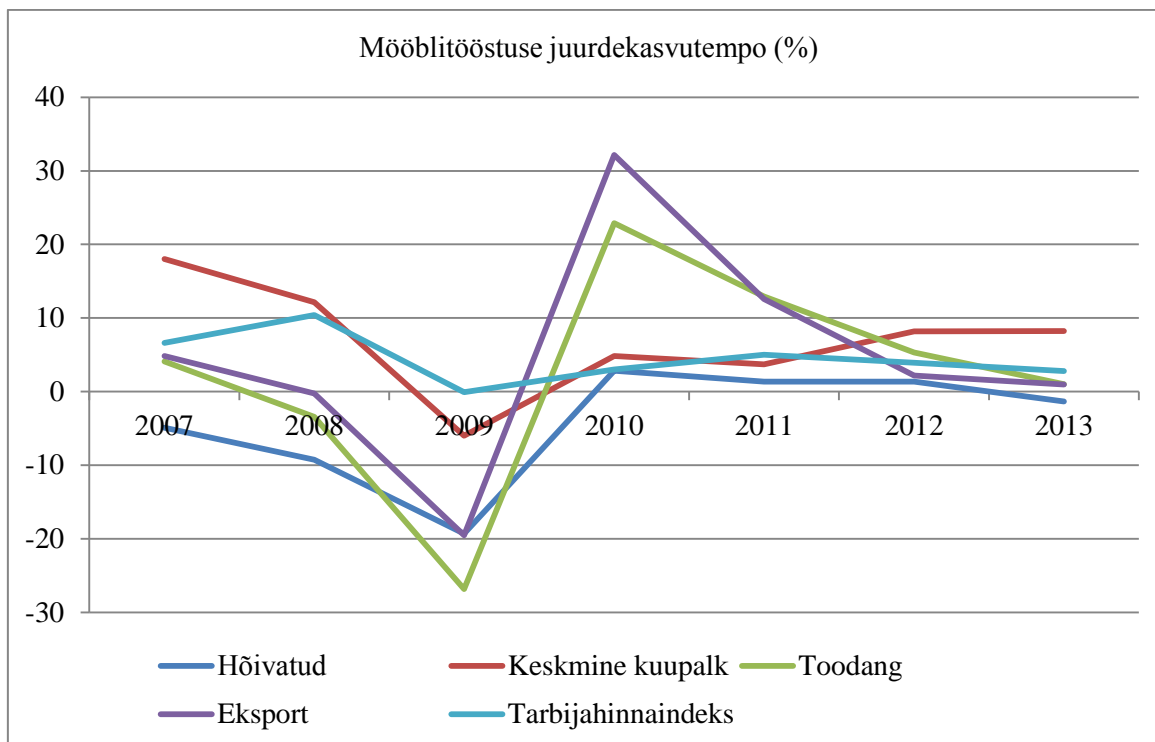
(Allikas: Eesti Statistikaamet – PA5241)

Joonisel 1.6 analüüsitakse pikemat ajavahemikku, sest 2010. aasta mööblitoodangu mahu hüppelise kasvu taga on 2009. aasta majanduskriisist tingitud madalad baasnäitajad. Joonise 1.6 põhjal on võimalik järeldada, et majanduskriisi aastatel langes müük mitteresidentidele vähem ja järgneval aastal taastus kiiremini kui kogu mööblitööstuse müügitulu. 2013. aastal seisuga kasvasid nii müük mitteresidentidele kui ka kogutoodangumüük kõigest 1%, mis näitab, et praegused ekspordivõimalused on ammendumas ja juurdekasv on väike. Lisaks jäävad need alla nii sektori keskmise palga juurdekasvule kui ka tarbijahinnaindeksile.

Töötajate ostujõu säilitamiseks peab ühe töötaja palga juurdekasvutempo ületama tarbijahinnaindeksit, kuid samas ei saa jätkusuutlik kasv olla suurem müügitulu juurdekasvutempost. Palga juurdekasvutempo on oluline, sest joonise 1.5 põhjal saab järeldada, et võrreldes nii töötleva tööstuse kui ka Eesti keskmise brutopalgaga on mööblitööstusettevõtete palgad niigi väiksemad. 2012. ja 2013. aastal suurenes keskmine brutokuupalk mööblitööstuses mõlemal aastal *ca* 8%. 2007. ja 2008. aastal erinesid brutokuupalka ja toodangu müügi juurdekasvutempod veel enam kui 2013. aastal, kuid siis vähenes ka hõivatute arv ja ettevõtted investeerisid tööjõukulude vähendamise eesmärgil tehnoloogia täiustamisse.

Eesti mööblitööstuse peamised konkurendid on tootjad sellistest asukohamaadest, kus tööjõukulud on madalamad (Leedu, Poola, Hiina). Potentsiaalseteks konkurentideks peetakse ka sihturgudel olevaid samalaadseid tooteid müüvaid ja tootvaid ettevõtteid. (Mööblitööstuse klasteri strateegia...)

Leedu eksportis 2013. aastal mööblit 1,045 miljardi euro eest (Eurostat). Enamikul juhtudel täidetakse allhanget ja 2010. aastal moodustas 95% mööblitoodangust tootmine IKEA kontsernile. 2009. aasta majanduskriisi ajal oli see positiivne, sest mööblitootmissektor ei kannatanud nii palju kui teised sektorid, kuid ühest partnerist nii suurel määral sõltumine on suur risk. Artiklist selgub, et samamoodi jätkates puudub neil võimalus tulevikus investeringumahtusid suurendada. Ka Leedu tootjad otsivad mitmekesistamisvõimalusi, püüavad luua tugevaid tootesarju ja brände. (Čepinskis, Bendoraitienė, 2012)

Joonis 1.6. Mööblitööstuse hõivatute, keskmise palga, kogu mööblitoodangu ja ekspordi müügitulu aastase juurdekasvutempo muutus ning tarbijahinnaindeks Eestis (%)

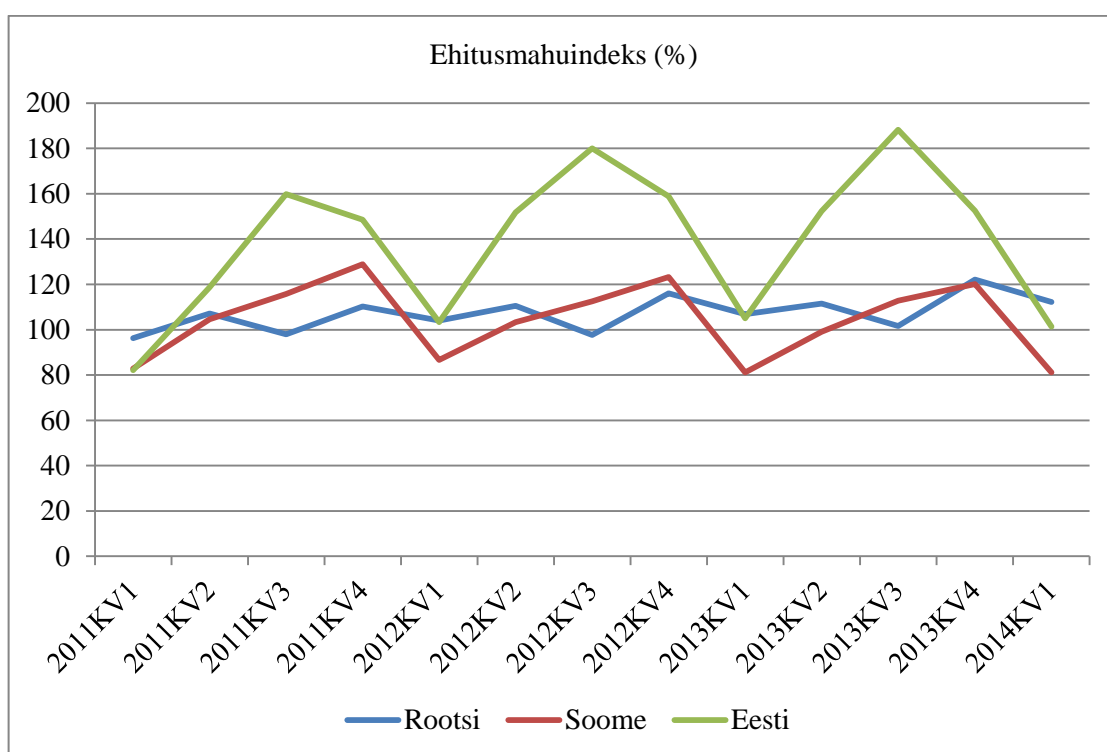
(Allikas: Eesti Statistikaamet – PA5241, VK02, TO08, TT0200, IA001)

Poola on mööblitootmismahdade järgi maailmas 10. kohal ja mööbli ekspordimisel 4. kohal. 2013. aastal oli mööbliekspord 5,62 miljardit eurot ja enamus eksporditi Saksamaale (Eurostat). Autori arvates on 2013. aastal Eesti mööblitööstuse ekspordi langust enim mõjutanud Poola tootjad ja nende konkurents. Poolas on mööblitootjatele kehtestatud maksusoodustused ja 2007.–2015. aastaks eraldas Euroopa Liit ettevõtluse arendamiseks 67 miljardit eurot. Ka Poolas on levinud klastrite süsteem, mis on jaotatud eri piirkondade järgi 16 klastriks. (Promotion of Poland...)

Maailma juhtiva mööblitootja Hiina toodang moodustas kogu mööblitoodangust 2012. aastal 27,3% (Hongqiang, Chunyi, Chunyi, Yinxing, 2012). Hiina on keskendunud odava hinnaklassi massmööbli tootmisele. Artikli põhjal ei leitud seost innovatsiooni ja kasumlikkuse vahel. Hiinlased eelistavad pigem mõõdukat innovatsioonitaset ja kuluefektiivne ärimudel on neil üldjuhul kasumlik. (Zao, Hansen, 2006).

Mööblitööstussektor sõltub otseselt ehitussektorist, kuid väikese viitega. Kui Eesti ja Rootsi ehitismahuindeksid kasvavad, siis Soome ehitismahuindeksid langevad (joonis 1.7).

Kõige rohkem on Eesti mööblitööstust mõjutanud muutused Soome turul. Hoolimata sellest, et juurde on tulnud sektori jaoks eksootilised turud, moodustab kogu Eesti mööbli eksporditulust 2011.–2013. aastal 40% Soome ja 2014. aastal võib see olla isegi rohkem. 2008.–2012. aastal vähenes Soomes mööblitootmise maht 25% ning sama palju vähenes ka ettevõtete ja töötajate arv. Kuna tarbimine ei ole samas nii palju vähenenud, müüvad Soome väga paljud Eesti väikeettevõtted, kellel mõni aasta tagasi võimalus turule siseneda puudus. Soome turu piiratuse tõttu võtsid suuremad ettevõtted 2011.–2013. aastal ette laienemise Euroopa suurematele turgudele ja Venemaale. (Tamm, 2014)

Joonis 1.7. Ehitusmahuindeks aastatel 2010–2014 (%) (2010. aasta kvartalite keskmine = 100%)

(Allikas: Eurostat)

Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringu tulemustest selgus, et 2014. aasta kevadel olid mööblitööstusettevõtted märksa ebakindlamad kui aasta varem samal ajal. Nii eksport kui ka kogutellimused olid tavapärasest madalamad ning pooled ettevõtted plaanisid vähendada töötajate arvu. Samuti jäi tootmisvõimsuste rakendatuse tase allapoole pikaajalist keskmist. (2013. aasta majandusülevaade...)

Tänapäeva üleilmastuvas maailmas konkureerivad Eesti mööblitootjad kogu maailma mööblitootjatega. Eesti mööblitööstus ei jää püsima ka siseturul, sest 70–80% mööblitoodangu müügitulust tuleb ekspordist. Mööblitoodangu ekspordi peamine sihtriik on olnud Soome, kuid sealsed ehitismahuindeksid on pöördunud langusele. Eesti mööblitööstuse tooted on alates 1990. aastatest palju muutunud ja ka 2011.–2013. aastal on näha muutusi. Oluliselt on vähenenud Eesti mööblitootjate hinnaeelis, kuid suurenenud on kõrgema lisandväärtusega toodete osakaal ekspordi müügitulus. Masstoodanguga on turu vallutanud Hiina, Leedu ja Poola mööblitootjad, kuid võrreldes Eesti mööblitootjatega jääb neil puudu kvaliteedist, paindlikkusest ja heast disainist. Mööblitööstussektoris on ühe töötaja keskmine kuupalk väiksem nii kogu Eesti keskmisest kui ka töötleva tööstuse keskmisest kuupalgast, samas peab jätkusuutlikule palgatõstmisele eelnema tööviljakuse tõus. Eestis toodetud madala lisandväärtusega, tööjõumahuka mööblitoodangu eksport muutub üha keerulisemaks.

1.2. Mööblitööstuse klaster

Klaster on organisatsioonide kogum, mis asub geograafiliselt samas piirkonnas. Ettevõtted on omavahel seotud lisandväärtust andvate tegevustega, mis annavad eelise nii sisendite hankimiseks kui ka väljundite realiseerimiseks. Nii avaliku kui ka erasektori koostöös luuakse soodsam ärikeskkond. (Todeva, 2006)

Eesti Mööblitööstuse klatri eestvedaja on MTÜ Eesti Mööblitootjate Liit (MTL). Klatri esimese etapi eelarve on 952 000 eurot, millest 666 400 eurot on rahastanud EAS klastrite arendamise programmi kaudu (EAS juhatus...). Klatri alustalaks on liikmete ühine huvi konkurentsivõime suurendamisel ja toodangu ekspordi kasvatamisel. Liikmed ei konkureeri omavahel klatri sihtturgudel ning ettevõtetel on eelnev koostöökogemus MTL-i sees. (Mööblitööstuse klatri...)

Mööblitööstuse klatri põhieeliseks võib lugeda EAS-i finantstuge ühisprojektide ja -tegevuste toetamisel. Pikema perspektiivi plusse peab hakkama alles välja sõeluma ning majandusliku mõttekuse raames peaks sektor jõudma suuremale spetsialiseerumisele. Kaugemas tulevikus võiks klaster anda tõuke olulisele sektori efektiivsuse kasvule, kuid siin on suurimaks takistuseks ettevõtjate enesekeskne mõtteviis. (Tamm, 2014)

Suurim probleem on klatri juhtimine. Siia maani ei ole selgeks vaieldud olulisi eesmärke. Lisaks on keeruline leida motiveeritud strateegilist juhti, kes suudaks kõiki klatri liikmeid ühtemoodi liikuma panna. (*ibid.*)

Mahtude kasv saab toimuda koostöö toel, sest ükski osalev ettevõtte ei suudaks võimaliku töömahuga tegelikult üksi toime tulla. See ei tähenda ainult tootmisressurssi – sama tähtis on ressursi projektide eelarvestamiseks, ostuplaneerimiseks, õigete allhankijate leidmiseks jne. Teine märkimisväärsem tulemus on töötajate arendamine. Erialased seminarid on kindlasti andnud inimestele häid mõtteid oma töö parendamiseks. (*ibid.*)

EAS avas klatriprogrammi 2008. aastal ja selle eesmärk on tõsta klatri koostööprojektide elluviimise kaudu ettevõtjate rahvusvahelist konkurentsivõimet. (Mihkelson, Rebane, Peters, Lember, 2013)

Klatriprogramm keskendub järgnevatele väljunditele (*ibid.*):

1. Ettevõtete lisandväärtus on suurenenud.
2. Suurenenud on müügitulu ekspordist.
3. Suurenenud on müügitulu uutest toodetest ja teenustest.
4. Loodud või tugevnenud on pikaajaline perioodiline koostöö ettevõtjate, haridus- ja teadusasutuste vahel.
5. Paranenud on pikaajalise arengu strateegiline planeerimine koostöös partneritega.

Mööblitööstus klaster koosneb 17 liikmest (Partnerid...):

Mööblitootjad:

1. Askala OÜ
2. Bellus Furniture OÜ
3. Ermatiko OÜ
4. Halve Mööbel OÜ
5. Kalla Mööbel OÜ
6. Neiser Grupp AS
7. Pinea OÜ
8. Sarkop AS
9. Standard AS
10. Tarmel Furniture OÜ

11. Woodman OÜ
Liidud, ühingud, konsultatsiooniettevõtted, haridus- ja teadusasutused:
12. Brain Team OÜ
13. Eesti Disainerite Liit
14. Eesti Mööblitootjate Liit
15. Ostu ja Tarneahelate Juhtimise Ühing MTÜ
16. Tallinn Ehituskool
17. Tallinna Tehnikaülikool

Eesti mööblitööstuse klatri eesmärk on aidata leida uusi ekspordivõimalusi ja suurendada toodangu konkurentsivõimet.

Ühishuvivaldkonnad ja tegevusfookused on järgmised (Mööblitööstuse klatri...):

1. eksporditulu kasvatamine (turundusriskide maandamine, suurtele turgudele sisenemine, rahvusvahelise turunduskogemuse hankimine, ühisturunduse arendamine, Eesti tootjate turundamise parendamine);
2. tootearenduse süstematiseerimine (lisandväärtuse kasvatamine, hinna-kvaliteedi suhte parandamine, toodete kohandamine sihtturgude nõuetele);
3. tootmisefektiivsuse kasvatamine (töövõime kasvatamine, teadlikkuse suurendamine tänapäevastest juhtimissüsteemidest, seadmete kasutusefektiivsuse suurendamine, tehnoloogiliste üleinvesteeringute vähendamine, keskastmejuhtide arendamine);
4. sisendite omahinna vähendamine (sisseostuhindade langetamine, logistikakulude optimeerimine, sisendite hinnalangus lõpphindades, alltöövõtu kvaliteedi parandamine ja ostuhindade vähendamine);
5. inimressursi arendamine (kutseõppe kvaliteedi parandamine, täienduskoolituse vajaduse kindlaksmääramine, täienduskoolituste korraldamine, õppurite praktikavõimaluste laiendamine).

1.3. Analüüsitavad klatri liikmed

Magistritöös analüüsitakse EMTAK 31 (mööblitootmine) klassifikaatori alla kuuluvaid ettevõtteid. Mööblitööstuse klatri vastab nendele tingimustele 11 ettevõtet.

Suurem osa klastrisse kuuluvatest ettevõtetest asuvad Harjumaal ja nende töötajate arv oli analüüsitaval ajavahemikul 27–302. Toodetakse nii eritellimusmööblit kui ka seeriatoodangut ning nii kodu kui ka avalike ruumide mööblit. (tabelid 1.1 ja tabel 1.2)

Tabel 1.1. Klastris osalevate mööblitootjate asutamisaasta, liitumisaasta, asukoht, töötajate arv ja bilansimaht 31.12.2013

Ettevõtte	Asutamisaasta	Liitumisaasta	Asukoht	Keskmine töötajate arv 2013. aastal	Bilansimaht 31.12.2013
Askala OÜ	2001	2012	Tallinn	69	1 607 298 €
Bellus Furniture OÜ	1997	2010	Lääne-Virumaa	302	10 107 501 €
Ermatiko OÜ	1993	2010	Harjumaa	58	2 309 091 €
Halver Mööbel OÜ	2010	2011	Harjumaa	46	769 938 €
Kalla Mööbel OÜ	1997	2010	Saaremaa	27	1 419 402 €
Neiser Grupp AS	1992	2011	Harjumaa	102	5 238 206 €
Pinea OÜ	1997	2010	Pärnumaa	51	1 418 870 €
Sarkop AS	1992	2010	Harjumaa	72	5 760 072 €
Standard AS	1944	2010	Tallinn	184	6 269 896 €
Tarmel Furniture OÜ	1995	2010	Maardu	83	1 473 166 €
Woodman OÜ	2004	2011	Järvamaa	38	1 067 379 €

(Allikas: 2013. majandusaasta aruanded)

Askala OÜ on kodumööblitootja ja ettevõtte kuulub AS Mainorile. Tootevalikusse kuuluvad voodid, kummutid, lauad, kapid ja riidekapid ning kogutoodangust ca 70% eksporditi Taani (Askala OÜ 2013. majandusaasta aruanne). Ettevõtte üürib omanikfirmalt 3000 m² suurust tootmishoonet. Peamiselt toodetakse väiksemaid partiisid. Askala OÜ on teinud olulisi investeringuid tootmisseadmetesse, tänu millele on ettevõtte käsutuses nüüdisaegne tootmisliin koos programmeeritavate CNC-töötluskeskustega ja ka viimistlemine toimub täisautomaatsel viimistlusliinil (Firmast...). 2011. aasta lõpus toimus viimistlustsehhis suur tulekahju. Intsidend klassifitseerus kindlustusjuhtumi alla ja majandustegevuse katkemise kindlustuskaitse hüvitas enamiku kahjusummat jooksvalt, kuigi kahjujuhtumi menetlus võttis aega rohkem kui aasta. Kindlustusfirma hüvitas ettevõttele kahju kogusummas 1 185 000 eurot (Gjensidige...).

Tabel 1.2. Klasteris osalevate mööblitootjate 2013. aasta müügi-, eksporditulu ja aruandeaasta kasum (-kahjum)

Ettevõte	Müügitulu (€)	Eksporditulu (€)	Aruandeaasta puhaskasum/-kahjum (€)
Askala OÜ	2 850 452	2 512 852	-247 223
Bellus Furniture OÜ	17 853 186	17 026 958	85 488
Ermatiko OÜ	3 381 437	2 535 111	-97 495
Halver Mööbel OÜ	2 588 426	1 601 577	26 848
Kalla Mööbel OÜ	1 275 705	89 315	38 487
Neiser Grupp AS	6 692 512	6 215 731	258 618
Pinea OÜ	1 671 149	1 518 381	-210 581
Sarkop AS	5 905 795	4 641 879	-428 826
Standard AS	12 133 057	7 886 472	-497 456
Tarmel Furniture OÜ	5 654 696	4 654 696	-811 154
Woodman OÜ	2 666 646	2 479 981	24 171

(Allikas: 2013. majandusaasta aruanded)

Bellus Furniture OÜ kuulub Caplia Holding OÜ-le, kelle omanikuks on omakorda kaks soomlasest venda. Bellus Furniture OÜ põhitegevusalaks on diivanite, diivanvoodite ja diivanikomplektide tootmine. Ettevõtte toodab 120 000 sohvat aastas (Company...), olles suurim pehme mööbli tootja Eestis, ning neil on tootmisüksused Haljalas ja Rāpinas. Varem oli üks tootmisüksus ka Harjumaal Kosel, kuid Haljala tehase suurenemise ja tootmismahdade vähenemise tõttu suleti see 2012. aastal ning koondati 60 töötajat. Toodangust eksporditakse 95%, seda peamiselt Põhjamaadesse. Ettevõtte on osalenud mööblimessidel Soomes, Rootsis, Saksamaal ja Ukrainas. (Bellus Furniture OÜ 2013. majandusaasta aruanne)

Ermatiko OÜ on Eesti kapitalil perettevõtte, mis toodab pehmet mööblit. 1993. aastal alustati eramajas mööblitootmist kolmekesi. 2013. aastal töötas ettevõttes 58 inimest ja tootmispinda on ca 4500 ruutmeetrit. Ettevõtte valmistab nii seeria- kui ka eritellimusmööblit. Toodangust eksporditakse 75%, seda peamiselt Skandinaavia maadesse. (Ermatiko OÜ 2013. majandusaasta aruanne)

2010. aastal soetas Halver Puit OÜ pankrotivarana (Thulema Furniture OÜ) mööblitööstuse Harjumaal Kose vallas ja asutati tüdarettevõtte **Halver Mööbel OÜ** (Halver Mööbel OÜ 2010. majandusaasta aruanne). Halver Puit OÜ tootmine asub Haljalas, kus valmistatakse ka voodite aluskarkasse Bellus Furniture OÜ-le. Kosel toodetakse peamiselt

eritellimus-, kodu- ja kontorimööblit. Enamik toodangust eksporditakse Soome (60%), kuid ka koduturu (38%) osakaal on suur. (Halver Mööbel OÜ 2013. majandusaasta aruanne)

Neiser Grupp AS on Soome kapitalil põhinev pehme mööbli tootja. Peamine sihtturg on Soome ja esile tuleb tuua, et 6% toodangust eksporditakse Poola. (Neiser Grupp AS 2013. majandusaasta aruanne)

Pinea OÜ peamised tooted on elu- ning magamistubade täispuit- ja pehme mööbel. Ettevõtte on spetsialiseerunud lihtsama ja odavamale laiatarbemööbli tootmisele. Tootmiseks on Pärnumaal kasutuses ca 4500 ruutmeetrit pinda ja Lääne-Euroopa klientide kiiremaks teenindamiseks on Hollandis ladu. Ettevõtte omanikuks on Hollandist pärit Hendrik Hoogeveen. Ettevõtte erineb ülejäänud klastriliikmetest selle poolest, et nende peamine sihtturg on Kesk- ja Lääne-Euroopa. (Pinea OÜ 2013. majandusaasta aruanne)

Kalla Mööbel OÜ on kodumaisel kapitalil põhinev eritellimusmööbli tootja. Mööblitööstuse klastris osalemise abil soovitakse jõuda eritellimusmööbliga Saksamaa turule. Ettevõtte eksportis 2013. aastal 3% toodangust, mis võrreldes ülejäänud klastriliikmetega on väiksem. (Kalla Mööbel OÜ 2013. majandusaasta aruanne)

Sarkop AS on Eesti kapitalil põhinev ettevõtte. Mööblit valmistatakse sisekujundusprojektide järgi hotellidele, restoranidele, büroodele ja teistele ühiskondlikele hoonetele. 1992. aastal asutatud ettevõtte põhines esialgu Eesti-Soome kapitalil, kuid alates 2005. aastast on ettevõtte täielikult Eesti kapitalil. 2012. aastal kaasati omanikeriingi veel T-Tammeriga seotud ettevõtja Hertty Tammo ja Skype'iga seotud ettevõtja Toivo Annus ning omakapital suurenes 1 000 000 euro võrra, mida kasutati võlgnevuste refinantseerimiseks. Kuigi 2013. aastal langes müük enim Soome turule, siis endiselt eksporditakse kogutoodangust 71% Soome. (Sarkop AS-i 2013. majandusaasta aruanne)

Standard AS põhineb kodumaisel kapitalil ja kuulub eraisikutele. Ettevõttel on kaks ärisuunda: StandardPro tegevus keskendub hotellide ja avalike ruumide sisustamisele ning StandardOffice pakub büroo- ja interjööri lahendusi (Aktsiaselts Standard...). Ettevõtte peamine konkurentsieelis on tugev projektimüügivõimekus ja hea sisseostuvõrgustik. Projektid teostatakse ideest kuni interjööri terviklahenduseni. Standard AS-i põhihuvi oli käivitada projektimööbli müük saksakeelsetel turgudel (Tamm, 2014). Müügitulust eksporditi 2013. aastal 42%. Ekspordi sihtturud ja nende osakaal kogu ekspordis oli järgnev: Skandinaavia riigid 40,3%, Venemaa 32,2% ja teised Balti riigid 23,1%. (Standard AS-i 2013. majandusaasta aruanne)

Tarmel Furniture OÜ toodab peamiselt voodeid ja madratseid. 2014. aasta mais sõlmisid AS Tarmel ja AS Trading House Eesti osauhinu osa müügilepingu, mille järel sai AS Trading House Eesti äriühingu 100% omanikuks. Varem kuulus ettevõtte samuti AS Mainorile. AS Trading House Eesti gruppi kuulub ka AS Wendre, mis tegeleb Pärnumaal patjade ja tekkide tootmisega. Ostu eesmärk oli äririskide hajutamine ja kontserni sees sünergia tekitamine. Peamised sihtturud olid 2013. aastal Soome (44%), Taani (18%) ja Eesti (18%). (Tarmel Furniture OÜ 2013. majandusaasta aruanne)

Woodman OÜ põhineb Eesti kapitalil. Peamiselt müüakse disainitud kodumööblit Euroopa keskklassi jaemüügiketides. Alates 2006. aastast on kaasatud Inglise disainer Leonard Pfeifer (Woodman OÜ...). Ettevõtte peamised sihtturud lisaks koduturule (7%) on Põhjamaad ning Lääne- ja Kesk-Euroopa. (Woodman OÜ 2013. majandusaasta aruanne)

2014. aastal avaldasid soovi mööblitööstuse klastrist lahkuda Askala OÜ, Neiser Grupp AS ja Pinea OÜ. 17.07.2014 otsustati rahuldada Neiser Grupp AS-i sooviavaldus, kuid Askala OÜ ja Pinea OÜ sooviavaldus rahuldatakse pärast klastrile võlgnevuse tasumist.

1.4. Varasemad uuringud

Mööblitööstussektori kohta leidub varasemaid uuringuid, kuid eraldi ei ole analüüsitud mööblitööstuse klastril liikmeid ega võrreldud neid teiste sama tegevusala ettevõtetega.

Kagu-Inglismaal uuriti klastris olevate ettevõtete omavahelist koostööd. Uuringust selgus, et väikesed ja keskmised ettevõtted on aktiivsemad, kuid suured ettevõtted soovivad pigem tegutseda omaette ja kontrollida valdkonda. Lisaks näitas uuring, et aktiivsematel klastriliikmetel on toote- või teenuse portfelli laiema. Klastrite moodustamise põhjusteks olid asukoht ja tegevuste laialijagamine; spetsialiseerumine ja toodete/teenuste portfelli laiendamine; ettevõtete sisene ja üksteisega koostööd tegevate ettevõtete väärtusahela vertikaalne ja horisontaalne integratsioon; tööoperatsioonid väljaspool ettevõtet; partnerluslepete loomine; välistegurite aktiivne kujundamine (näiteks kohalik töajouturg); riigi poliitika; kvaliteetne ärikeskkond. (Todeva, 2006)

2009. aastal viis PW Partners AS koostöös Sinu Koolituse OÜ-ga läbi mööblitootjate sektoruuringu, mille tellis Eesti Mööblitootja Liit ja EAS. Uuringu eesmärk oli kaardistada Eesti mööblitööstuse ekspordipotentsiaal ja tootmisvõimekus ning konkurentsivõime tõstmise võimalused. Uuringus ettevõtete finantsaruandeid põhjalikult ei analüüsitud, seda tehti pigem

taustinformatsiooni loomiseks. Toodi välja müügituluga seotud näitajad (kogu müügitulu, eksport), kasumi muutumine ja töajõuga seotud näitajad 2006.–2009. aastal. Uuring on tehtud majanduskriisi ajal. Finantsaruannete analüüsist selgus, et halvenenud majanduskeskkonna mõjul on vähenenud müügitulu ja ettevõtete kasumid. Lisaks on tootjad reageerinud operatiivselt ja vähendanud nii töötajate arvu kui ka töötasusid. (Eesti mööblitööstuse sektoruuring...)

2011. aastal uuris Brookingsi Instituut Ameerika Ühendriikides keskkonnasõbralikke tooteid või teenuseid pakkuvaid ettevõtteid. Uuringust selgus, et klastris olnud ettevõtete müügitulu tõusis 2003.–2010. aastal keskmiselt 1,4% igal aastal kiiremini kui rohkem isoleeritud ja eraldi tegutsevad üksikud ettevõtted (Muro, Rothwell, Saha, 2013). Tänapäeva üleilmastavas maailmas ei ole *go-it-alone*-strateegia enam kõige mõistlikum. Klasterid võimaldavad kasvu, uusi töökohti ja ka majanduslikku efekti nii suurtele kui ka väikestele ettevõtetele (Bagley, 2012).

Eesti mööblitööstuse sektoruuringus on käsitletud peamiselt töajõuga seotud näitajaid, olulisemaid finantsnäitajaid ja ettevõtete sihtturgusid. Uuringus oli analüüsitud hinnanguliselt 95% Eestis tegutsevatest mööblitootjatest. Analüüsi tulemusena selgus, et 2011. aastaks olid töoviljakuse näitajad tõusnud kõrgemaks kui kunagi varem. Üks tegureid oli ka see, et kriisiaastatel töötajaid koondati, aga 2011. aastaks olid tootmismahud taastunud kriisieelsele tasemele. Ettevõtted pidid hakkama saama vähema arvu töötajatega. Võrreldes kriisiaastatega olid ettevõtted kasumlikumad ja paranenud olid ka maksevõime näitajad. Uuringust selgus, et oluliselt on kasvanud eksporttoodangu osakaal. 2011. aastal moodustas eksporttoodangu osakaal 70% kogutoodangust. (Kitting, 2012)

Varem on olnud väga edukas Hiina mööblitööstussektor, kus aastatel 2000–2010 tõusis mööblitoodang 8 korda ja Hiinast oli saanud juhtiv mööblitootja maailmas (27% maailma kogueksportist). Võrreldes muude metsarikaste riikidega ei ole Hiinal tegelikkuses mingit hinna- ega ressursieelist. Hetkel seisavad Hiina mööblitootjad silmitsi tugeva konkurentsiga Malaisiast ja teistest arenevate riikide tööstustest. (Hongqiang, Chunyi, Chunyi, Yinxing, 2012)

2012. aastal uuriti tööstusettevõtete klastreid Rumeenias ja analüüsiti nende mõju ettevõtluskeskkonnale. Täpsemalt uuriti, kas klastrite olemasolu on samas regioonis soodustanud uute ettevõtete tekkimist. Analüüsi tulemusena leiti, et klastrite tegutsemisega on

võimalik seostada ca 50% uute ettevõtete asutamist 2011. aastal Rumeenias. Tulemuste põhjal saab väita, et klastrid on soodustanud uute ettevõtete loomist. (Reveiu, Dardala, 2012)

Eesti metsa- ja puidutööstuse sektoruuringu eesmärk on analüüsida valdkonna konkurentsivõimet ja tulevikuväljavaateid. (Eesti metsa- ja..., 2012) Tegemist on väga põhjaliku uuringuga ja kaasatud on paljusid valdkonnaga seotud eksperte. Selles uuringus ei ole eraldi analüüsitud mööblitööstuse klasteri ettevõteteid ja välja on toodud ainult vähesed finantsnäitajad. Uuringu põhjal selgus, et sektori ekspordimaht ja lisandväärtus on viimase kümmekonna aasta jooksul peaaegu kahekordistunud. Lisaks selgus, et Eesti metsa- ja puidutööstus on võrreldes Põhjamaadega vähem tootlik, mis on tingitud väiksematest investeeringutest ja vähem tõhusast tootmise korraldusest ning ka toodete struktuurist. Kui Eestis on põhitoodang puitmööbel, aknad ja ukSED, saematerjal ja puitmajad, siis Soomes ja Rootsis on selleks paber ja pabertooted. Eesti madal konkurentsivõime võrreldes Põhjamaadega on tingitud peamiselt sellest, et investeeringute maht on kaks korda väiksem. (Tiits, 2013)

2013. aastal viis EAS läbi klasteriprogrammi vahehindamise, mille eesmärk oli hinnata programmi mõju klasterites tegutsevatele ettevõtetele ning koguda ettevõtjate tagasisidet klasteri tegevusele. (Klasteriprogrammi vahehindamine, lk 5) Töös püüti ühelt poolt finantsnäitajate abil hinnata, kuidas on toetust saanud ettevõtetel läinud, ning samas küsitleti ka klasteriliikmeid ja paluti neil anda hinnang programmi edukusele. Töös küll analüüsiti Eesti puitehituse ja Eesti puitmaja klasterit, kuid Eesti mööblitööstuse klasterit mitte. Peamise kasuna toodi kõikides klasterites välja Eesti ettevõtete tutvustamine. Analüüsist selgus, et klasteri programmid ei ole suutnud kaasa aidata tootearendusele, sest ainult 3,6% vastanutest tõi välja, et klasteris tegeletakse süsteemse arendustööga. Pigem aitab klasteri tegevus kaasa uute teenuste ja toodete müügile, mitte nende väljatöötamisele ega arendamisele. Küsitletud ettevõtetest leidis vaid 1%, et klasteris osalemise eelis on ettevõtte paranenud majandusnäitajad, kuigi kõikide klasterite majandusnäitajad olid sellel ajavahemikul paranenud. Uuringu autorid hindasid klasterite mõju ettevõtete majandusnäitajatele tagasihoidlikuks. (Mihkelson, Rebane, Peters, Lember, 2013)

Natalija Kulakova ja dr. Tatjana Volkova uurisid Lätis klasteripoliitikat. Uuringu eesmärk oli hinnata klasteripoliitikat ja anda soovitusi selle parendamiseks. Toodi välja, et klasteri strateegiaid on Lätis ebapiisavalt arendatud. Klasterite arendamiseks ja juhtimiseks peaksid riik ja ettevõtjad välja töötama ühise tegevuskava. Tegevuskavade koostamisel

soovitati rohkem eeskuju võtta Euroopast, kus programmid on edukalt käivitunud. Eriti tugevalt soovitati klastriprogramme arendada piirkondades, mis on siiani majanduslikult nõrgalt arenenud. Klasterid peaksid tegema koostööd nii teiste riigisiseste kui ka ülejäänud Läänemere regioonides asuvate klastritega. (Kulakova, Volkova, 2013)

2010. aastal uuriti Lätis infotehnoloogia ja metsanduse klasterit, et anda hinnang nende innovatsioonisuutlikkusele ja konkurentsivõimeline. Uuring näitas, et konkurentsivõime ja innovatsiooni tõstmiseks on loodud tõhus koostööplatvorm. Ettevõtted saavad klastritest praktilist kasu ja toetust. Seega on nii riigi kui ka erasektori poolt oluline arendada eri tööstusharude klastreid. (Liela, Zeibote, Stale, 2010)

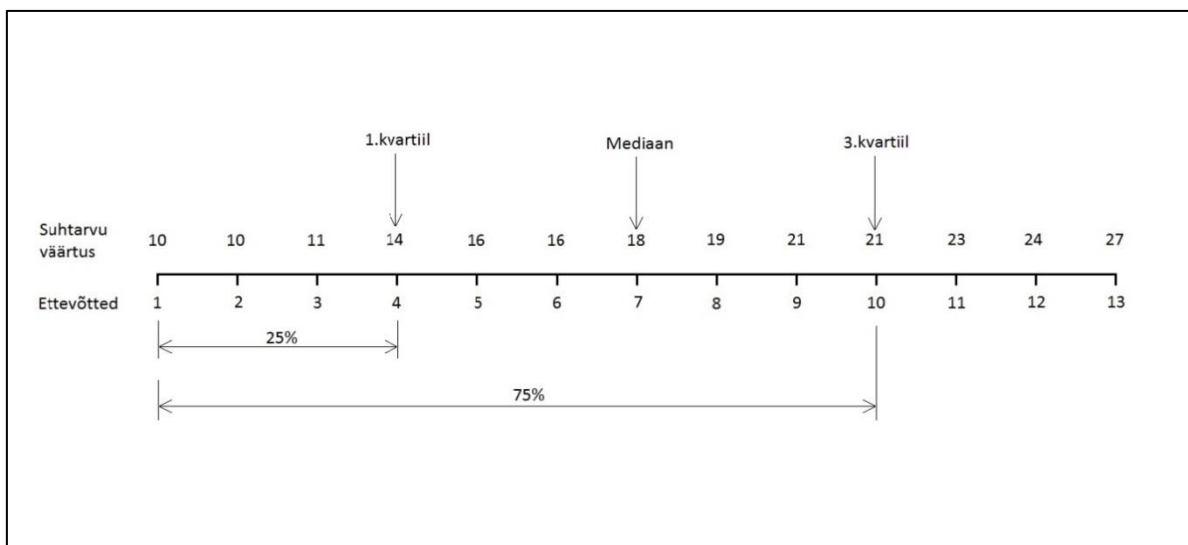
Uuringutest selgus, et klastriprogrammidel on olnud ettevõtete arengu jaoks peamiselt positiivne mõju. Kõige tagasihoidlikum tulemus oli EAS-i klastriprogrammi vahehindamine, kust selgus, et klasterid on peamiselt aidanud kaasa turundustegevusele, kuid muud tegevused on jäänud tagaplaanile ning klasterliikmete arvates ei ole programmis osalemine nende ettevõtete majandusnäitajaid mõjutanud. Kuna Eesti mööblitööstuse klasteri kohta hetkel uuringud puuduvad, siis teeb autor oma magistritöös mööblitööstuse klasterisse kuuluvate ja mittekuuluvate ettevõtete finantsnäitajate võrdlusanalüüsi.

VÕRDLUSANALÜÜS

2.1. Valim ja analüüsimetoodika

Mööblitööstuse klastrist kuuluvad võrdlusbaasi 11 mööblitööstusettevõtet. Võrreldavate ettevõtete majandusaasta aruannete ning rahandussuhtarvude hankimiseks kasutatakse EMTAK-i (2008) klassifikaatorit 31 (mööblitootmine). Magistritöös jaotakse ettevõtted töötajate arvu alusel kaheks: 25–49 töötajaga ettevõtted ning 50 ja enama töötajaga ettevõtted. Analüüs teostatakse 2011.–2013. majandusaasta aruannete põhjal. Klastris osalevate ettevõtete bilanss, kasumiaruanne, rahakäibe aruanne, bilansi ja kasumiaruande horisontaal-, trendi- ning vertikaalanalüüs on välja toodud lisades 2–56. Parema võrreldavuse eesmärgil teisendas autor Askala OÜ ja Kalla Mööbel OÜ kasumiaruanded skeem kahest skeem ühele. Standard AS-i puhul on kasutatud konsolideerimata majandusaruandeid, sest tütarettevõtted ei tegele mööblitootmisega.

Suhtarvude analüüsimiseks kasutatakse asendkeskmisi. Suhtarvud reastatakse kasvavas järjekorras ja kui arvreas on paaritu arv väärtusi, siis mediaan on järjestatud arvrea keskmise liikme väärtus; kui aga arvreas on paarisarv liikmeid, siis loetakse mediaaniks kahe keskmise arvu aritmeetilist keskmist. 1. kvartiil on arvrea väärtus, mille puhul on arveas 25% temast väiksemaid väärtusi. 3. kvartiil on arvrea väärtus, mille puhul on arvreas temast 75% väiksemaid väärtusi (joonis 2.1). Klastriliikmete suhtarvude võrdlemiseks kasutatakse 2011.–2013. aasta näitajaid ehk analüüsitakse kolme perioodi ning võrreldakse neid klastrisse mittekuuluvate mööblitootjate suhtarvudega. Klastrisse mittekuuluvate ettevõtete suhtarvud arvutas autor ettevõtete majandusaasta aruannete põhjal ja võrdlusbaasis ei ole klastris osalevaid ettevõtteid. 25–49 töötajaga ettevõtteid oli võrdlusbaasis 36 ning 50 ja enama töötajaga ettevõtteid oli võrdlusbaasis 25.

Joonis 2.1. Kvartiilid ja mediaan

(Allikas: autori joonis)

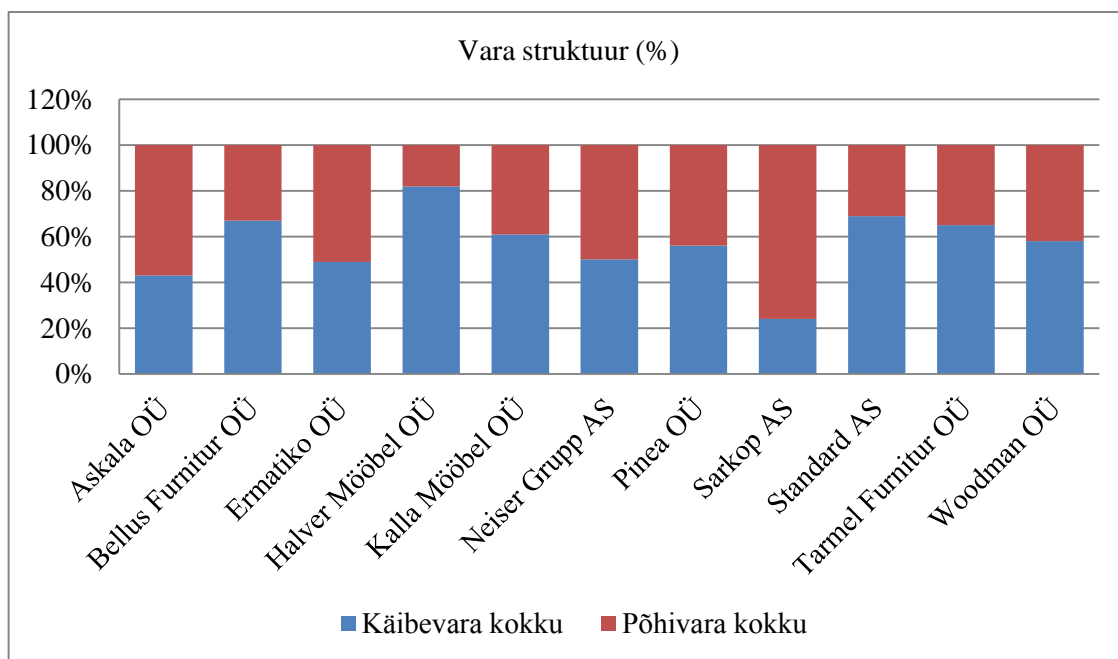
Vara kasumlikkuse analüüsiks kasutati teguranalüüsi. Töös kasutatud suhtarvude valemid on välja toodud lisas 1.

2.2 Bilansi vertikaalanalüüs

Bilansi vertikaalanalüüs kirjeldab ettevõtte vara ja selle finantseerimise katteallikate struktuuri. Detailed analüüsitabelid on magistritöö lisades.

Mööblitööstuse klastrisse kuuluvatel tootjatel on 31.12.2013 seisuga kaheksal ettevõtetel 11-st käibevara rohkem kui põhivara (joonis 2.2.) Kuigi Askala OÜ-l ei ole endal tootmishooneid, oli analüüsitaval perioodil materiaalselt põhivara rohkem kui käibevara. Selle tingis 2011. aastal viimistlustsehhi põlengu kindlustushüvitis, sest soetati uued seadmed ja taastati tsehh ning see uued seadmed ja tsehh remonditööd suurendasid oluliselt ettevõtte põhivara jääkmaksumust. Sarkop AS-i majandusaasta aruannete lisadest selgub, et 31.12.2013 seisuga moodustasid maa ja hooned ca 80% ettevõtte varadest. Autorile teadaolevalt on see põhjustatud asjaolust, et ettevõtte on soetanud kinnisvara vahetult enne 2009. aasta majanduskriisi. Kõige väiksem on põhivara osakaal 31.12.2013 seisuga Halver Mööbel OÜ-l (18%). See on põhjustatud asjaolust, et nii tootmishooned kui ka enamik seadmeid kuulub emaettevõttele. Mööblitööstus klastris on veel ettevõtteid, kelle tootmishooned kuuluvad

emaettevõttele, aga Halver Mööbel OÜ on ainus ettevõtte, kes kasutab emaettevõttele kuuluvaid seadmeid. See on põhjustatud asjaolust, et emaettevõtte soetas 2010. aastal Thulema AS-i mööblitootmisettevõtte Kose tsehhi koos inventariga ja Halver Mööbel OÜ kasutab neid. (joonis 2.2)

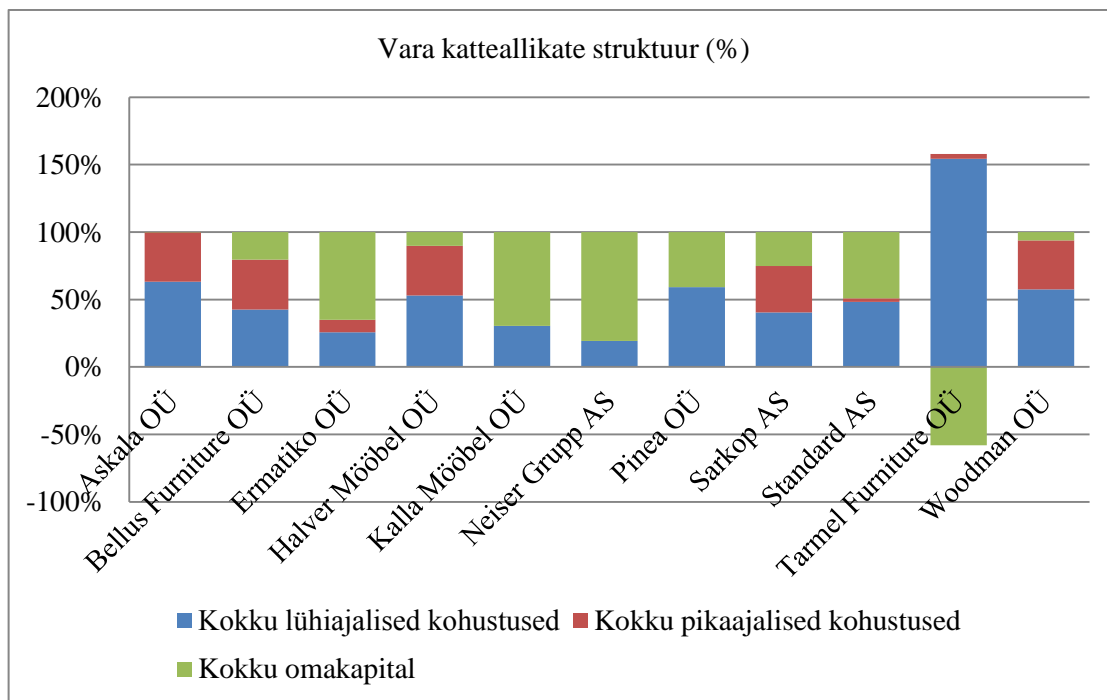

Joonis 2.2. Klastrisse kuuluvate ettevõtete vara struktuur 31.12.2013. seisuga (%)
(Allikas: autori arvutused)

Mööblitööstuse klastrisse kuuluvatel tootjatel on 31.12.2013 seisuga seitsmel ettevõtetel 11-st vara moodustatud peamiselt lühiajalistest kohustistest ja neljal ettevõtetel 11-st peamiselt omakapitalist. Kõigil klastrisse kuuluvatel mööblitootjatel oli analüüsitaval perioodil vara peamiselt kaetud kas lühiajaliste kohustiste või omakapitaliga. Selle põhjuseks on autori arvates olnud asjaolu, et ettevõtted on oma peamised investeeringud teinud 2009. aasta majanduskriisi eelsel perioodil ja mööblitööstuses kasutatakse pikaajalist laenu peamiselt põhivara investeeringute jaoks. Kuna suuremahulisi investeeringuid põhivarasse ei ole tehtud, siis ei ole põhivara soetusmaksumus oluliselt suurenenud ja ka pikaajalised kohustised on alates 2009. aastast olnud üldjuhul langustrendis. (joonis 2.3)

Lühiajalised kohustised koosnevad üldjuhul peamiselt võlgnevustest tarnijatele ja klientide ettemaksetest ning ainult kahel ettevõtetel 11-st on lühiajalisi laenukohustisi rohkem kui klientide ettemakseid ja tarnijate võlgnevusi. Kuna klientide ettemaksed ja tarnijate

võlgnevused on intressivabad, siis on see odavam viis katta ettevõtte varasid, aga see vähendab ettevõtte usaldust tarnijate vaatenurgast. Analüüsis tuleb ära märkida Tarmel Furniture OÜ, sest ettevõtte kohustiste ja omakapitali struktuur on mõjutatud ettevõtte omanike vahetusest.

Joonis 2.3. Klastrisse kuuluvatel mööblitootjate vara katteallikate struktuur 31.12.2013 seisuga (%)

(Allikas: autori arvutused)

Bilansi struktuuri analüüsil on oluline jälgida laenude päritolu. Mööblitööstuse klastrisse kuuluvatest tootjatest on 31.12.2013 seisuga viis ettevõtet 11-st saanud laenu kas omanikult või emaettevõttelt, samas on üks ettevõtte ise andnud laenu seotud ettevõttele.

Klastrisse kuuluvad mööblitootjad, kelle vara oli 31.12.2013 seisuga peamiselt kaetud omakapitaliga, on kogunud selle peamiselt jaotamata kasumist. Seega ettevõtetel, kes on pikas perspektiivis olnud kasumlikumad, on ka omakapitali enam. Lisaks madala majanduse konjunkturi ajal ei ole tugeva bilansiga ettevõtted ainult mitte ainult paremini kaitstud, vaid neil on võimalus nõrgematelt ettevõtetelt ka turgu endale võita (Stodell, 2009). Mööblitööstuse klastrisse kuuluvatest mööblitootjatest on 31.12.2011, 31.12.2012 ja 31.12.2013 seisuga kolmel ettevõttel muutunud omakapital negatiivseks, mis on vastuolus

äriseadustiku nõuetega. Askala OÜ-l tingis selle tootmistsehhi tulekahju, Tarmel Furniture OÜ-l oli see tingitud omanike vahetusest ja Woodman OÜ-l vähenes 2012. aastal müügitulu oluliselt kiiremini kui kulud ja suure majandusaasta kahjumi tõttu muutus omakapital negatiivseks.

Bilansi vertikaalanalüüsist selgus, et klastrisse kuuluvate mööblitootjate varast moodustas 31.12.2013 seisuga enamik käibevara ja vara oli kaetud enamikel juhtudel peamiselt lühiajaliste kohustistega. Lisaks on struktuur mõjutatud ka kontsernisestest eripäradest, sest klastrisse kuulub mööblitootjaid, kes rendivad emaettevõtte varasid ja on saanud emaettevõttest ka laenu.

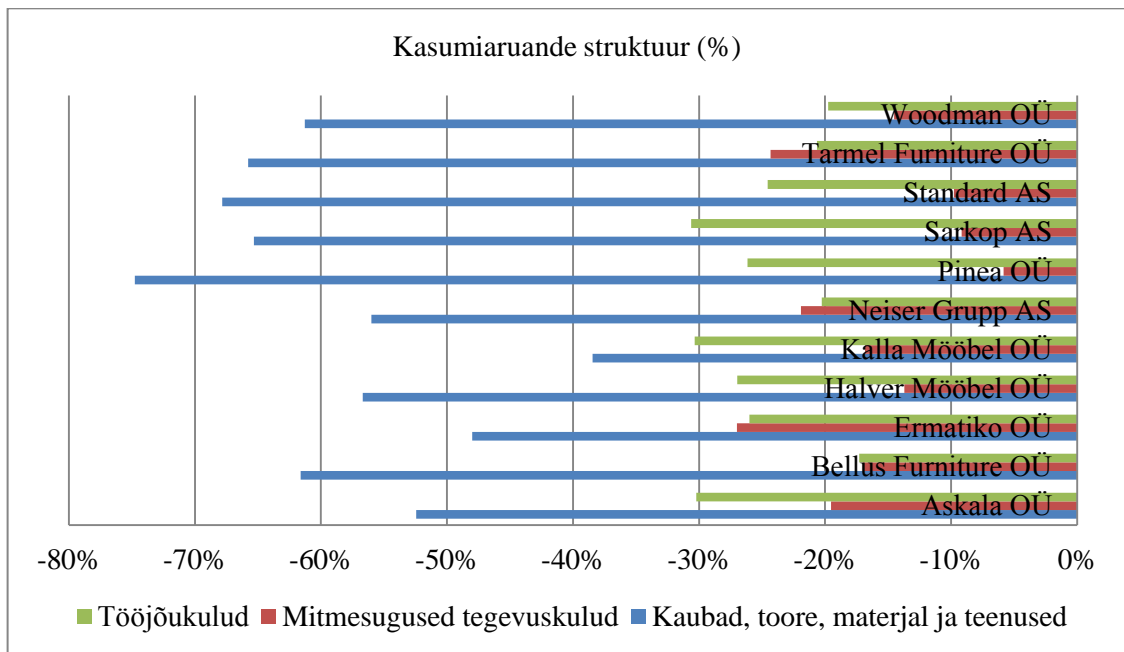
2.3. Kasumiaruande vertikaalanalüüs

Kasumiaruande vertikaalanalüüs näitab kirjete suhet müügitulusse. Autor analüüsib alampeatükis 2.3 kolme kõige olulisemat kirjet: kaubad, toore, materjal ja teenused, mitmesugused tegevuskulud ja tööjõukulud. Detailsed analüüsitabelid on magistritöö lisades.

Kõikidel mööblitööstuse klastrisse kuuluvatel mööblitootjatel oli 2013. aastal kauba, toorme ja materjali suhe müügitulusse võrreldes ülejäänud kirjetega kõige suurem ning jäi üldjuhul 50–70% vahele. Kõige väiksem kauba, toorme ja materjali suhe oli Kalla Mööbel OÜ-l (38%), kellel oli ka kõige suurem puhaskasumi suhe müügitulusse. Kõige suurem oli kauba, toorme ja materjali suhe müügitulusse Pinea OÜ-l, sest kuigi ettevõtte põhitegevusala on mööblitootmine, vahendab ettevõtte ühtlasi mööblit Aasiast. (joonis 2.4)

Üheksal ettevõttel 11-st järgnes kaupade, toorme ja materjali müügitulu suhtele tööjõukulude suhe müügitulusse. Üldjuhul jäi tööjõukulude müügitulu suhe 20–30% vahele. Kõige väiksem oli see 2013. aastal Bellus Furniture OÜ-l, samal perioodil vähenes töötajate arv 23% ja müügitulu 27% võrreldes eelneva perioodiga. Tegevuskulude suhe müügitulusse oli 5–24%. Neiser Grupp AS-i ja Tarmel Furniture AS-i tegevuskulude suhe oli suurem kui tööjõukulude suhe, sest neil oli võrreldes ülejäänud klastrisse kuuluvate mööblitootjatega oluliselt suurem üüri- ja rendikulu.

Positiivne näitaja on olnud see, et kauba, toorme ja materjali kulu suhe müügitulusse on enamikul ettevõtetest jäänud samaks ja ka klatri tegevuskavas oli üheks eesmärgiks sisendite omahinna vähendamine.

Joonis 2.4. Klasterisse kuuluvate mööblitootjate kasumiaruande struktuur 31.12.2013 seisuga (%)

(Allikas: autori arvutused)

Kasumiaruande vertikaalanalüüsist selgub, et mööblitööstuse klasterisse kuuluvate tootjate peamisele kulule, mis on kaubad, toore ja materjal (*ca* 2/3 müügitulust), järgnevad tööjõukulud (*ca* 1/4 müügitulust) ning mitmesugused tegevuskulud (*ca* 1/6 müügitulust). Positiivne näitaja on olnud see, et kauba, toorme ja materjali kulu suhe müügitulusse on enamikul ettevõtetest jäänud samaks, aga tööjõu- ja mitmesugused tegevuskulud on kiirelt suurenenud. 2013. aastal oli kuuel ettevõttel 11-st kahjum. Paljudel ettevõtetel on kasvanud nii tegevuskulud kui ka tööjõukulud üldjuhul kiiremini kui müügitulu. Sellise trendi jätkumine vähendab veelgi Eesti mööblitootjate konkurentsivõimet ja kui tööjõukulud on seletatavad palkade kasvuga mööblitööstussektoris, siis tegevuskulud oleksid pidanud vähenema, sest klasteriprogramm peaks vähendama turunduskulutusi.

2.4. Vara ja tööjõu kasutamise efektiivsus

2.4.1. Vara käibesiduvus

Kuna nüüdisaegsed tootmisettevõtted nõuavad suuri investeeringuid, siis on oluline analüüsida ka vara kasutamise efektiivsust ehk kui efektiivselt on tootjad kasutanud oma vara müügitulu saamiseks. Selleks analüüsitakse ettevõtte koguvara ja järgnevas alampeatükis materiaalse põhivara suhet müügitulusse ning võrreldakse seda klastrisse mittekuuluvate mööblitootjatega.

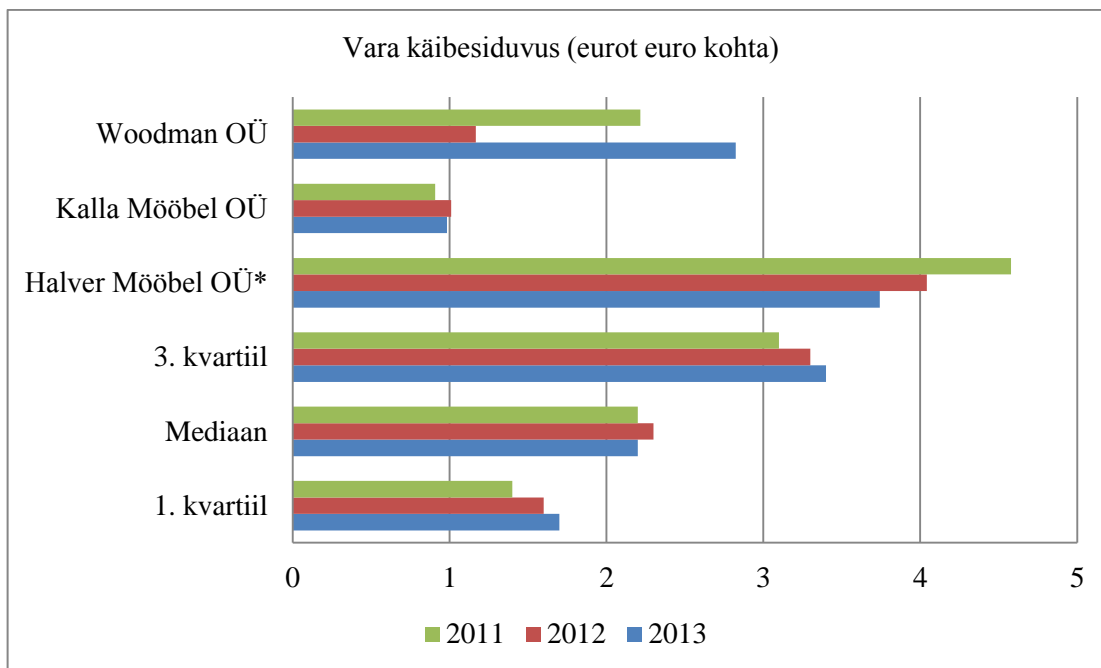
Vara käibesiduvuse suhtarv näitab, kui efektiivselt kasutab firma oma varasid müügitulu genereerimiseks. Vara käibesiduvuse suhtarvu analüüsimisel tuleb võtta arvesse, et ettevõttel võib olla varasid, mida müügitulu genereerimiseks tegelikult ei kasutata, kuid on bilansis olemas, näiteks investeeringud väärtpaberitesse (Gibson, 1998).

25–49 töötajaga ettevõtete seas ületas vara käibesiduvuse suhtarv 2011.–2013. aastal mediaani kahel korral kuuest (joonis 2.5). Klastrisse mittekuulunud 25–49 töötajaga ettevõtete varakäibesiduvuse suhtarvu esimene ja kolmas kvartiil 2011.–2013. aastal suurenes, kuid mediaan jäi samale tasemele.

Kõige kiirem vara käibesiduvus suhtarv on **Halver Mööbel OÜ**-l, mis on mõjutatud sellest, et ettevõtte tegutseb emaettevõttele kuuluvas mööblitehases. Halver Mööbel OÜ vara juurdekasvutempo on olnud kiirem kui müügitulu juurdekasvutempo. Seega vara kasutamise efektiivsus on langenud. Võrreldes klastrisse mittekuuluvate tootjatega on vara käibesiduvuse suhtarv 2011.–2013. aastal olnud üle kolmanda kvartiili. Kuna ettevõtte tegutseb emaettevõttele kuuluvas mööblitehases, siis ei ole vara käibesiduvuse suhtarv võrreldav ülejäänud mööblitootmisettevõtetega ja Halver Mööbel OÜ jäetakse võrdlusest välja.

Kalla Mööbel OÜ madala suhtarvu põhjuseks on suur raha hulk, sest 2013. aastal moodustas raha tootmisettevõtte varast 46%. Võrreldes klastrisse mittekuuluvate tootjatega on vara käibesiduvuse suhtarv 2011.–2013. aastal olnud alla esimese kvartiili.

Võrreldes klastrisse mittekuuluvate tootjatega on **Woodman OÜ** vara käibesiduvuse suhtarv ületanud mediaani 2011. ja 2013. aastal. 2012. aastal genereeriti sama vara hulga võrreldes 2011. aastaga 49% vähem müügitulu. Seega vara kasutamise efektiivsus vähenes oluliselt. Ettevõttel on vähesel määral finantsinvesteeringuid, kuid bilansi vertikaalanalüüs näitab, et vara struktuuris üldisest seaduspärasusest kõrvalekaldeid ei ole.

Joonis 2.5. Vara käibesiduvus 25–49 töötajaga ettevõtetel 2011.–2013. aastal (eurot euro kohta)

(Allikas: autori arvutused)

50 ja enama töötajaga ettevõtete seas ületas vara käibesiduvuse suhtarv 2011.–2013. aastal mediaani neljal korral 15-st (joonis 2.6). Klasterisse mittekuulunud 50 ja enama töötajaga ettevõtete vara käibesiduvuse suhtarvu mediaan oli 2011.–2013. aastal peaaegu samal tasemel.

Võrreldes klasterisse mittekuuluvate tootjatega ületas **Askala OÜ** vara käibesiduvuse suhtarv mediaani ainult 2011. aastal. 2012. ja 2013. aastal jääd esimese kvartiili ja mediaani vahepeale. Sealseid suhtarve on lisaks mõjutanud 2011. aasta lõpus toimunud tulekahju. Kindlustus korvas küll kahju, kuid tuli tegelda viimistlusteenuse sisseostuga ja tootmise taastamisega. Kui 2011. aastal mõjutas see müüki, siis 2012. aastal osteti viimistlustsehhi uued seadmed, mis tõstsid põhivara maksumust. Lisaks kuuluvad tootmishooned emaettevõttele, mis mõjutavad vara käibesiduvuse suhtarvu positiivselt. Kuna ettevõtte tegutseb emaettevõttele kuuluvas tootmishoones, siis ei ole vara käibesiduvuse suhtarv võrreldav ülejäänud mööblitootmisettevõtete omaga ja Askala OÜ jäetakse võrdlusest välja.

Võrreldes klasterisse mittekuuluvate tootjatega ületas **Bellus Furniture OÜ** vara käibesiduvuse suhtarv mediaani 2012. aastal, kuid 2011. ja 2013. aastal jääb vara käibesiduvuse suhtarv esimese kvartiili ja mediaani vahele. 2012. aasta vara käibesiduvuse

suhtarvu parendas peamiselt nõuete ja ettemaksete vähenemine, mis on seotud ka müügitulu vähenemisega, sest kui müügitulu väheneb, vähenevad tavaliselt ka nõuded klientide vastu. Sellegipoolest vähenesid ettemaksed 2012. aastal võrreldes 2011. aastaga oluliselt kiiremini kui müügitulu. Kuigi 2013. aastal vähenes varade väärtus võrreldes 2012. aastaga 6%, loodi müügitulu 27% vähem ja varade kasutamise efektiivsus vähenes taas 2011. aasta tasemele.

Võrreldes klastrisse mittekuuluvate tootjatega on **Ermatiko OÜ** vara käibesiduvuse suhtarv 2011.–2013. aastal olnud stabiilselt esimese kvartiili ja mediaani vahel. Bilansi vertikaalanalüüsist põhjal selgub, et bilansi struktuuris anomaaliaid ei ole. 2013. aastal moodustasid ettevõtete varast 27% nõuded ja ettemaksed, 20% varud ja 49% materiaalne põhivara.

Võrreldes klastrisse mittekuuluvate tootjatega jääb **Neiser Grupp AS**-i vara käibesiduvuse suhtarv 2011.–2013. aastal alla esimest kvartiili. Neiser Grupp AS-i suhtarvu väärtust vähendavad finants- ja kinnisvarainvesteeringud, mis moodustasid 2013. aastal varast 30%. Finants- ja kinnisvarainvesteeringutega ei genereeri ettevõtte põhitegevuse müügitulu ja antud juhul ei kajasta suhtarv objektiivselt vara kasutamise efektiivsust. Kuna ettevõttel on olulisel määral finants- ja kinnisvarainvesteeringuid, siis ei ole vara käibesiduvuse suhtarv võrreldav ülejäänud mööblitootmisettevõtete omaga ja Neiser Grupp AS jäetakse võrdlusest välja.

Pinea OÜ vara käibesiduvuse suhtarv on võrreldes klastrisse mittekuuluvate tootjatega olnud 2011. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahel, kuid 2012.–2013. aastal on jäänud alla esimest kvartiili. Vara käibesiduvuse suhtarv on enam mõjutatud sellest, et bilansis on suur osakaal nõudeid ostjate vastu (57%). Nõuded ostjate vastu kajastuvad nii käibevara kui ka põhivara all ja ettevõtte majandusaasta aruande lisade põhjal on suur osa nõudeid seotud osapoolte vahel. Suur hulk nõudeid seotud osapoolte vahel suurendavad bilansimahtu ja ettevõtte vajab raha nende finantseerimiseks.

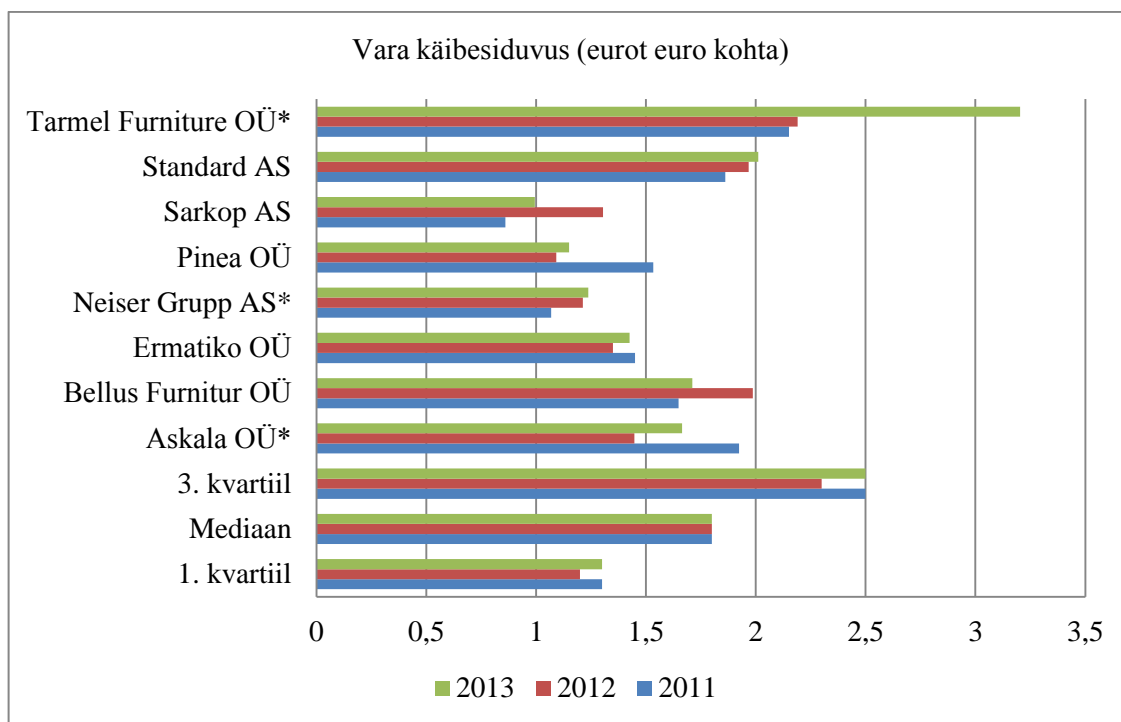
Sarkop AS-i vara käibesiduvus suhtarv oli võrreldes klastrisse mittekuuluvate tootjatega 2012. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal ning 2011. ja 2013. aastal alla esimest kvartiili. 2012. aasta vara käibesiduvuse suhtarvu tõusu tingis see, et vara sama väärtuse juures oldi efektiivsemad ja müüdi rohkem toodangut Soome turule. Kuigi vara väärtus vähenes 2013. aastal võrreldes 2012. aastaga 6%, vähenes 2013. aastal müügitulu 25%. Seega vähenes vara kasutamise efektiivsus oluliselt. Müügitulu järsk langus toimus Soome ekspordi suunal. Bilansi vertikaalanalüüs näitab, et 2013. aastal moodustas põhivara

76% varast ning põhivarast moodustasid ca 90% maa ja ehitised. Sarkop AS-i bilansimahu teeb teeb suureks tootmiseks vajaminev kinnisvara.

Standard AS-i vara käibesiduvuse suhtarv on võrreldes klastrisse mittekuuluvate tootjatega 2011.–2013. aastal püsinud stabiilselt mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal. Bilansi vertikaalanalüüsist selgub, et 2013. aastal moodustas tootmisettevõtte põhivara varast 29%. 2013. majandusaasta aruannete lisadest selgub, et põhivara madala jääkmaksumuse põhjuseks on amortiseerunud põhivara. Kui 31.12.2008 seisuga oli ettevõtte põhivara jääkmaksumus 3,9 miljonit eurot, siis 31.12.2013 seisuga on see kahanenud 1,8 miljonile eurole. Kui aastail 2006.–2008. investeeriti põhivarasse ca 900 000 eurot aastas, siis 2011.–2013. aastal investeeriti ca 100 000 eurot aastas. Kiire majanduskasvu ajal soetatud vara tootmisvõimsustele ei olnud analüüsitaval ajavahemikul vaja suuri lisainvesteeringuid teha.

Tarmel Furniture OÜ vara käibesiduvuse suhtarv on võrreldes klastrisse mittekuulunud tootjatega 2011.–2012. aastal olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahel ning 2013. aastal üle kolmanda kvartiili. Horisontaalanalüüs näitab, et 2013. aastal vähenes vara väärtus võrreldes 2012. aastaga oluliselt ning kõige enam mõjutasid seda nõuete ja ettemaksete (47%) ja varude (20%) vähenemine. Autori arvates võib vara järsu vähenemise põhjus olla strateegiline, sest ettevõtte müüdi 2014. aastal uutele omanikele. Vähevara suudeti luua rohkem müügitulu ja seega kasutati vara efektiivsemalt kui eelneval perioodil. Vara käibesiduvuse suhtarvu tõusu 2013. aastal tuleb suhtuda skeptiliselt, sest 2014. aastal vahetusid omanikud ja varade vähendamine võib olla sellest mõjutatud. Kõrgema suhtarvu väärtuse on tinginud ka kinnisvara rentimine emaettevõttelt. Kuna ettevõtte tegutseb emaettevõttele kuuluval tootmispinnal, siis ei ole vara käibesiduvuse suhtarv võrreldav ülejäänud mööblitootmisettevõtete omaga ja Tarmel Furniture OÜ jäetakse võrdlusest välja.

Suhtarvude lähteandmed olid mõjutatud peamiselt ettevõtete kontsernisestest eripäradest ja ainult Neiser Grupp OÜ-l oli bilansis arvestatav kogus varasid, mida ei kasutatud müügitulu genereerimiseks. Neli klastrisse kuuluvat mööblitootmisettevõtet, kellel ei olnud oma tootmishoonet või kellel oli bilansis olulisel määral müügitulu mittegenereerivaid investeeringuid, eemaldati võrdlusest.

Joonis 2.6. Vara käibesiduvus 50 ja enama töötajaga ettevõtetel 2011.–2013. aastal (eurot euro kohta)

(Allikas: autori arvutused)

Jooniste 2.5 ja 2.6 põhjal saab väita, et klastrisse mittekuuluvad ettevõtted on kasutanud oma vara efektiivsemalt kui klastrisse kuuluvad ettevõtted, sest mediaani ületati kuuel korral 21-st. Mööblitööstuse klastrisse kuuluvate mööblitootjate bilansi trendianalüüsist selgus, et ettevõtete bilansimaht on üldjuhul langustrendis ja see on ka põhjendatud, sest kui müügitulu ei kasva, ei kasva ka ettevõtte ega ole vajadust suurendada bilansimahtu. Ettevõtete vara väärtus on analüüsitaval perioodil oluliselt stabiilsem võrreldes väljundi ehk müügituluga. Müügitulu muutusi ei ole üldjuhul põhjustanud mitte varade ebaefektiivne kasutamine, vaid välised mõjurid (tihenenud konkurents, nõrk majanduslik olukord meie senistel peamistel sihtturgudel).

2.4.2. Materiaalse põhivara käibesiduvus

Materiaalse põhivara käibesiduvuse suhtarv kirjeldab ettevõtte võimekust kasutada oma kinnisvara, masinaid ja seadmeid. Materiaalse põhivara käibesiduvuse suhtarv ei anna olulist infot, kui põhivara on vana või kui ettevõtte kuulub valdkonda, kus müügitulu

genereerimiseks on vaja rohkelt tööjõudu. Mõlemal juhul on suhtarv oluliselt kõrgem, sest põhivara väärtus on madal. (Gibson, 1998)

Klastrisse kuuluvate ettevõtete majandusaasta aruannete lisadest selgub, et 2013. aastal on põhivara jääkmaksus 11 ettevõttest kümnel väiksem kui 2011. aastal. Erandiks on Halver Mööbel OÜ, kes alustas oma tegevust 2010. aasta teises pooles ning 2011.–2012. aastal soetas uusi seadmeid. Põhivara langev jääkmaksumus parendab küll ettevõtete põhivara käibesiduvuse suhtarvu, kuid samas näitab ka seda, et tootjad ei näe vajadust uuteks investeeringuteks, samuti on vanemate seadmete efektiivsus tänapäevastest üldjuhul väiksem. Sellise trendi põhjustas kindlasti ka kuni 2008. aastani kestnud kiire majanduskasvu aegsed liiga optimistlikud prognoosid.

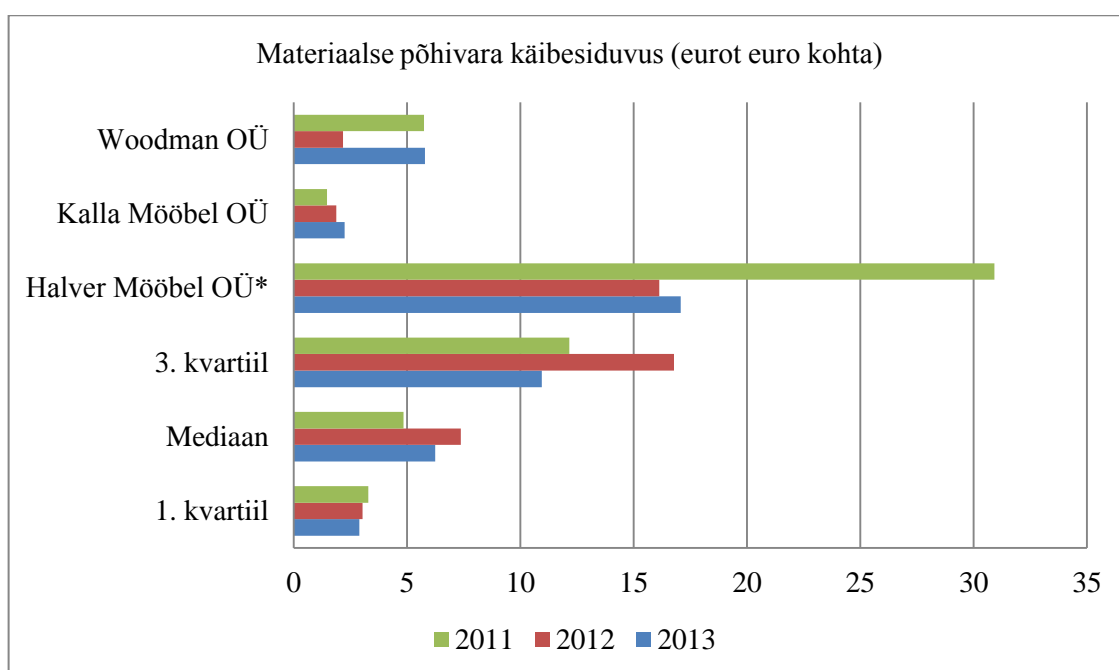
25–49 töötajaga ettevõtete seas ületas materiaalse põhivara käibesiduvuse suhtarv 2011.–2013. aastal mediaani ühel korral kuuest (joonis 2.7). Klastrisse mittekuuluvate 25–49 töötajaga ettevõtete materiaalse põhivara käibesiduvuse suhtarvu esimene kvartiil oli 2011.–2013. aastal muutumatu, mediaan ja kolmas kvartiil 2012. aastal tõusid, kuid 2013. aastal jälle langesid.

Ainus ettevõtte, kes ületas klastrisse kuuluvate 25–49 töötajaga ettevõtete seas põhivara käibesiduvuse mediaani võrreldes klastrisse mittekuulunud tootjatega, oli **Halver Mööbel OÜ**. Siiski pole ka Halver Mööbel OÜ-l põhivara käibesiduvuse suhtarv objektiivne, kuna ettevõtte tegutseb ematööstuse poolt soetatud tootmisettevõttes. 2012. aastal vähenes suhtarv võrreldes 2011. aastaga, sest aktiivselt soetati uusi seadmeid, aga müügitulu juurdekasvutempo oli aeglasem võrreldes põhivara juurdekasvutempoga, mis on tavaline, sest tagada tootmises uutele seadmetele ja ka muudele ressurssidele kohe piisavad tootmismahud on tavaliselt erandlik. Lisaks on uued seadmed kõrge jääkmaksumusega. Kui 2011. aastal investeeriti põhivarasse ca 107 000 eurot ja 2012. aastal ca 73 000 eurot, siis 2013. aastal ainult ca 9000 eurot. Kuna ettevõtte tegutseb ematööstusele kuulavas mööblitööstuses, siis ei ole põhivara käibesiduvuse suhtarv võrreldav ülejäänud mööblitööstuse omaga ja Halver Mööbel OÜ jäetakse võrdlusest välja.

Kalla Mööbel OÜ põhivara käibesiduvuse suhtarv 2011.–2013. aastal oli võrreldes klastrisse mittekuuluvate tootjatega alla esimest kvartiili. 2008. aasta majanduskriisi järel oli Eesti mööblitööstuse kasvumootoriks eksport, kuid Kalla Mööbel OÜ eksportis 2013. aastal ainult 3% oma toodangust. Seega on ettevõtte taastunud 2008. aasta kriisiaastatest koduturu müügitulu abil ja ekspordipotentsiaal on siiani jäänud kasutamata. Eelnevalt on ettevõtte

saanud põhivarasse tehtud investeeringute jaoks rahastust ka EAS-ilt. Madal põhivara käibesiduvuse suhtarv kirjeldab autori arvates kõrgemat tehnoloogiataset ja lisaks on see mõjunud positiivselt kasumlikkusele.

Woodman OÜ põhivara käibesiduvus on 2011. aastal võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega jäänud mediaani ja kolmanda kvartiili vahele, 2012. aastal jäänud alla esimest kvartiili ja 2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahele. Woodman OÜ-l on tootmiseks vajalikud hooned ja seadmed ning põhivara jääkmaksumus on samuti langustrendis 2011. aastast. Võrreldes 2011. aastaga genereeriti 2012. aastal sama põhivara hulgaga 49% vähem müügitulu. Seega vähenes põhivara kasutamise efektiivsus oluliselt.

Joonis 2.7. Materiaalse põhivara käibesiduvus 25–49 töötajaga ettevõtetel 2011.–2013. aastal (eurot euro kohta)

(Allikas: autori arvutused)

50 ja enama töötajaga ettevõtete seas ületas põhivara käibesiduvus 2011.–2013. aastal mediaani üheksal korral 15-st (joonis 2.8). Klastrisse mittekuulunud 50 ja enama töötajaga ettevõtete seas oli 2011.–2013. aastal esimene kvartiil langustrendis, mediaan on olnud samal tasemel ja kolmanda kvartiilil 2011. aasta kõrge väärtus on tingitud kokkusattumusest, kus

paljudel ettevõtetel olid väga kõrged näitajad, mis oleksid pidanud kuuluma ekstreemsete väärtuste hulka.

Askala OÜ põhivara käibesiduvuse suhtarv on 2011. aastal võrreldes klastrisse mittekuuluvate tootjatega olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahel ning 2012.–2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahel. 2010. aasta lõpus toimus ettevõtte viimistlustsehhis tulekahju. 2011. aastal viimistlustsehh taastati, laiendati olmeruumide ja kontori pinda. Kui 31.12.2010 seisuga oli põhivara jääkmaksumus 192 384 eurot, siis 31.12.2011 seisuga oli põhivara jääkmaksumus 935 175 eurot. Askala OÜ 2011. aasta põhivara käibesiduvuse suhtarv jäi mediaani ja kolmanda kvartiili vahele ka seetõttu, et suhtarvu arvutamisel kasutatakse vara kronoloogilist keskmist. Kuigi Askala OÜ-l ei ole kinnisvara, kanti kahjustunud kinnisvara parendused Askala OÜ põhivara hulka ja hoolimata sellest, et ettevõtte ise kinnisvara ei oma, on põhivara jääkmaksumus kõrge ning vähendab põhivara käibesiduvuse suhtarvu. Kuna ettevõttel endal tootmishooneid ei ole, siis jäetakse ettevõtte võrdlusest välja.

Bellus Furniture OÜ materiaalse põhivara käibesiduvuse suhtarv on 2011.–2012. aastal võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega olnud üle kolmanda kvartiili ning 2013. aastal jäänud mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeale. Näitajad on küll positiivsed, kuid 2011.–2013. aastal oli Bellus Furniture OÜ põhivara käibesiduvuse suhtarv langustrendis. Autori arvates on see tingitud sellest, et üha suurenevad tööjõukulud ja vähene automatiseeritus on teinud pehme mööbli seeriatootmise ebaefektiivseks. Bellus Furniture OÜ puhul on see väga tugevalt näha väljundis ehk müügitulus.

Ermatiko OÜ materiaalse põhivara käibesiduvuse suhtarv on 2011.–2013. aastal võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega olnud esimese kvartiili ja mediaani vahel. Ka Ermatiko OÜ põhivara jääkmaksumus on 2011.–2013. aastal olnud langustrendis. 2013. aastal moodustasid Ermatiko OÜ materiaalsest põhivarast 69% hooned ja ehitised. Tallinna ümbruses tootmiseks vajaliku maa ja hoonete hinnad on kõrgemad. Ühelt poolt suurendab see põhivara, teisalt on uuteks investeringuteks olemas pankade jaoks hea tagatis, mille jaoks hüpoteeki seada.

Neiser Grupp AS-i materiaalse põhivara käibesiduvuse suhtarv on 2011. aastal võrreldes klastrisse mittekuulunud ettevõtetega olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahel ning 2012.–2013. aastal olnud üle kolmanda kvartiili. Ka Neiser Grupp AS-i masinate ja seadmete jääkmaksumus on 2011.–2013. aastal olnud langustrendis. Kuna ettevõttel endal

tootmishooneid ei ole, siis jäetakse ettevõtte võrdlusest välja. Lisaks on ettevõttel põhivaras investeringuid, millega ei genereerita müügitulu.

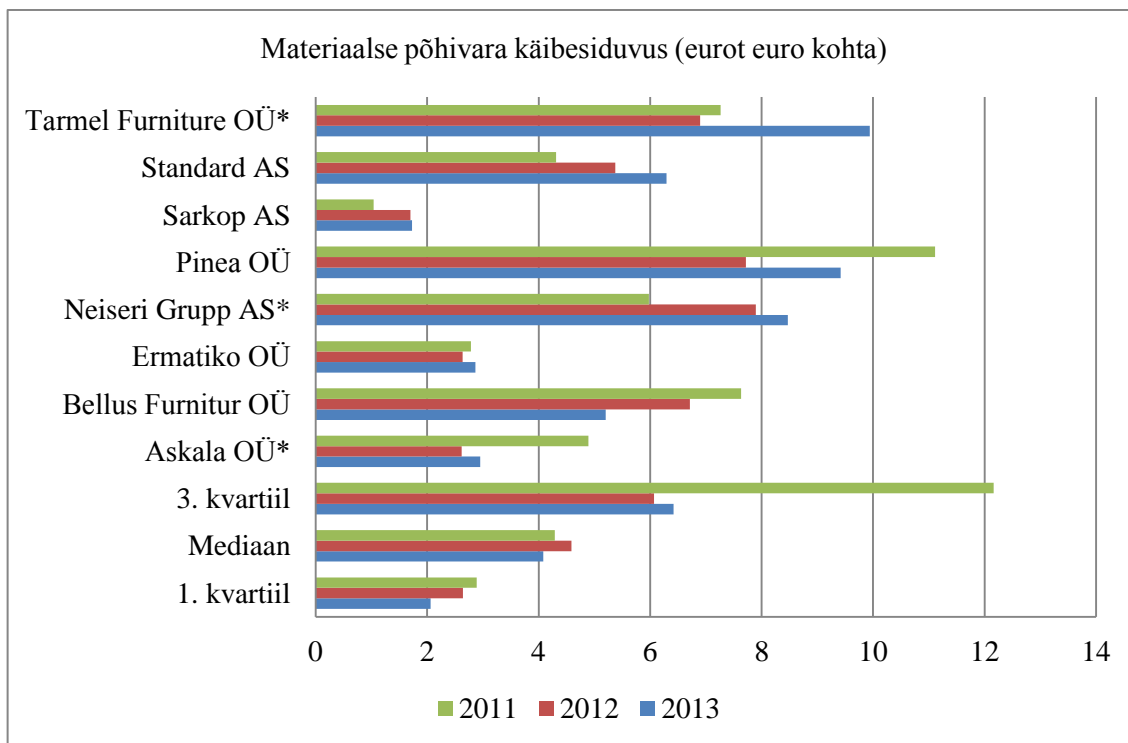
Pinea OÜ materiaalse põhivara käibesiduvuse suhtarv on 2011. aastal võrreldes klastrisse mittekuulunud ettevõtetega olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahel ning 2012.–2013. aastal üle kolmanda kvartiili. Materiaalse põhivara käibesiduvuse kõrge suhtarvu üheks põhjuseks on mööblivahendus, mis 2011.–2013. aastal moodustas *ca* 40% ettevõtte kogu müügitulust. Vahendustegevuseks vajaminev materiaalse põhivara hulk on väiksem kui tootmise korral. Siiski on mööblitootmine ettevõtte põhitegevus ja kuna tootmisvõimekus on ettevõttes olemas, siis ettevõtte jääb võrdlusse.

Sarkop AS-i materiaalse põhivara käibesiduvuse suhtarv on olnud üks madalamaid. 2011.–2013. aastatel oli Sarkop AS-i käibesiduvuse suhtarv võrreldes klastrisse mittekuulunud ettevõtetega alla esimese kvartiili. Ettevõtte omab Harjumaal Rae vallas tootmispinda, mille 31.12.2013 seisuga jääkmaksumus koos maaga moodustas kogu materiaalsest põhivarast 87%. Võrdluseks: Standard AS-i omanduses on Tallinnas Marja tänaval maa ja tootmishooned ning nende jääkmaksumus 31.12.2013 seisuga oli *ca* 1 miljon eurot, siis Sarkop AS-il oli samal hetkel maa ja tootmishoonete jääkmaksumus *ca* 3,9 miljonit eurot. Autori arvates tuleneb see sellest, et Sarkop AS on tootmishooned soetanud enne tänaval maa ja tootmishooned 2009. aasta majanduskriisi, kui kinnisvara hinnad olid kõrged. Sarkop AS-i materiaalse põhivara jääkmaksumus oli 2011.–2013. aastal langustrendis.

Standard AS-i materiaalse põhivara käibesiduvuse suhtarv arv oli 2011.–2012. aastal võrreldes klastrisse mittekuulunud ettevõtetega mediaani ja kolmanda kvartiili vahel ning 2013. aastal tõusis üle kolmanda kvartiili. Materiaalse põhivara käibesiduvuse suhtarvu paremise tingis peamiselt varade efektiivsem kasutamine ja suhtarvu paremisele aitas kaasa ka põhivara väärtuse vähenemine, sest kulum ületas analüüsitaval perioodil investeringuid. Lisaks omatoodangu müügile tegeleb Standard AS mööbli ja valgustite jaemüügiga ning ettevõttel on tugev allhankevõrgustik, mis võimaldab tootmisvõimsuse vajaduse kasvu korral kasutada ka allhankijate tootmisvõimsust.

Tarmel Furniture OÜ materiaalse põhivara käibesiduvuse suhtarv 2011. aastal oli võrreldes klastrisse mittekuulunud ettevõtetega mediaani ja kolmanda kvartiili vahel ning 2012.–2013. aastal üle kolmanda kvartiili. 2012. aastal parendas põhivara käibesiduvuse suhtarvu peamiselt põhivara vähenemine ja ka 2013. aastal vähenes põhivara, samal ajal suudeti aga luua rohkem müügitulu. Seega loodi 2013. aastal vähema põhivaraga rohkem

müügitulu. Head näitajad põhjustas asjaolu, et ettevõtte põhivara koosneb peamiselt masinatest ja seadmetest, mille jääkmaksumus järjest väheneb ning suhtarvu mõjutab positiivselt ka kinnisvara rentimine Tarmel KV OÜ-lt. Kuna ettevõttel ei ole enda omanduses tootmishooneid, siis jäetakse ettevõtte võrdlusest välja.

Joonis 2.8. Materiaalse põhivara käibesiduvus 50 ja enama töötajaga ettevõtetel 2011.–2013. aastal (eurot euro kohta)

(Allikas: autori arvutused)

Standard AS-i juhatuse liikme Priit Tamme arvates on materiaalse põhivara langustrendipõhjuseks ka enne 2009. aasta majanduskriisi tehtud suured investeeringud ning teiselt poolt on ettevõtted muutuste ajastul või mõtestatakse ümber eesmärged, sest väliskeskkond on muutunud ja kodumaine turg ei kasva. Samas leiab Tamm, et enamiku mööblitootjate tehnoloogia tase on hetkel Ida-Euroopa keskmisest kõrgem ja näiteks Standard AS-i tehnoloogiataaset ei jää Vanale Euroopale praegugi alla, kuigi ettevõtte kaalub üleminekut täielikult automatiseeritud tootmisele. (Tamm, 2014)

Kokkuvõttes selgus materiaalse põhivara käibesiduvuse suhtarvu analüüsi tulemusel, et klastrisse kuuluvad ettevõtted ei ole kasutanud materiaalselt põhivara efektiivsemalt, sest mediaani ületati kümnel korral 21-st. Klastrisse kuuluvate ettevõtete tööjõu- ja tegevuskulude

osakaal on analüüsitaval perioodil müügitulu suhtesse kasvanud. Samas on alates 2009. aasta majanduskriisist põhivara üldjuhul amortiseerunud enam kui on tehtud uusi investeeringuid. Autori arvates see ongi muutnud tootmise ebaefektiivseks ja toodangu müük on muutunud üha tihenevas konkurentsisis aina keerulisemaks.

2.4.3. Tööviljakus müügitulu alusel

Tööviljakuse analüüsist peab selguma, kui efektiivselt on ettevõtted inimressurssi kasutanud. Tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel näitab, kui mitu eurot on ühe töötaja kohta olnud müügitulu. Kuna palgad kasvasid 2011.–2013. aastal Eesti mööblitööstusettevõtetes kiiresti, siis seda enam on oluline kasutada tööjõudu võimalikult efektiivselt.

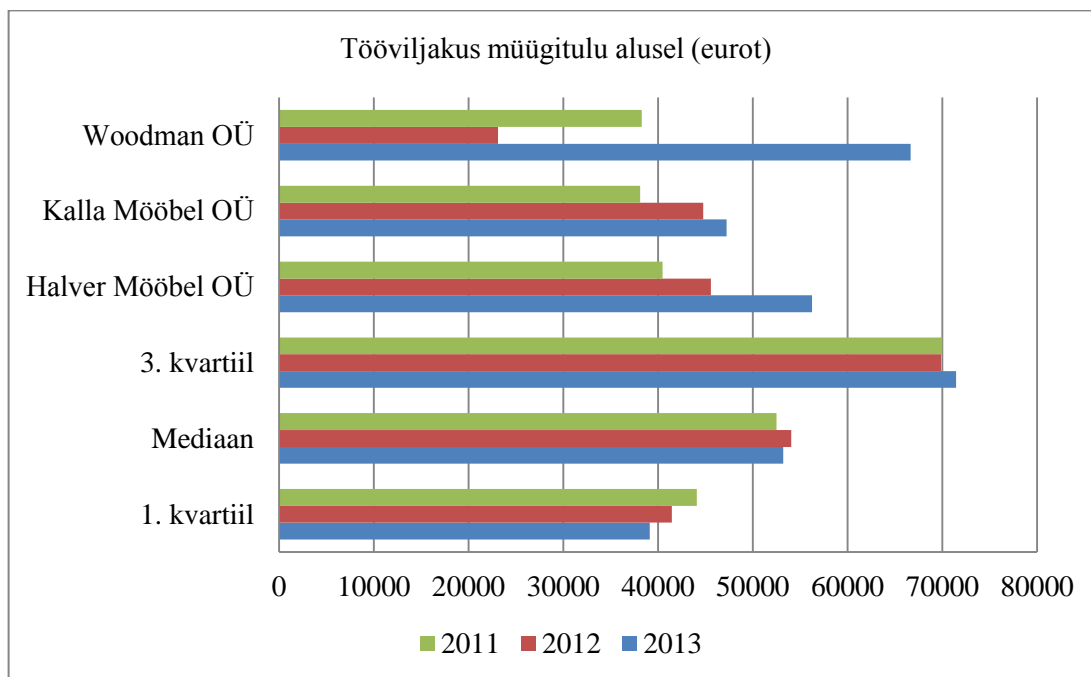
Tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel näitab, kui mitu eurot on ühe töötaja kohta olnud müügitulu. Suhtarvu puudus on, et see ei näita tegelikku tootmise tööviljakust. Ettevõtete majandusaasta aruannetes puudub informatsioon, kui palju on ettevõttes töötajaid, kes tegelevad tootmisega, ja kui palju on töötajaid, kes administreerivad tootmist ning otseselt tootmisega kokku ei puutu.

25–49 töötajaga ettevõtete seas ületas tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel 2011.–2013. aastal mediaani kahel korral üheksast (joonis 2.9). 2011.–2013. aastal klastrisse mittekuuluvatel 25–49 töötajaga ettevõtete tööviljakuse esimene kvartiil on langustrendis ning mediaan ja kolmas kvartiil on olnud muutumatud.

Halver Mööbel OÜ tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel oli 2011. aastal alla esimest kvartiili ja 2012.–2013. aastal on olnud esimese kvartiili ja mediaani vahepeal. 2012. ja 2013. aastatel tingis suhtarvu tõusu efektiivsuse kasv, sest sama arvu töötajatega loodi rohkem müügitulu. Põhjuseks on olnud asjaolu, et ettevõtte loodi 2010. aastal ja tavaliselt ei saavuta noored tootmisettevõtted kohe maksimaalset efektiivsust.

Kalla Mööbel OÜ tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel oli 2011.–2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahel. 2012. ja 2013. aastal loodi sama töötajate arvuga rohkem müügitulu ehk tööviljakus paranes. Suhtarvu paranemine tuleb sellest, et ettevõtte ressursid olid varem vähem kasutatud. Kalla Mööbel OÜ erineb ülejäänud ettevõtetest selle poolest, et eksporditakse alla 10% omatoodangust, aga eksport oli just see, mis aitas Eesti mööblitööstusel 2009. aasta majanduskriisist taastuda, seevastu kodumaine tarbimine on taastunud hiljem.

Woodman OÜ tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel on 2011. aastal olnud esimese kvartiili ja mediaani vahel, 2012. aastal alla esimest kvartiili ning 2013. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahel. 2012. aastal tööjõu kasutamise efektiivsus langes suurel määral, seevastu 2013. aastal loodi vähemate töötajatega rohkem müügitulu kui 2011. ja 2012. aastal. Põhjuseks olid ümberkorraldused äristrateegias ja asjaolu, et keskenduti disainmööbli seeriatootmisele.

Joonis 2.9. Tööviljakus ehk müügitulu ja töötajate arvu suhe 25–49 töötajaga ettevõtetel 2011.–2013. aastal (eurot)

(Allikas: autori arvutused)

50 ja enama töötajaga ettevõtete seas ületas tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel 2011.–2013. aastatel mediaani 11 korral 24-st. 2011.–2013. aastal klastrisse mittekuuluvatel 50 ja enama töötajaga ettevõtete tööviljakuse esimese kvartiili väärtus on 2012. aastal võrreldes 2011. aastaga küll tõusnud, kuid 2013. aastal pöördus taas langusele. Seevastu mediaan ja kolmas kvartil on 2011.–2013. aastal olnud kasvutrendis. (joonis 2.10)

Askala OÜ tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel oli 2011.–2013. aastal stabiilselt esimese kvartiili ja mediaani vahel. 2011.–2013. aastal muutusid töötajate arv ja müügitulu sünkroonis. Tänu sellele on tööjõuviljakuse suhtarv müügitulu alusel püsitud stabiilne.

Bellus Furniture OÜ tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel võrreldes klastrisse mittekuulunud ettevõtetega oli 2011.–2013. aastal langustrendis. Kui 2011. ja 2012. aastal oli Bellus Furniture OÜ tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel mediaani ja kolmanda kvartiili vahel, siis 2013. aastal jäi see juba esimese kvartiili ja mediaani vahele. Ettevõttel on vabu tootmisvõimsusi, mida ei kasutata.

Ermatiko OÜ tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel 2012. aastal võrreldes 2011. aastaga langes, kuid pöördus 2013. aastal taas tõusule. Võrreldes klastrisse mittekuulunud ettevõtetega oli 2011. aastal Ermatiko OÜ tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel mediaani ja kolmanda kvartiili vahel ning 2012. ja 2013. aastal jäi esimese kvartiili ja mediaani vahele. Tööviljakuse suhtarvu languse on tinginud efektiivsuse langus, sest sama arvu töötajatega on loodud vähem müügitulu.

Neiser Grupp AS-i tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel langes 2013. aastal võrreldes 2012. aastaga. Võrreldes klastrisse mittekuuluvate mööblitootjatega on ettevõtte tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel 2011.–2012. aastal olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahel, kuid seoses ülejäänud ettevõtete tööviljakuse tõusuga ja ettevõtte enda tööjõuviljakuse languse tõttu langes see 2013. aastaks esimese kvartiili ja mediaani vahele.

Pinea OÜ tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel on 2011.–2013. aastal olnud langustrendis. Võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega oli ettevõtte tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel 2011. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahel ning 2011.–2013. aastal alla esimest kvartiili.

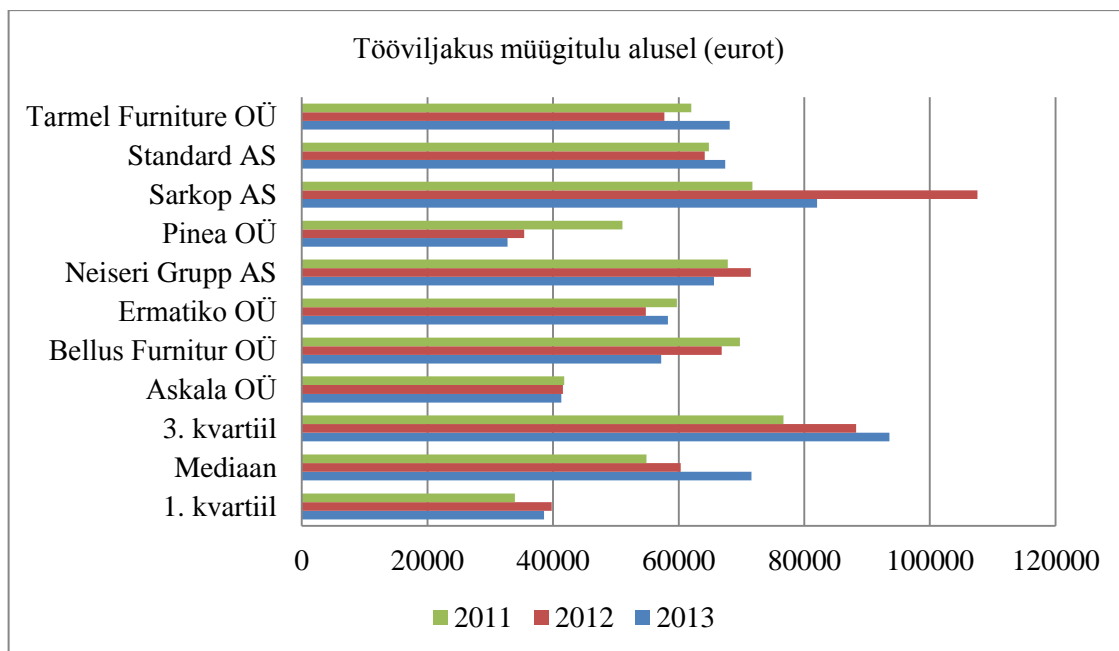
Sarkop AS on klatri ainuke liige, kelle tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel on olnud võrreldes ülejäänud mööblitootjatega üle kolmanda kvartiili aga kahjuks ainult 2012. aastal. Selle tingis 2012. aastal parem tööjõuressursside kasutus, sest sama töötajate arvuga loodi rohkem müügitulu. Ressursse õnnestus paremini ära kasutada ja ettevõttel oli 2012. aastal erakordselt hea müügitulu Soome turult. 2013. aastal ei õnnestunud tööjõuressursse võrreldes 2012. aasta sama efektiivselt ära kasutada ja ettevõtte müügitulu Soome turult langes 2011. aasta tasemele. Hoolimata kõikumistest on Sarkop AS-i tööjõuviljakuse suhtarv müügitulu alusel olnud võrreldes klatri ülejäänud liikmetega üks kõrgemaid.

Standard AS-i tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel on 2011.–2013. aastal olnud samal tasemel. Võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega oli tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel 2011.–2012. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahel, kuid 2013. aastal

jäi see esimese kvartiili ja mediaani vahele, sest klastrisse mittekuuluvate ettevõtete tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel tõusis enam.

Võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on **Tarmel Furniture OÜ** suhtarv olnud 2011. aastal kvartiili ja mediaani vahepeal ning 2012.–2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahel.

Töövilkakuse suhtarv müügitulu alusel 25–49 töötajaga ettevõtete seas ületas klastrisse kuuluvate ettevõtete puhul võrreldes ülejäänud ettevõtetega mediaani kahel korral üheksast ning 50 ja enama töötajaga ettevõtete seas 11 korral 24-st. Klastrisse mittekuuluvate ettevõtete tööviljakuse suhtarv müügitulu alusel on 2011.–2013. aastal olnud kõrgem kui klastrisse kuuluvatel ettevõtetel. Töövilkakuse vähenemise on üldjuhul tinginud asjaolu, et võrreldes eelnevate perioodiga on tööjõudu kasutatud ebaefektiivsemalt ega ole suudetud luua samaväärselt müügitulu. Lisaks on ettevõtete põhivara jääkmaksumus tavaliselt langustrendis ja tööstusettevõtetes ei ole ilma uute tänapäevaste seademeteta tööviljakust üldjuhul võimalik tõsta.

Joonis 2.10. Töövilkakus ehk müügitulu ja töötajate arvu suhe 50 ja enama töötajaga ettevõtetel 2011.–2013. aastal (eurot)

(Allikas: autori arvutused)

Kui 25–49 töötajaga, klastrisse kuuluvate ettevõtete seas oli näha tööviljakuse suhtarvu müügitulu alusel kasvutrendi, siis 50 ja enama töötajaga ettevõtete seas ei olnud kasvutrendis ühtegi ettevõtet. Klastrisse mittekuuluvate ettevõtete seas oli näha, et 25–49 töötajaga ettevõtete seas oli esimese kvartiili suhtarv langustrendis ning mediaan ja kvartiil püsisid stabiilsed ning 50 ja enama töötajaga, klastrisse mittekuuluvate ettevõtete tööviljakus oli kasvutrendis. Tööviljakuse vähenemise on üldjuhul tinginud see, et võrreldes eelnevate perioodiga on tööjõudu kasutatud ebaefektiivsemalt ega ole suudetud luua samaväärselt müügitulu. Müügitulu vähenemine ei ole tavaliselt tingitud sellest, et ettevõtted ei suudaks rohkem toota, vaid probleemid peituvad müügis. Konkurents meie peamistel sihtturgudel on tihenened, Eesti tootjatel on analüüsitaval perioodil nii tööjõu- kui ka tegevuskulud kasvutrendis ning lisaks ei ole analüüsitaval perioodil investeeritud ka põhivarasse, mis aitaks toota efektiivsemalt.

2.4.4. Tööviljakus lisandväärtuse alusel

Tööviljakus lisandväärtuse alusel näitab, kui palju on ettevõttes ühe töötaja kohta lisandväärtust. Lisandväärtuse arvutamiseks töötaja kohta kasutatakse EAS-is levinud meetodikat, kus ärikasumile (-kahjumile) liidetakse tööjõukulu ja põhivara kulum ja väärtuse langus ning saadud summa jagatakse töötajate arvuga.

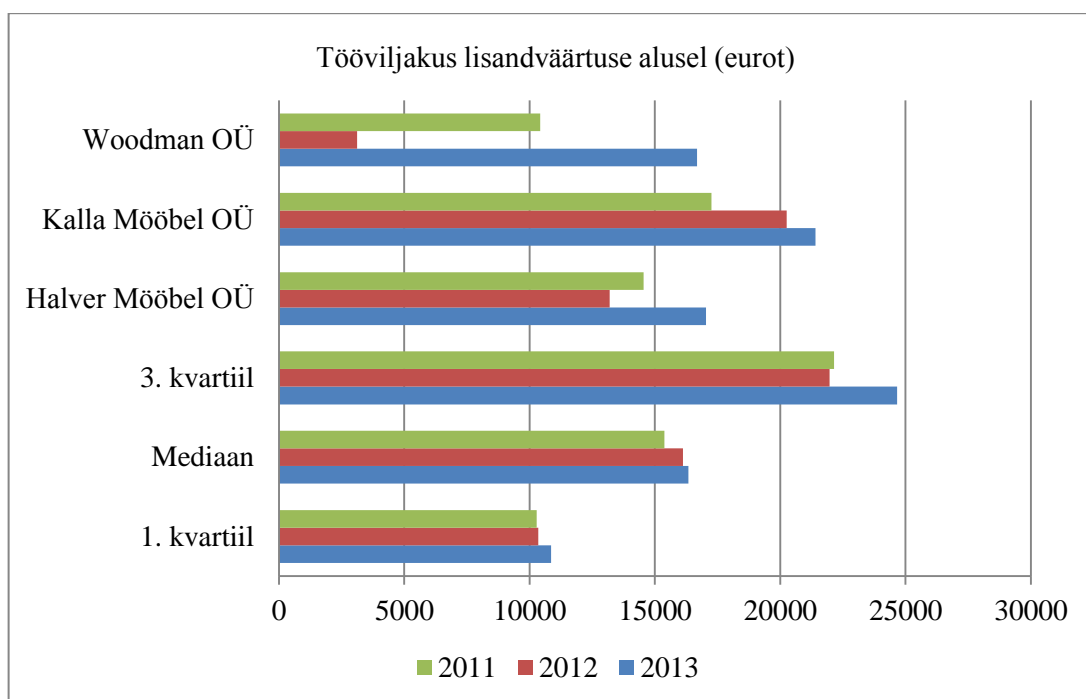
2011.–2013. aastal on klastrisse kuuluvatel 25–49 töötajaga ettevõtetel tööviljakuse suhtarv lisandväärtuse alusel võrreldes ülejäänud ettevõtetega ületanud mediaani viiel korral üheksast (joonis 2.11). Klastrisse mittekuuluvate ettevõtete lisandväärtuse suhtarv tööviljakuse alusel on olnud 2011.–2013. aastal tõusutrendis. Kui esimese kvartiili ja mediaani tõus on olnud vähem märgata, siis kolmas kvartiil on teinud suurema tõusu.

Halver Mööbel OÜ tööviljakus lisandväärtuse alusel on 2011.–2012. aastal olnud võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega esimese kvartiili ja mediaani vahel ning 2013. aastal on tõusnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeale. 2013. aastal loodi vähema töötajate arvuga rohkem lisandväärtust.

Kalla Mööbel OÜ tööviljakus lisandväärtuse alusel on 2011.–2013. aastal olnud kasvutrendis ja võrreldes klastrisse mittekuuluvate tootjatega olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal. Suhtarvu kasvu taga on olnud ärikasumi tõus. Kõrgem tööviljakus lisandväärtuse alusel on saavutatud tänu varasematele suurtele investeeringutele materiaalsesse põhivarasse. See küll vähendas materiaalse põhivara käibesiduvust, kuid on

mõjunud positiivselt tööviljakusele lisandväärtuse alusel, sest kõrgem tehnoloogiataase vajab üldjuhul vähem tööjõudu.

Woodman OÜ tööviljakus lisandväärtuse alusel on 2011.–2012. aastal olnud alla esimest kvartiili ning 2013. aastal olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal. 2012. aastal langes suhtarv 10 423 eurolt 3119 eurole.

Joonis 2.11. Tööviljakus lisandväärtuse alusel 25–49 töötajaga ettevõtetel 2011.–2013. aastal (eurot)

(Allikas: autori arvutused)

2011.–2013. aastal on klastrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga ettevõtete tööviljakuse suhtarv lisandväärtuse alusel võrreldes ülejäänud ettevõtetega ületanud mediaani kümnel korral 24-st (joonis 2.12). Kui 2011. aastal ületati seda kuuel korral kaheksast, siis 2012. aastal kolmel korral kaheksast ning 2013. aastal vaid ühel korral kaheksast. Klastrisse mittekuuluvate mööblitootjate tööviljakuse suhtarvu esimene kvartiil on 2011.–2013. aastal olnud kasvutrendis, 2012. aastal mediaan ja kvartiilid võrreldes 2011. aastaga kasvasid, kuid 2013. aastal pöördus suhtarv võrreldes 2012. aastaga taas langusele.

Askala OÜ tööviljakus lisandväärtuse alusel on 2011–2012. tõusnud, kuid 2013. aastal langes rohkem kui poole võrra. Nii 2012. aasta tõusu kui ka 2013. aasta suhtarvu langus oli autori arvates peamiselt mõjutatud tulekahjust.

Bellus Furniture OÜ tööviljakus lisandväärtuse alusel on 2011.–2013. aastal olnud langustrendis ja võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega jääb see alla esimest kvartiili. Kuigi 2011.–2013. aastal töötajate arv vähenes, oli lisandväärtuse vähenemine kiirem.

Ermatiko OÜ tööviljakus lisandväärtuse alusel on 2011.–2013. aastal olnud langustrendis ja kui 2011. aastal on suhtarv võrreldes klastrisse mittekuulunud tootjatega jäänud mediaani ja kvartiili vahele, siis 2012. ja 2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahele.

Neiser Grupp AS on ainuke ettevõtte, kelle tööviljakus lisandväärtuse alusel on olnud klastrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga tootjate hulgas kasvutrendis. Kui 2011. ja 2013. aastal oli ettevõtte tööviljakus lisandväärtuse alusel mediaani ja kolmanda kvartiili vahel, siis 2012. aastal jäi suhtarv esimese kvartiili ja mediaani vahele, sest klastrisse mittekuuluvate ettevõtete suhtarvu juurdekasvutempo oli kiirem.

Pinea OÜ tööviljakus lisandväärtuse alusel on 2011.–2013. aastal olnud langustrendis. Võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on suhtarv 2011. aastal jäänud esimese kvartiili ja mediaani vahele ning 2012.–2013. aastal alla esimest kvartiili.

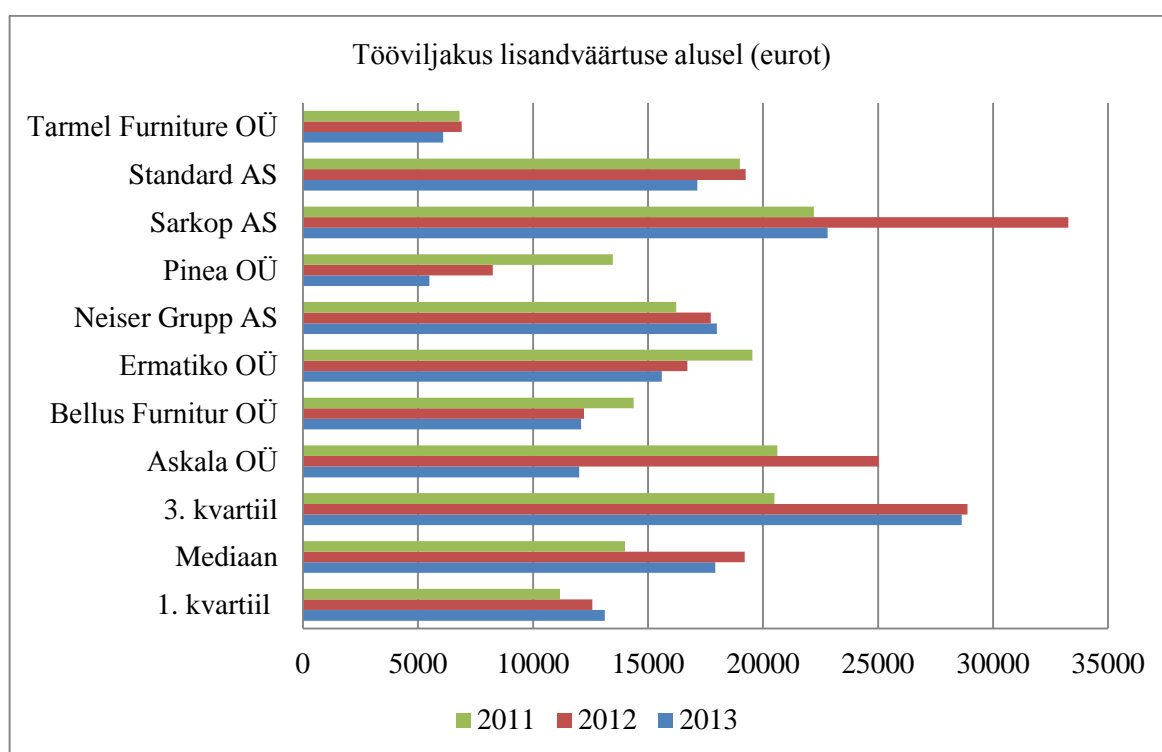
Sarkop AS on ainuke klastrisse kuulunud ettevõtte, kelle tööviljakus lisandväärtuse alusel on võrreldes klastrisse mittekuuluvate mööblitootjatega olnud üle kolmanda kvartiili. 2011. ja 2013. aastal on suhtarv jäänud võrreldes klastrisse mittekuulunud ettevõtetega mediaani ja kolmanda kvartiili vahel. 2012. aastal suurenes müügitulu tänu ekspordi müügitulule Soome suunal, mis suurendas hüppeliselt ka ärikasumit, see omakorda aga lisandväärtust.

Standard AS-i tööviljakus lisandväärtuse alusel 2012. aastal küll natuke tõusis, kuid 2013. aastal langes taas. 2013. aastal jäi ettevõtte eelarves toodangu müügieesmärk täitmata, valmistati planeeritust vähem toodangut ning ettevõtte jäi ärikahjumisse. Võrreldes klastrisse mittekuulunud ettevõtetega oli 2011.–2012. aastal tööviljakuse suhtarv lisandväärtuse alusel mediaani ja kolmanda kvartiili vahel ning 2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahel.

Tarmel Furniture OÜ tööviljakus lisandväärtuse alusel on 2011.–2013. aastal võrreldes klastrisse mittekuulunud mööblitootjatega olnud alla esimest kvartiili ja suhtarv on samuti langustrendis. Analüüsitava perioodil oli lisandväärtus langustrendis ning

kasumiaruande vertikaalanalüüsisist selgus, et võrreldes klasteri ülejäänud liikmetega on tegevuskulud kõige suurema osakaaluga müügitulus ja tegevuskuludest moodustas 2013. aastal ca 1/3 rendikulu, mis tasuti kontserni sisesele ettevõttele. Ka ärikahjum oli analüüsitaval perioodil võrreldes klasteri ülejäänud liikmetega üks suuremaid.

Klastrisse mittekuuluvatel ettevõtetel on 50 ja enama töötajaga tootjate suhtarvu esimene kvartiil, mediaan ja kolmas kvartiil olnud suuremad kui 25–49 töötajaga tootjatel. Klastrisse kuuluvad 25–49 töötajaga tootjate suhtarv on kõrgem klastrisse mittekuuluvatest ning 50 ja enama töötajaga tootjate suhtarv on madalam klastrisse mittekuuluvatest.

Joonis 2.12. Tööviljakuse lisandväärtus 50 ja enama töötajaga ettevõtetel 2011.–2013. aastal (eurot)

(Allikas: autori arvutused)

Analüüsisist selgus, et lisandväärtuste muutused sõltuvad ärikasumist, mis omakorda sõltuvad ettevõtte müügiiedust. Kui müügitulu ei kasva piisavalt kiiresti, siis tööjõu ja tegevuskulud viivad ettevõtte kahjumisse ja üldjuhul on need kaks kulu olnud ettevõtetel analüüsitaval perioodil kasvutrendis. Ühel ettevõttel oli suhtarv mõjutatud tulekahjust ja kindlustuseväljamaksest. Lisaks selgus analüüsisist, et klastrisse kuuluvate 25–49 töötajaga

tootjate suhtarv on kasvutrendis, kuid 50 ja enama töötajaga tootjate suhtarv peamiselt langustrendis. Seega klastrisse kuuluvad väiksemad mööblitootjad on olnud võrreldes klastrisse mittekuuluvate mööblitootjatega efektiivsemad looma lisandväärtust ühe töötaja kohta.

2.5. Arengukiirus

2.5.1. Müügitulu juurdekasv

Arengukiiruse analüüsimiseks uuritakse, kuidas on analüüsitaval ajavahemikul muutunud müügitulu, järgnevas alampeatükis vaadeldakse vara juurdekasvutempot. Vara juurdekasvutempo kirjeldab ettevõtte enda kasvu ning müügitulu juurdekasvutempo kirjeldab, kui edukas on ettevõtte müügitegevus olnud.

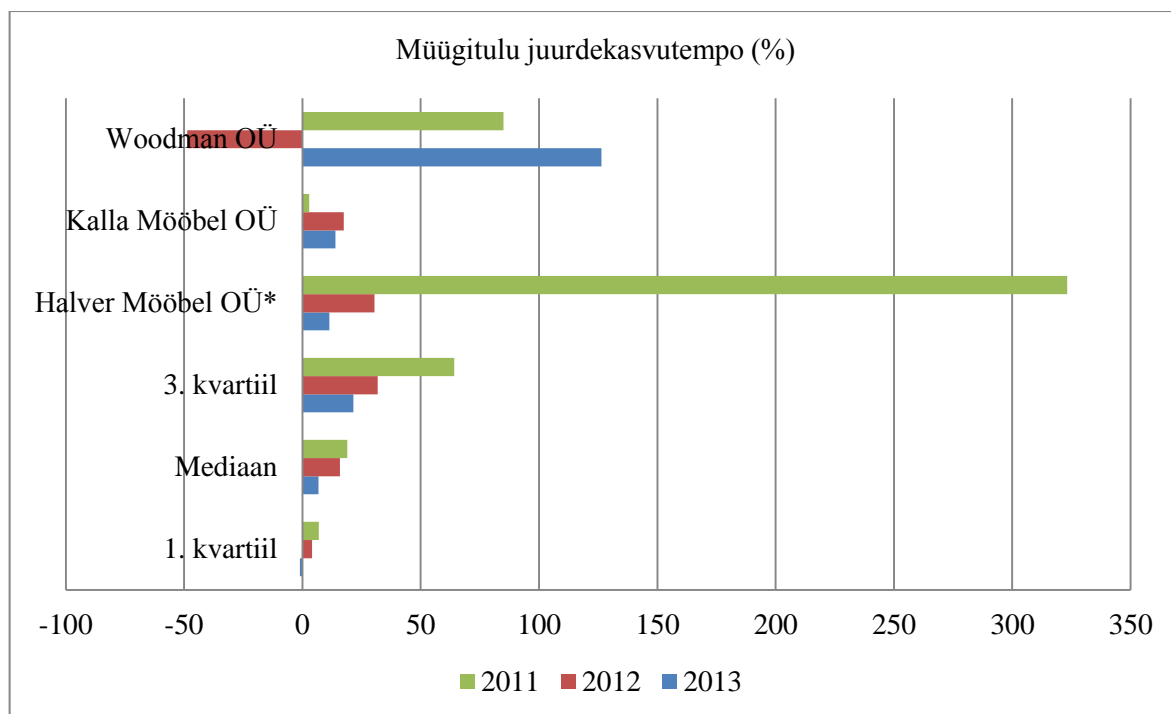
Klastriprogrammi üks eesmärke oli aidata ettevõtetel müügitulu kasvatada. Müügitulu kasvatamiseks püüti ühiselt siseneda Valgevene, Venemaa ja Ukraina ning Inglismaa ja Saksamaa turgudele. Lisaks mahtude kasvatamisele püüti tõsta toodete lisandväärtust tootearenduse, disaini ja kaubamärgi tugevdamise kaudu. Toodetakse nii seeriatoodangut kui ka eritellimusmööblit, mis on küll kõrgema lisandväärtusega, kuid tootmine pole nii stabiilne. Stabiilsus tõstab seeriatoodangu müügitulu väärtuslikumaks kui ühekordsetest projektidest saadud müügitulu (Shim, 2005).

25–49 töötajaga ettevõtete seas ületas müügitulu juurdekasv 2011.–2013. aastal mediaani neljal korral kuuest (joonis 2.10). Klastrisse mittekuuluvate ettevõtete müügitulu juurdekasvutempo on analüüsitaval ajavahemikul väliskeskkonna mõjude tõttu langustrendis.

Halver Mööbel OÜ müügitulu juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. aastal olnud üle kolmanda kvartiili ning 2012.–2013. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahel. Kuigi ettevõtte müügitulu juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega olnud kiire, on see langustrendis. 2011. aasta müügitulu ülimalt kiire juurdekasvutempo põhjustas 2010. aasta väike müügitulu, mille põhjustas lühem majandusaasta kestus, sest ettevõtte alustas oma tegevust alles 2010. aasta teises pooles. Kuna ettevõtte asutati 2010. aasta teises pooles, siis jäetakse ettevõtte võrdlusest välja.

Kalla Mööbel OÜ müügitulu juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. aastal olnud alla esimest kvartiili ja 2012.–2013. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahel. 2012. ja 2013. aastal tõusis müügitulu tänu sisetarbimise kasvule.

Woodman OÜ müügitulu juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. ja 2013. aastal olnud üle kolmanda kvartiili ning 2012. aastal alla esimest kvartiili. 2011. ja 2013. aasta müügitulu põhjustas ekspordi müügitulu kasv. 2012. aasta languse põhjustas ekspordi langus. Kui 2011. aastal moodustas eksport 98% ja 2013. aastal 93% kogu müügitulust, siis 2012. aastal moodustas eksport 64% kogu müügitulust.

Joonis 2.13. Müügitulu juurdekasvutempo 25–49 töötajaga mööblitootjatel võrreldes eelneva perioodiga 2011.–2013. aastal (%)

(Allikas: autori arvutused)

50 ja enama töötajaga ettevõtete seas ületas müügitulu kasv 2011.–2013. aastal mediaani kaheksal korral 24-st. 25–49 töötajaga ettevõtted on kiiremini müügitulu kasvatanud kui 50 ja enama töötajaga ettevõtted (joonis 2.14). Negatiivne trend on klastrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga ettevõtete nõrgenenud juurdekasvutempod 2012. ja 2013. aastal. Kui 2011. aastal oli klastrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga ettevõtete müügitulu juurdekasv viiel

korral kaheksast kõrgem klastrisse mittekuuluvate ettevõtete mediaanist, siis 2012. ja 2013. aastal vastavalt ühel ja kahel korral kaheksast.

Askala OÜ müügitulu juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuuluvate tootjatega 2011. ja 2013. aastal olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal ning 2012. aastal alla esimest kvartiili. 2011. aastal põhjustas tõusu eelkõige ekspordi tulu Soomest. 2012. aasta langus oli tingitud 2011. aasta lõpul toimunud tulekahjust, sest eksport langes, kuna langesid ettevõtte tootmismahud ja vähenes ka usaldusväärsus.

Kuigi analüüsitav periood on olnud lühike, saab välja tuua, et 2011.–2013. aastal on **Bellus Furniture OÜ** müügitulu igal aastal võrreldes eelnevaga vähenenud. Võrreldes klastrisse mittekuulunud tootjatega jäi müügitulu tõus esimese kvartiili ja mediaani vahepeale, 2012. ja 2013. aastal langes see alla kolmandat kvartiili. 2011. aasta tõusu põhjustas Eesti, Norra, Taani ja Ukraina turgudel müügitulu suurenemine. 2012. ja 2013. aastal on müügitulu langenud, seda peamiselt meie lähiturgude Soome ja Rootsi arvelt ning mõjutanud on ka ettevõtte koduturg. 2012. ja 2013. aasta eesmärk oli ekspordi suurendamine Saksamaa ja Venemaa turult arvelt, kuid müügitulu on jäänud tagasihoidlikuks ega ole suutnud kompenseerida müügitulu langust Soome ja Rootsi turult.

Ermatiko OÜ müügitulu juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuuluvate tootjatega 2011. aastal olnud mediaani ja kvartiili vahepeal, 2012. aastal alla esimest kvartiili ja 2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahel. 2011. aasta müügitulu tõusu põhjustas ekspordi suurenemine Rootsi ja Taani suunal. Kuigi 2012. aastal müügitulu Eestis suurenes 50%, langes ettevõtte eksport ja kogumüügitulu 8,3%.

Neiser Grupp AS-i müügitulu juurdekasvutempo on analüüsitava perioodil igal aastal vähenenud. Võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega jääb Neiser Grupp AS-i müügitulu juurdekasvutempo 2011. aastal üle kolmanda kvartiili, 2012. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeale ning 2013. aastal alla esimest kvartiili. 2011. aasta tõusu põhjustas peamiselt toodangu juurdekasv EL-i riikidesse (Soome, Rootsi, Poola). 2012. aastal suurendas müügitulu peamiselt Soome eksport. 2013. aastal müügitulu aga vähenes, sest võrreldes 2012. aastaga vähenes eksporttoodangu müügitulu Venemaa suunal peaaegu neli korda.

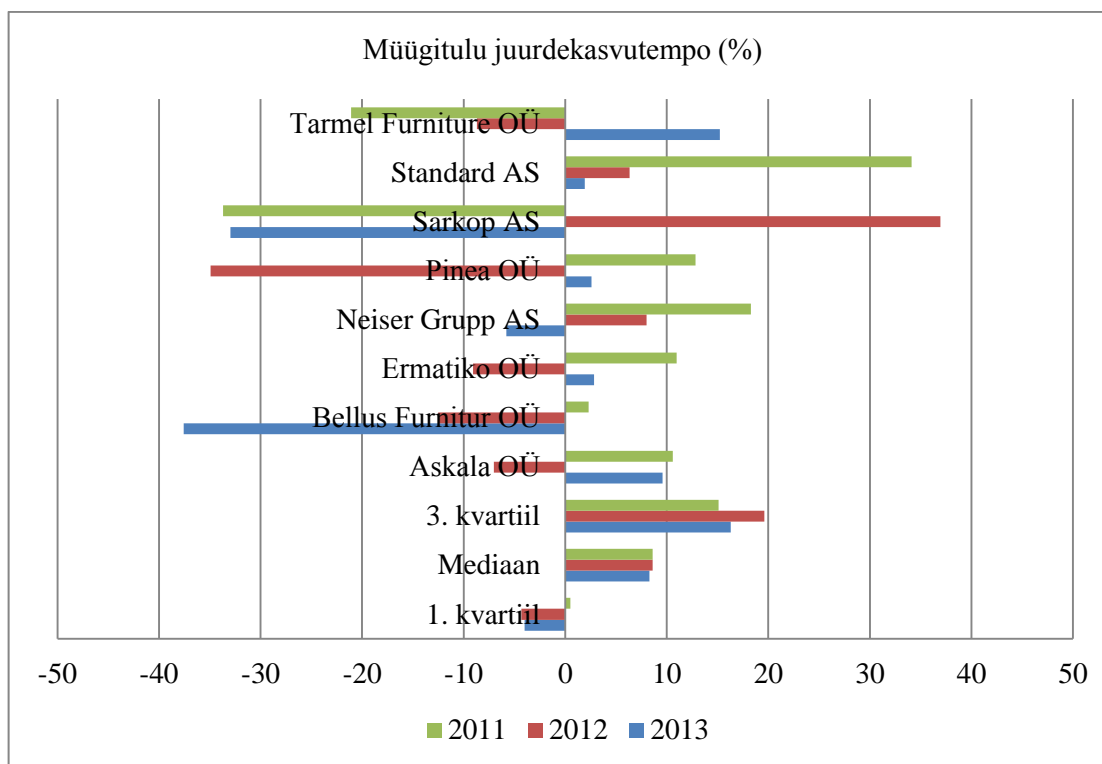
Pinea OÜ müügitulu juurdekasvutempo võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011. aastal olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal ning 2012. aastal alla esimest kvartiili ja 2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal. 2011. aasta

müügitulu suurendas eksport Belgiasse. 2012. aastal müügitulu langes, sest vähenes eksport Saksamaa suunal, kuna 2012. aasta juulis läks pankrotti ettevõtte üks suuremaid kliente. 2013. aasta müügitulu suurenemise peapõhjuseid oli eksporttoodangu müügitulu suurenemine Hollandisse ja Prantsusmaale.

Sarkop AS-i müügitulu juurdekasvutempo võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011. ja 2013. aastal olnud alla esimest kvartiili ja 2012. aastal üle kolmanda kvartiili. Ettevõtte müügitulu muutust on peamiselt mõjutanud eksporttoodangu müügitulu Soome suunal. See on põhjustanud nii 2011. ja 2013. aasta müügitulu languse kui ka 2012. aasta müügitulu tõusu. Projektimööbli tootmisel ei ole müügitulu nii stabiilne kui seeriatoodangut tootvatel ettevõtetel, sest projektid on üldjuhul ühekordsed ja projektide vahele jääb perioode, kus tellimusi pole piisavalt.

Kuigi ka **Standard AS**-i müügitulu juurdekasvutempo on 2011.–2013. aastal olnud langustrendis, siis on see ainuke ettevõtte, mille müügitulu juurdekasv on analüüsitaval ajavahemikul olnud kõigil aastatel positiivne. 2011. aastal müügitulu juurdekasvutempo võrreldes klastrisse mittekuulunud ettevõtetega oli üle kolmanda kvartiili ning 2012. ja 2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal. 2011. aasta suure müügitulu tõusu põhjustas võrreldes 2010. aastaga koduturu müügitulu kasv (94,3%). Kui 2011. aastal suurendas kogu müügitulu sisetarbimise, siis 2012. aastal see hoopis vähenes ning kasv toimus Saksamaa, Venemaa ja Ukraina eksporttoodangu müügitulu arvelt. 2013. aastal oli müügitulu juurdekasvutempo veelgi aeglustunud ning kuigi Ukrainasse müüki ei toimunud ja Saksamaa eksporttoodangu müük sisuliselt puudus, siis Soome, Leedu ja Venemaa viisid kogu müügitulu tõusule.

Tarmel Furniture OÜ on ainuke klastrisse kuuluv 50 ja enama töötajaga ettevõtte, kelle müügitulu on olnud kasvutrendis. Võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on Tarmel Furniture OÜ müügitulu juurdekasv 2011. ja 2012. aastal olnud alla esimest kvartiili ning 2013. aastal üle kolmanda kvartiili. 2011. aastal vähenes müügitulu Soome suunalt ja lisaks kanti maha pankrotistunud partneri võlgnevus, mis samuti vähendas müügitulu. Kuigi 2012. aastal kasvas müük Euroopa Liidus üle 27% protsendi, vähenes eksporttoodangu müügitulu Norra suunal ja kogu müügitulu langes 8%. 2013. aasta müügitulu juurdekasvu taga on suurenenud eksporttoodangu müük Taani. Ettevõtte plaanis 2013. aastal siseneda ka Saksamaa turule, kuid kahjuks see ei õnnestunud.

Joonis 2.14. Müügitulu juurdekasvutempo 50 ja enama töötajaga mööblitootjatel võrreldes eelneva perioodiga 2011.–2013. aastal (%)

(Allikas: autori arvutused)

2011.–2013. aastal on klastrisse kuuluvatel 25–49 töötajaga ettevõtetel müügitulu juurdekasvutempo võrreldes ülejäänud ettevõtetega ületanud mediaani viiel korral üheksast ning 50 ja enama töötajaga ettevõtete seas kaheksal korral 24-st. 25–49 töötajaga ettevõtted on müügitulu kasvatanud kiiremini kui 50 ja enama töötajaga ettevõtted. Negatiivne trend on klastrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga ettevõtete nõrgenenud juurdekasvutempod 2012. ja 2013. aastal. Kui 2011. aastal oli müügitulu juurdekasv viiel korral kaheksast kõrgem ülejäänud ettevõtete mediaanist, siis 2012. ja 2013. aastal vastavalt ühel ja kahel korral kaheksast. Klastrisse kuuluvate ettevõtete müügitulu juurdekasv on olnud peamiselt tingitud eksporttoodangu müügitulust. Mööblitööstuse klasteri eesmärk oli viia ettevõtted Inglismaa, Saksamaa, Ukraina ja Venemaa turgudele, kuid 2013. aasta seisuga oli ainult Bellus Furniture OÜ suutnud suurendada müügitulu Ukrainasse ja Venemaale, Standard AS oli märkimisväärselt suurendanud müügitulu Venemaa suunal ning Woodman Lääne-Euroopa suunal. Klastrisse mittekuuluvate ettevõtete müügitulu kasvas kiiremini kui klastrisse kuuluvatel ettevõtetel.

2.5.2. Vara juurdekasv

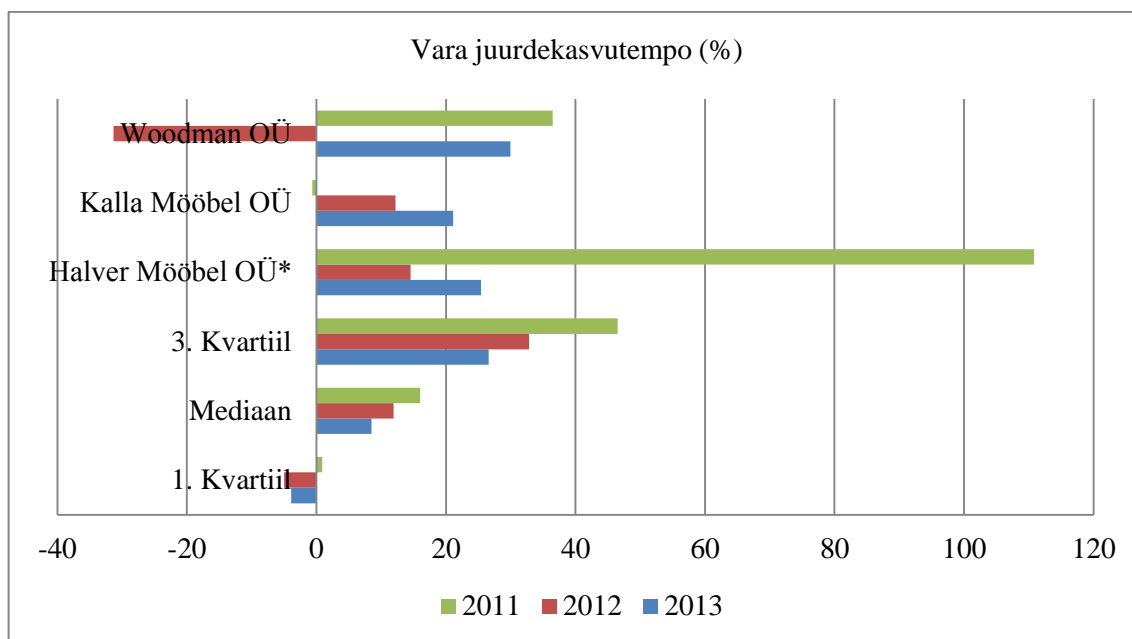
Vara juurdekasvutempo kirjeldab ettevõtte enda kasvu. Analüüsi eesmärk on võrrelda, kas klastrisse kuuluvad ettevõtete bilansimaht on kasvanud kiiremini võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega.

Klastrisse kuuluvate 25–49 töötajaga ettevõtete seas ületas vara juurdekasv võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal mediaani neljal korral kuuest (joonis 2.15). 2011.–2013. aastal klastrisse mittekuuluvatel 25–49 töötajaga ettevõtete vara juurdekasvu esimene kvartiil on 2012. ja 2013. aastal olnud negatiivne ning mediaan ja kolmas kvartiil on olnud küll positiivsed, kuid kasv on aeglustunud. Langustrendi peapõhjuseks on samuti langustrendis olev müügitulu juurdekasvutempo.

Halver Mööbel OÜ vara juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal olnud üle kolmanda kvartiili. Ettevõtte asutati 2010. aasta sügisel, mis põhjustaski väga kiire vara juurdekasvutempo 2011. aastal. Ettevõtte vara suurenes ka 2011. ja 2012. aastal, seda nii käibevara kui ka põhivara arvelt. Käibevara suurenemine oli igati loogiline, sest analüüsitava ajavahemikul on ka müügitulu juurdekasvutempo olnud positiivne ja see on suurendanud nõudeid bilansis. Kuna ettevõtte asutati 2010. aasta teises pooles, siis jäetakse ettevõtte võrdlusest välja.

Kalla Mööbel OÜ vara juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega olnud 2011. aastal alla esimest kvartiili, kuid 2012.–2013. aastal olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal. 2011. aasta languse põhjustas kulum, kuna ettevõtte sel ajal investeringuid ei teinud. Kuna 2012. ja 2013. aastal toimus ka müügitulu juurdekasv (17% ja 14%), siis suurenes bilansis käibevara.

Woodman OÜ vara juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. ja 2013. aastal olnud üle kolmanda kvartiili ja 2012. aastal alla esimest kvartiili. 2011. aasta tõusu põhjustas peamiselt varude ja põhivara suurenemine ja 2012. aasta languse varude vähenemine, sest 2012. aastal vähenes ka müügitulu. Lisaks toimus 2012. aastal ettevõttes vara ümberhindamine ja mahakandmine. Maa väärtust vähendati ja see lisati ehitistele juurde. 2013. aastal vara juurdekasvutempo jälle suurenes, sest müügitulu juurdekasv tegi hüppe tagasi üles, suurenesid nõuded ja ettemaksed ning varud.

Joonis 2.15. Vara juurdekasvutempo 25–49 töötajaga mööblitootjatel võrreldes eelneva perioodiga 2011.–2013. aastal (%)

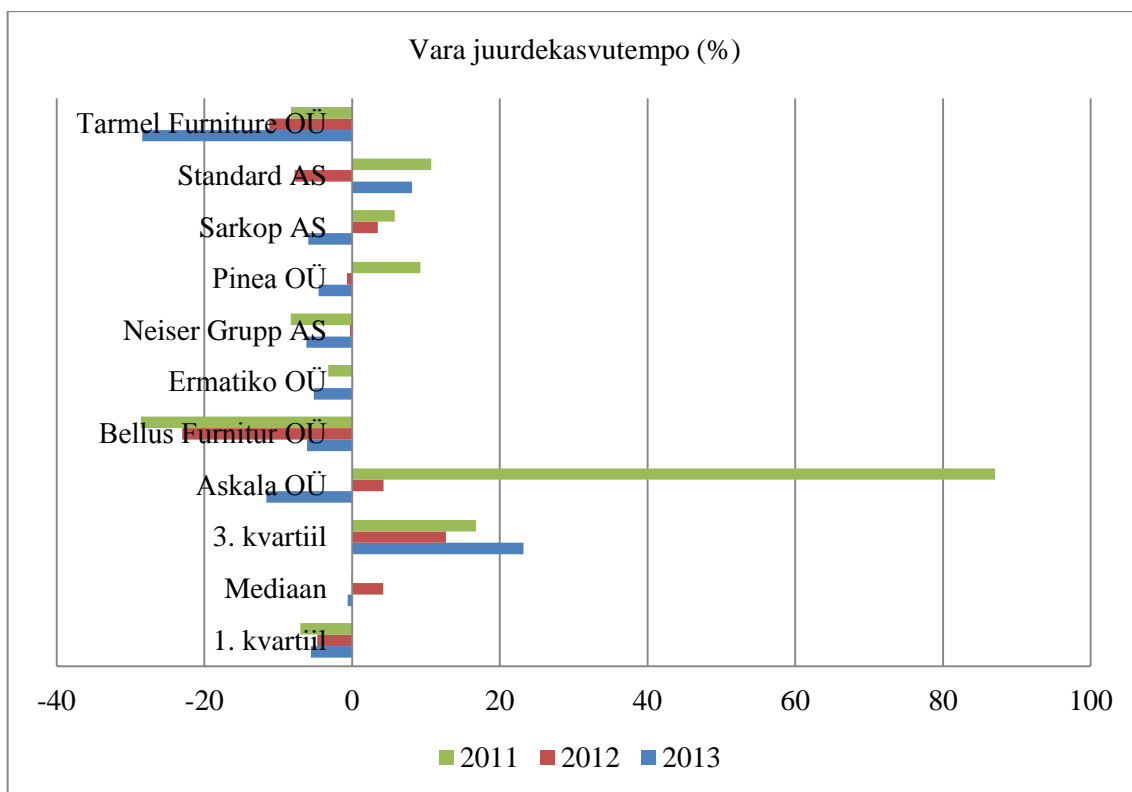
(Allikas: autori arvutused)

Klastrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga ettevõtete seas ületas vara juurdekasv võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal mediaani seitsmel korral 24-st (joonis 2.16). Klastrisse mittekuuluvatel ettevõtetel 2011. aastal mediaani järgi vara juurdekasvu ei toimunud. 2012. aastal tõusis klastrisse mittekuuluvate ettevõtete vara juurdekasvu mediaan 4,5%, kuid 2013. aastal pöördus vara juurdekasv hoopis langusele. 2013. aasta languse on põhjustanud nii ettevõtete langustrendis olev müügitulu kui ka ebakindlus tuleviku suhtes, sest prognoosid on negatiivsed.

Askala OÜ vara juurdekasvutempo võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011. ja 2012. aastal olnud üle kolmanda kvartiili ja 2013. aastal alla esimest kvartiili. 2011. ja 2012. aasta tõusu taga on olnud materiaalse põhivara juurdekasv, mis 2011. aastal oli oluliselt kõrgem, kuna 2010. aasta lõpus toimus ettevõtte viimistlustsehhis tulekahju ja kindlustuse abil taastati tootmine. Kuigi 2013. aastal müügitulu suurenes, siis vara vähenes, seda peamiselt tänu põhivara kulumile.

Bellus Furniture OÜ vara juurdekasvutempo võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011.–2013. aastal olnud alla esimest kvartiili. Kuigi ettevõtte vara juurdekasvutempo on analüüsitaval ajavahemikul olnud negatiivne, on vara vähenemistempo

aeglustunud. 2011. aasta kiire vähenemise tingis finantsinvesteeringute müük ning saadud raha võtsid omanikud ettevõttest välja. 2012. aastal vähenes ettevõttes nõuete väärtus, mis näitab, et ettevõtte on oluliselt karmistanud oma krediidipoliitikat. 2013. aasta vara juurdekasvu suhtarvu muutus on tingitud peamiselt müügitulu langusest ja põhivara kulumist, sest kulum ületas oluliselt oste ja parendusi.

Joonis 2.16. Varade juurdekasvutempo 50 ja enama töötajaga mööblitootjatel võrreldes eelneva perioodiga 2011.–2013. aastal (%)

(Allikas: autori arvutused)

Ermatiko OÜ vara juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal olnud esimese kvartiili ja mediaani vahepeal. 2011. ja 2013. aastal on vara vähenenud, seda peamiselt materiaalse põhivara vähenemise tõttu. 2012. aastal toimus väike tõus, kuna ettevõtte soetas arvutitarkvara.

Neiser Grupp AS-i vara juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal olnud alla esimest kvartiili. Analüüsitaval ajavahemikul on ettevõtte vara juurdekasvutempo olnud negatiivne. Peapõhjuseks on langev põhivara

jääkmaksumus ja kuna ka müügitulu on vähenenud, siis puudub ettevõttel vajadus uute investeeringute järele.

Pinea OÜ vara juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. aastal olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal ning 2012.–2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal. Analüüsitaval ajavahemikul on ettevõtte vara juurdekasv olnud langustrendis. 2011. aastal põhjustas vara juurdekasvu materiaalse põhivara investeeringud ja varude juurdekasv. 2012. ja 2013. aasta vara juurdekasvu muutused on põhjustatud peamiselt nõuetest seotud osapoolte vastu ja materiaalse põhivara kulumist.

Sarkop AS-i vara juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal ning 2012. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal ning 2013. aastal on see langenud alla esimest kvartiili. Analüüsitaval ajavahemikul on ettevõtte vara juurdekasvutempo olnud langustrendis. Materiaalne põhivara on vähenenud analüüsitaval ajavahemikul igal aastal, kuna kulum on ületanud oste ja parendusi. 2011. aastal suurendasid varasid nõuded ja ettemaksed ning varud, 2012. aastal suurendasid vara hulka nõuded ja ettemaksed. Kuna 2013. aastal vähenes oluliselt müügitulu, siis vähenesid ka nõuded ja ettemaksed ning vara juurdekasvutempo pöördus langusele.

Standard AS-i vara juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. ja 2013. aastal olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal ning 2012. aastal alla esimest kvartiili. 2011. aasta vara juurdekasvutempot mõjutas suur müügitulu juurdekasvutempo ning 2011. aastal viis vara juurdekasvutempo tõusule nõuete ja ettemaksete tõus. 2012. aasta languse põhjustas lisaks põhivara vähenemisele nõuete ja ettemaksete ning varude vähenemine. 2013. aasta tõusu põhjustas nõuete ning ettemaksete ja varude suurenemine.

Tarmel Furniture OÜ vara juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal olnud alla esimest kvartiili. Analüüsitaval ajavahemikul on vähenenud nii põhivara kui ka käibevara ning vähenemistempo on olnud kasvutrendis. Langust on mõjutanud ka müügitulu vähenemine 2011. ja 2012. aastal ning 2013. aastal võis vara vähenemist mõjutada ka ettevõtte müügiks ettevalmistamine, mis toimus 2014. aasta mais.

Klastrisse kuuluvate 25–49 töötajaga ettevõtete seas ületas vara juurdekasv võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal mediaani neljal korral kuuest.

Klastrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga ettevõtete seas ületas vara juurdekasv võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal mediaani seitsmel korral 24-st. Klastrisse kuuluvate 25–49 töötajaga ettevõtete vara on kasvanud kiiremini kui klastrisse mittekuuluvate ettevõtete vara ning 50 ja enama töötajaga klastriliikmete vara on kasvanud aeglasemalt kui klastrisse mittekuuluvate ettevõtete vara.

Ettevõtete peamiseks vara vähenemise põhjuseks on ammendunud müügitulu juurdekasv, sest ettevõtetel on keeruline kasvada, kui müügitulu juurdekasv on väike või väheneb ja ka rentaablusnäitajad vähenevad.

2.6. Kasumlikkus

2.6.1. Müügitulu ärirentaablus äritegevuse rahakäibe ja müügitulu põhjal

Tänapäeva finantsanalüüsis pööratakse üha enam tähelepanu rahakäibe, kuna see annab infot ettevõtete finantsseisukorra muutustest ning näitab, millistest allikatest on raha tulnud, kuidas on seda kasutatud ja kuidas on rahajääk muutunud aruande perioodil. Peamine põhjus rahakäibearuande kasutuselevõtuks oli see, et kasumiga on võimalik manipuleerida ja kasumiaruande põhjal ei olnud võimalik hinnata kasumi kvaliteeti. Eriti on börsiettevõtted kippunud ilustama kasumi suurust, et näha investorite jaoks välja võimalikult atraktiivsed. Konsultatsioonifirma REL Inc analüüsis peaaegu tuhandet suuremat avalikku ettevõtet ning selgus, et 2011. majandusaasta lõpus on enam kui 450 ettevõtte puhul alust arvata, et nad on oma majandustulemusi ilustanud (Mont 2012). Rahakäibe aruande põhjal arvatud finantssuhtarvud on vähe levinud, sest puuduvad standardsed võrdlusandmed.

Kasvuetapis ettevõtete äritegevuse rahakäivet vähendavad ostjate laekumata arved ja varude suurenemine (Healy, Palepu, 2013). Kui äritegevuse negatiivne rahakäibe ongi põhjendatud kasvuga, siis ettevõtte on välise hindaja jaoks ikkagi veidi suurema riskiga kui muus osas sarnaste finantsnäitajatega stabiilselt arenev ettevõtte (Haldma, 2003).

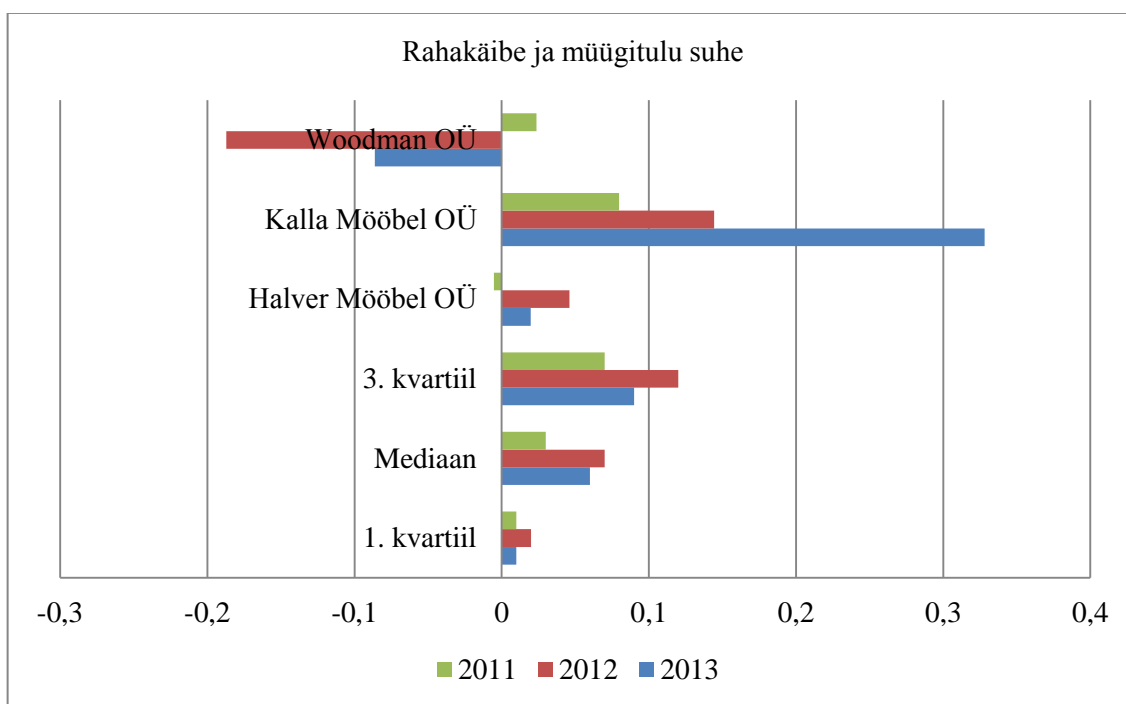
Kuna võrdlusandmed arvutas autor, siis üheks suhtarvuks valiti käibe ärirentaabluse suhtarv äritegevuse rahakäibe ja müügitulu põhjal. Suhtarvu eesmärk on hinnata ettevõtte kasumlikkust äritegevuse rahakäibe ja müügitulu põhjal.

Klastrisse kuuluvate 25–49 töötajaga mööblitootjate müügitulu ärirentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal ületanud mediaani kuuel

korral üheksast (joonis 2.17). 2011.–2012. aastal on klastrisse mittekuuluvate 25–49 töötajaga ettevõtete müügitulu ärirentaablus kasvanud, kuid 2013. aastal langenud. Põhjuseks on peamiselt suurenevad kulud.

Halver Mööbel OÜ müügitulu rentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. aastal olnud alla esimest kvartiili, 2012. aastal üle kolmanda kvartiili ning 2013. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal. 2011. aasta negatiivse suhtarvu põhjuseks oli see, et ettevõtte alustas oma tegevust 2010. aasta teises pooles ja 2011. aastal suurendati oluliselt ettevõtte varusid. 2013. aasta languse põhjustas ostjatelt laekumata arvete suurenemine.

Kalla Mööbel OÜ müügitulu rentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega olnud 2011.–2013. aastal üle kolmanda kvartiili ja suhtarv on kasvutrendis. Suhtarvu tõusu on põhjustanud nii suurenenud ärikasum kui ka suurenevad klientide ettemaksed.

Joonis 2.17. 25–49 töötajaga mööblitootjate äritegevuse rahakäibe ja müügitulu suhe 2011.–2013. aastal

(Allikas: autori arvutused)

Woodman OÜ müügitulu rentaablus võrreldes mööblitööstuse klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011.–2013. aastal olnud alla esimest kvartiili ja suhtarv on langustrendis. Suhtarvu languse analüüsitaval ajavahemikul on põhjustanud 2012. aastal järsk müügitulu langus, mis põhjustas ettevõttele ärikahjumi. 2013. aastal toimus müügitulu kiire kasv, mis ületas ka 2011. aasta müügitulu, äritegevuse rahakäive jäi negatiivseks, sest ostjad ei olnud veel oma võlgnevusi tasunud.

Klastrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga mööblitootjate müügitulu ärentaablus rahakäibe põhjal on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal ületanud mediaani seitsmel korral 24-st (joonis 2.18). 2011.–2012. aastal on klastrisse mittekuuluvate 50 ja enama töötajaga ettevõtete müügitulu ärentaablus kasvanud, kuid 2013. aastal langenud. Põhjuseks on samuti peamiselt müügitulust kiiremini suurenevad kulud.

Askala OÜ müügitulu rentaablus võrreldes mööblitööstuse klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011. aastal olnud alla esimest kvartiili, 2012. aastal üle kolmanda kvartiili ning 2013. aastal olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahel. 2011. aastal põhjustas negatiivse äritegevuse rahakäibe ärikahjum, mis oli omakorda põhjustatud uute töötajate koolitamisest ja materjalide hinnakasvust ning lisakuludest, mida põhjustas põleng 2011. aastal. 2011. aasta põlengu kahju korvas kindlustusselts ja see mõjutas positiivselt 2012. aasta ärikasumit, mis omakorda suurendas äritegevuse rahakäivet.

Bellus Furniture OÜ müügitulu rentaablus võrreldes mööblitööstuse klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011. ja 2013. aastal olnud alla esimest kvartiili ning 2012. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahel. 2011. aasta negatiivse suhtarvu põhjustas 2011. aastal toimunud Bellus Furniture OÜ jagunemine kaheks tüarettevõtteks. 2012. aasta tõusule aitas tõenäoliselt kaasa muudetud krediitpoliitika, sest vähenesid nõuded ostjate vastu. 2013. aasta languse põhjustas peamiselt müügitulu langus, mis omakorda mõjutas negatiivselt äritegevuse rahakäivet.

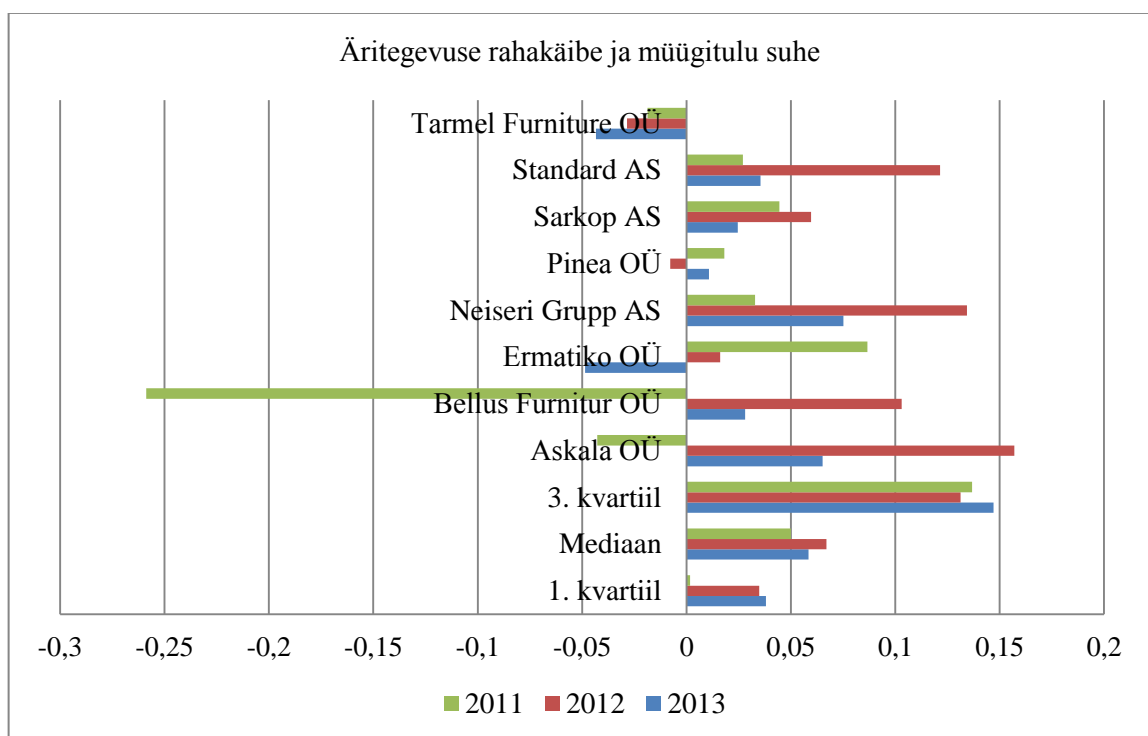
Ermatiko OÜ müügitulu rentaablus võrreldes mööblitööstuse klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011. aastal olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal, 2012. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal ning 2013. aastal alla esimest kvartiili. Suhtarv on langustrendis ja selle on peamiselt põhjustanud suurenenud kulud, mis on vähendanud ettevõtte ärikasumit.

Neiser Grupp AS-i müügitulu rentaablus võrreldes mööblitööstuse klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011. aastal olnud alla esimest kvartiili, 2012. aastal üle

kolmanda kvartiili ning 2013. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal. 2012. aasta tõusu põhjustas ärikasumi ning tarnijate võlgnevuse suurenemine. 2013. aastal suhtarv vähenes, sest võlgnevus tarnijatele ei suurenenud enam nii palju kui 2011. ja 2012. aastal.

Pinea OÜ müügitulu rentaablus võrreldes mööblitööstuse klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011. aastal olnud esimese kvartiili ja mediaani vahepeal ning 2012.–2013. aastal alla esimest kvartiili. Kui 2011. aastal oli madalate suhtarvude põhjuseks varude ja tarnijatele võlgnevuste muutus, siis 2012. ja 2013. aastal oli selle põhjuseks 2012. aastal toimunud müügitulu vähenemine, mis vähendas ka ettevõtte ärikasumit.

Sarkop AS-i müügitulu rentaablus võrreldes mööblitööstuse klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011.–2013. aastal olnud alla esimest kvartiili. 2011. ja 2013. aasta madala suhtarvu põhjuseks on olnud ettevõtte ärikahjum. 2012. aastal tõusis tänu Soome ekspordile müügitulu ja ärikasum, kuid see ei kajastanud müügitulu rentaabluse suhtarvu tõusust, sest 2012. aasta lõpuks oli laekumata arvete väärtus võrreldes varasemaga oluliselt kasvanud.

Joonis 2.18. 50 ja enama töötajaga mööblitootjate äritegevuse rahakäibe ja müügitulu suhe 2011.–2013. aastal

(Allikas: autori arvutused)

Standard AS-i müügitulu rentaablus võrreldes mööblitööstuse klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011. ja 2013. aastal olnud esimese kvartiili ja mediaani vahepeal ning 2012. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal. 2011. aastal tegi ettevõtte müügitulu hüppelise kasvu, suurenes küll ärikasum, kuid enam suurenesid ostjate maksmata arved ja varud. 2012. aastal tõusis suhtarv tänu ostjate võlgnevuste tasumisele ja varude vähenemisele. Kuigi 2013. aastal laekus ettemakseid rohkem, kui soetati varusid, läks suhtarv langusele, sest müügitulu oli eelarves prognoositust väiksem ja ettevõtte jäi 2013. aastal ärikahjumisse.

Tarmel Furniture OÜ müügitulu rentaablus on võrreldes mööblitööstuse klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega olnud 2011.–2013. aastal alla esimest kvartiili ja analüüsitaval ajavahemikul on see olnud langustrendis. Peapõhjuseks on tegevuskulude suur suhe müügitulusse ja üha suurenevad tööjõukulud ning ettevõtte on seetõttu aasta-aastalt suurenevas ärikahjumis.

Klastrisse kuuluvate 25–49 töötajaga mööblitootjate müügitulu ärirentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal ületanud mediaani kuuel korral üheksast. Klastrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga mööblitootjate müügitulu ärirentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal ületanud mediaani seitsmel korral 24-st. Seega saab järeldada, et klastrisse kuuluvad 25–49 töötajaga mööblitootjad on kasumlikumad ning 50 ja enama töötajaga ei ole kasumlikumad kui klastrisse mittekuuluvad ettevõtted. Ettevõtete ärikasumi vähenemise peamine põhjus oli seotud müügitulu vähenemisega ning tegevus- ja tööjõukulude suurenemisega. Müügitulu muutused mõjusid äritegevuse rahakäibe põhjal arvatatud suhtarvule väikese viitega. Näiteks kui toimus müügitulu tõus, siis suurenesid tavaliselt majandusaasta lõpuks ka nõuded ostjate vastu ja vähenes suhtarvu väärtus. Kui ettevõtte müügitulu vähenes, siis vähenesid ka nõuded ostjate vastu, mis parendas suhtarvu väärtust.

2.6.2. Vara puhasrentaablus

Vara puhasrentaablus kirjeldab, kui efektiivselt on ettevõtte kasutanud oma vara. Müügitulu rentaablust, vara käibesiduvust ja vara rentaablust analüüsitakse tavaliselt koos, sest müügitulu rentaablusel ja vara käibesiduvusel on otsene mõju vara rentaablusele. Seda analüüsi meetodit kutsutakse Du Ponti vara rentaabluse analüüsiks. (Gibson, 1998)

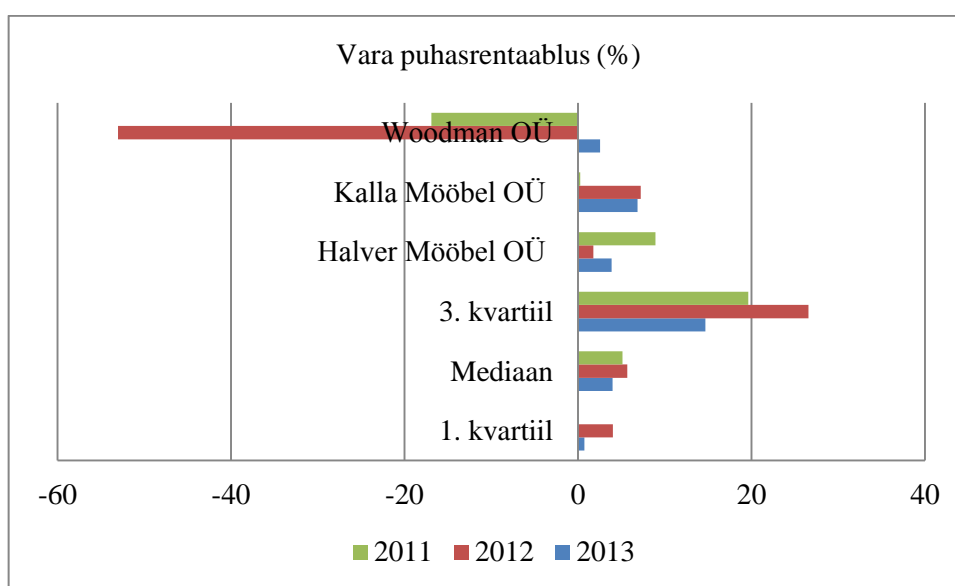
Kui ettevõttel on võimalik ilma oma äritegevust kahjustamata käibevara vähendada, siis on võimalik suurendada vara puhasrentaablust. Põhivara vähendamisel on vararentaabluse suhtarvule samuti positiivne mõju, kuid see võib jääda lühiajaliseks. Vara puhasrentaabluse analüüsil ei vähenda kulum mitte ainult vara väärtust, vaid ka kasumit. Pikaajaline alainvesteering võib mõjuda negatiivselt konkurentsivõimele ja sealt edasi mõjutada ettevõtte edasist vara kasumlikkust. (Fridson, 1995)

Klastrisse kuuluvate 25–49 töötajaga mööblitootjate vara puhasrentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal ületanud mediaani kolmel korral üheksast (joonis 2.19 ja tabel 2.1). Analüüsitava ajavahemikul on klastrisse mittekuuluvate 25–49 töötajaga ettevõtete vara puhasrentaabluse suhtarv 2012. aastal võrreldes 2011. aastaga tõusnud, kuid 2013. aastal pöördus kasv jälle langusele. Teguranalüüsist selgus, et vara puhasrentaabluse muutumist on mõjutanud peamiselt müügitulu rentaablus. Ainult ühel ettevõttel oli 2012. aastal vara käibesiduvus mõjutanud vara tasuvuse muutumist rohkem kui müügitulu puhasrentaablus.

Halver Mööbel OÜ vara puhasrentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal, 2012. aastal alla esimest kvartiili ning 2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal. Vara puhasrentaabluse muutumist on peamiselt mõjutanud müügitulu puhasrentaablus, sest 2012. aastal oli teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest 85,4% ja 2013. aastal 106,3%. Seoses 2012. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega 2,0–0,4 vähenes vara puhasrentaablus 6,1% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 85,4%. Seoses müügitulu vara käibesiduvuse muutumisega 4,6–4,0 vähenes vara puhasrentaablus 1,0% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 14,6%. Seoses 2013. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega 1,7–3,9 suurenes vara puhasrentaablus 2,2% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 106,3%. Tänu vara käibesiduvuse muutumisega 4,0–3,74 vähenes vara puhasrentaablus 0,1% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli –6,3%. (lisa 58)

Kalla Mööbel OÜ vara puhasrentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. aastal olnud alla esimest kvartiili ning 2012.–2013. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal. Teguranalüüsi põhjal on analüüsitava perioodil vara puhasrentaabluse muutumist 2012. aastal peamiselt mõjutanud müügitulu puhasrentaablus, sest 2012. aastal oli teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest 99,6%. 2013. aastal on seda peamiselt mõjutanud vara käibesiduvus, sest 2013. aastal oli teguri mõjuulatus kogu

mõjuulatusest 51,1%. Seoses 2012. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega 0,3–7,2 suurenes vara puhasrentaablus 7,0% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 99,6%. Seoses müügitulu vara käibesiduvuse muutumisega 0,9–1,0 suurenes vara puhasrentaablus 0,1% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 51,1%. Seoses 2013. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega 7,2–7,0 vähenes vara puhasrentaablus 0,2% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 49,0%. Tänu vara käibesiduvuse muutumisega 1,0–0,9 vähenes vara puhasrentaablus –0,2% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 51,1%. (lisa 58)

Joonis 2.19. 25–49 Töötajaga mööblitootjate vara puhasrentaablus 2011.–2013. aastal (%)
(Allikas: autori arvutused)

Woodman OÜ vara puhasrentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2012. aastal olnud alla esimest kvartiili ning 2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal. Vara puhasrentaabluse muutumist on peamiselt mõjutanud müügitulu puhasrentaablus, sest 2012. aastal oli teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest 122,0% ja 2013. aastal oli teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest 235,3%. Seoses 2012. aastal müügitulu puhasrentaabluse muutumisega –7,6...–45,4 vähenes vara puhasrentaablus 44,1% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 122,0%. Seoses müügitulu vara käibesiduvuse muutumisega 1,2–2,2 suurenes vara puhasrentaablus 8,0% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli –22,1%. Seoses 2013. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega –

45,4...0,9 suurenes vara puhasrentaablus 130,8% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 235,3%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisega 1,2–2,8 vähenes vara puhasrentaablus –75,2% võrra ning teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli –135,3%. Woodman OÜ teguranalüüsi näitajad kuuluvate ekstreemumite hulka, kuna 2012. aastal toimus suur müügitulu langus, seetõttu oli vara puhasrentaablus –53% ja müügitulu puhasrentaablus –45,4%. (lisa 58)

Tabel. 2.1. Klustrisse kuuluvate 25–49 töötajaga mööblitootjate vara puhasrentaabluse teguranalüüs 2011.–2013. aastal

	Vara puhasrentaablus (%)	Müügitulu puhasrentaablus (%)	Vara käibesiduvus
Halver Mööbel OÜ			
2011	9,0	2,0	4,6
2012	1,8	0,4	4,0
2013	3,9	1,0	3,7
Kalla Mööbel OÜ			
2011	0,3	0,3	0,9
2012	7,2	7,2	1,0
2013	6,9	7,0	1,0
Woodman OÜ			
2011	-16,9	-7,6	2,2
2012	-53,0	-45,4	1,2
2013	2,6	0,9	2,8

(Allikas: autori arvutused)

Klustrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga mööblitootjate vara puhasrentaablus on võrreldes klustrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal ületanud mediaani viiel korral 24-st (joonis 2.20 ja tabel 2.2). Sarnaselt 25–49 töötajaga tootjatega on analüüsitaval ajavahemikul klustrisse mittekuuluvate 50 ja enama töötajaga ettevõtete vara puhasrentaabluse suhtarv 2012. aastal võrreldes 2011. aastaga tõusnud, kuid 2013. aastal pöördus kasv jälle langusele. Teguranalüüsist selgus, et vara puhasrentaabluse muutumist on mõjutanud kõikidel klustrisse kuuluvatel 50 ja enam töötajaga mööblitootjatel peamiselt müügitulu puhasrentaablus.

Askala OÜ vara puhasrentaablus on võrreldes klustrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. ja 2013. aastal olnud alla esimest kvartiili ja 2012. aastal üle kolmanda kvartiili. Vara

puhasrentaabluse muutumist on peamiselt mõjutanud müügitulu puhasrentaablus, sest 2012. aasta müügitulu puhasrentaabluse teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 110,1% ja 2013. aastal teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 110,1%. Seoses 2012. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega $-17,5-20,3$ suurenes vara puhasrentaablus 54,7% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 110,1%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisega $1,9-1,5$ vähenes vara puhasrentaablus 18,4% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 13,23%. Seoses 2013. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega $20,3...-8,67$ vähenes vara puhasrentaablus 48,2 võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 110,1%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisega $1,5-1,7$ suurenes vara puhasrentaablus 4,4% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli $-10,1\%$. (lisa 58)

Bellus Furniture OÜ vara puhasrentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega olnud 2011. aastal üle kolmanda kvartiili ning 2012.–2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal. Vara puhasrentaabluse muutumist on mõjutanud peamiselt müügitulu puhasrentaablus, sest 2012. aastal oli teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest 124,7% ja 2013. aastal oli teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest 70,0%. Seoses 2012. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega $5,5-0,8$ vähenes vara puhasrentaablus 9,4% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 124,7%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisele $1,7-2,0$ vähenes vara puhasrentaablus 1,9% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli $-24,7\%$. Seoses 2013. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisele $0,8-0,5$ vähenes vara puhasrentaablus 0,5% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 70,0%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisega $2,0-1,8$ vähenes vara puhasrentaablus 0,2% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 30,0%. (lisa 58)

Ermatiko OÜ vara puhasrentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega olnud 2011. aastal üle kolmanda kvartiili, 2012. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal ning 2013. aastal alla esimest kvartiili. Ka Ermatiko OÜ vara puhasrentaabluse muutumist on peamiselt mõjutanud müügitulu puhasrentaablus, sest 2012. aasta oli müügitulu puhasrentaabluse teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest 93,2% ja 2013. aasta teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 101,6%. Seoses 2012. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisele $5,0-1,2$ vähenes vara puhasrentaablus 5,2% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 93,2%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisega $1,4-1,3$ vähenes vara puhasrentaablus 0,4% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli $-6,8\%$. Seoses 2013. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisele $1,2...-2,9$ vähenes vara

puhasrentaablus 5,8% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 101,6%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisega 1,3–1,4 suurenes vara puhasrentaablus 0,1% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli –1,6%. (lisa 58)

Neiser Grupp AS-i vara puhasrentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega olnud 2011.–2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal ning analüüsitaval ajavahemikul on suhtarv olnud kasvutrendis. Vara puhasrentaabluse muutumist on peamiselt mõjutanud müügitulu puhasrentaablus, sest 2012. aasta teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 90,6% ja 2013. aasta teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 97,5%. Seoses 2012. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega 1,0–2,2 suurenes vara puhasrentaablus 2,7% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 90,6%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisega 1,0–1,2 suurenes vara puhasrentaablus 0,2% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli –9,4%. Seoses 2013. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega 2,2–3,9 suurenes vara puhasrentaablus 2,0% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 97,5%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisele 1,1–1,2 suurenes vara puhasrentaablus 0,1% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 2,5%. (lisa 58)

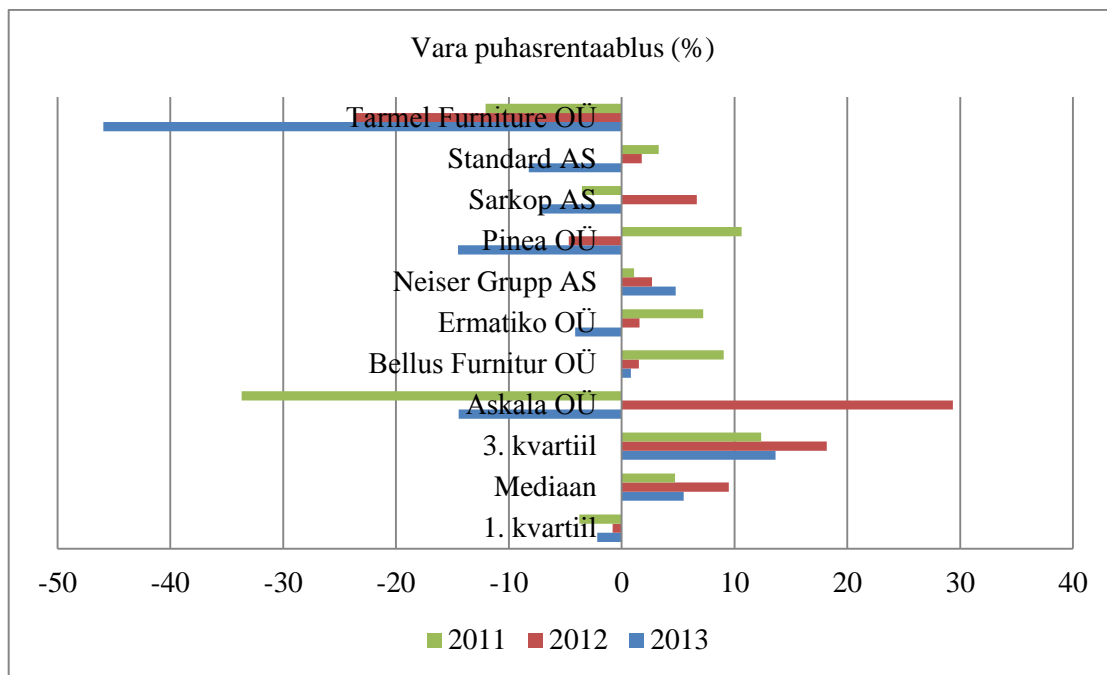
Pinea OÜ vara puhasrentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega olnud 2011. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal, 2012.–2013. aastal alla esimest kvartiili ning analüüsitaval ajavahemikul on suhtarv olnud langustrendis. Vara puhasrentaabluse muutumist on peamiselt mõjutanud müügitulu puhasrentaablus, sest 2012. aasta teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 80,5% ja 2013. aastal oli teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest 97,4%. Seoses 2012. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega 6,9–4,3 vähenes vara puhasrentaablus 12,3% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 80,5%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisega 1,5–1,1 vähenes vara puhasrentaablus 3,1% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli –20,0%. Seoses 2013. aastal müügitulu puhasrentaabluse muutumisega –4,3–12,6 vähenes vara puhasrentaablus 9,5% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 97,4%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisele 1,1–1,2 vähenes vara puhasrentaablus 0,3% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 2,6%. (lisa 58)

Sarkop AS-i vara puhasrentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega olnud 2011. ja 2013. aastal alla esimest kvartiili ning 2012. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal. Vara puhasrentaabluse muutumist on peamiselt mõjutanud müügitulu puhasrentaablus, sest 2012. aasta teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 117,8% ja 2013.

aastal oli teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest 88,6%. Seoses 2012. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega -4,1-5,1 suurenes vara puhasrentaablus 12,0% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 117,8%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisega 0,9-1,3 muutus vara puhasrentaablus -1,8% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli -17,8%. Seoses 2013. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega 5,1-7,3 vähenes vara puhasrentaablus 12,3% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 88,6%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisega 1,3-1,0 vähenes vara puhasrentaablus 1,6% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 11,4%. (lisa 58)

Standard AS-i vara puhasrentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega olnud 2011.-2012. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal ning 2013. aastal alla esimest kvartiili. Analüüsitaval ajavahemikul on vara puhasrentaablus olnud langustrendis. Vara puhasrentaabluse muutumist on peamiselt mõjutanud müügitulu puhasrentaablus. Seoses 2012. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega 1,8-0,9 vähenes vara puhasrentaablus 1,7% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 112,7%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisega 1,9-2,0 suurenes vara puhasrentaablus 0,2% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli -12,7%. Seoses 2013. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisele 0,9...-4,1 vähenes vara puhasrentaablus 10,1% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 100,4%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisega 1,0-2,0 suurenes vara puhasrentaablus 0,4% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli -0,4%. (lisa 58)

Tarmel Furniture OÜ vara puhasrentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega olnud 2011.-2013. aastal alla esimest kvartiili. Analüüsitaval ajavahemikul on vara puhasrentaablus olnud langustrendis. Vara puhasrentaabluse muutumist on peamiselt mõjutanud müügitulu puhasrentaablus. Seoses 2012. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega -5,6...-10,8 vähenes vara puhasrentaablus -11,4% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 98,1%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisega 2,2-2,2 muutus vara puhasrentaablus -0,2% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 2,0%. Seoses 2013. aasta müügitulu puhasrentaabluse muutumisega -11,0...-4,1 vähenes vara puhasrentaablus 11,4% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 51,0%. Seoses vara käibesiduvuse muutumisega 2,2-3,2 muutus vara puhasrentaablus -10,9% võrra ja teguri mõjuulatus kogu mõjuulatusest oli 49,0%. (lisa 58)

Joonis 2.20. 50 ja enama töötajaga mööblitootjate vara puhasrentaablus 2011.–2013. aastal (%)

(Allikas: autori arvutused)

Klastrisse kuuluvate 25–49 töötajaga mööblitootjate vara puhasrentaablus on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal ületanud mediaani kolmel korral üheksast ning 50 ja enama töötajaga mööblitootjate vara puhasrentaablus on ületanud mediaani viiel korral 24-st. Analüüsi põhjal saab järeldada, et klastrisse mittekuuluvad ettevõtted on kasutanud varasid kasumlikumalt ja üldjuhul on vara puhasrentaablus 2011.–2013. aastal langustrendis. Lisaks on vara puhasrentaabluse muutumist peaaegu eranditult mõjutanud müügitulu puhasrentaablus. Vara käibesiduvus on suhtarvu muutumist mõjutanud marginaalselt.

Tabel. 2.2. Klasterisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga mööblitootjate vara puhasrentaabluse teguranalüüs 2011.–2013. aastal

	Vara puhasrentaablus (%)	Müügitulu puhasrentaablus (%)	Vara käibesiduvus
Askala OÜ			
2011	-33,7	-17,5	1,9
2012	29,4	20,3	1,4
2013	-14,4	-8,7	1,7
Bellus Furniture OÜ			
2011	9,0	5,5	1,6
2012	1,5	0,8	2,0
2013	0,8	0,5	1,7
Ermatiko OÜ			
2011	7,2	5,0	1,4
2012	1,6	1,2	1,4
2013	-4,1	-2,9	1,4
Neiser Grupp AS			
2011	1,1	1,0	1,1
2012	2,7	2,2	1,2
2013	4,8	3,9	1,2
Pinea OÜ			
2011	10,6	6,9	1,5
2012	-4,7	-4,3	1,1
2013	-14,5	-12,6	1,2
Sarkop AS			
2011	-3,5	-4,1	0,9
2012	6,7	5,1	1,3
2013	-7,2	-7,3	1,0
Standard AS			
2011	3,3	1,8	1,9
2012	1,8	0,9	2,0
2013	-8,2	-4,1	2,0
Tarmel Furniture OÜ			
2011	-12,1	-5,6	2,2
2012	-23,6	-10,8	2,2
2013	-45,9	-14,3	3,2

(Allikas: autori arvutused)

Teguranalüüsi põhjal saab järeldada, et peamiselt on klasterisse kuuluvate mööblitootjate vara kasumlikkust mõjutanud ettevõtete müügitulu puhasrentaablus.

Müügitulu puhasrentaablust on peamiselt vähendanud müügitulude langus, mis on mõjunud negatiivselt puhaskasumile, sest ettevõtete kulud ei ole müügitulu languse korral samas mahu vähenenud. Kuna vara väärtus on enamikul ettevõtetest vähenenud, siis ei mõju müügitulu langus käibesiduvuse suhtarvule nii negatiivselt kui müügitulu puhasrentaablus, sest vähenenud on nii vara kui ka müügitulu. Samas kui väheneb müügitulu, siis üldjuhul väheneb ka puhaskasum, mis vähendab omakorda müügitulu puhasrentaablust.

2.7. Maksevõime

2.7.1. Lühiajaliste kohustiste kattekordaja

Mööblitööstuse klatri üks eesmärke on suurendada omavahelist koostööd ja luua efektiivne allhankijate võrgustik. Ettevõtete jaoks suureneb kreditoride hulk ning lühiajalise maksevõime näitajad peavad olema head.

Likviidsus peegeldab ettevõtte võimet tasuda õigeaegselt oma lühiajalised finantskohustised ning lühiajaliste kohustiste suhe võetakse käibevarasse, sest käibevara on võimalik kiirelt rahaks muuta (Foster, 1986). Tegemist on ühe vanima suhtarvuga, mis on välja töötatud 19. sajandi lõpus pankurite poolt (Guide to...). Lühiajaliste kohustiste kattekordaja näitab, mitu korda katab ettevõtte käibevara lühiajalisi kohustisi.

Lühiajaliste kohustiste kattekordajat on kerge arvutada ja annab hea esmase üldpildi, kuid anda lühiajalisele maksevõimele hinnangut ainult selle põhjal ei ole mõistlik kahel põhjusel. Esiteks ei ole võimalik bilansi põhjal kindlaks määrata, millest füüsiliselt varud koosnevad. Teiseks on varusid keeruline pöörata kiiresti rahaks ja saada nende eest sama palju raha, kui need olid kajastatud bilansis. Kui näiteks varud koosnevad peamiselt valmistoodangust ja ettevõtte soovib varusid kiiresti rahaks pöörata, siis on väga ebatõenäoline saada sama palju raha, kui oli väärtus, millega need olid kajastatud bilansis. Üldjuhul saavad ostjad aru, kui soovitakse toodangust meeletult vabaneda, ja jäävad ootama võimalikult soodsat hinda. (Guide to...)

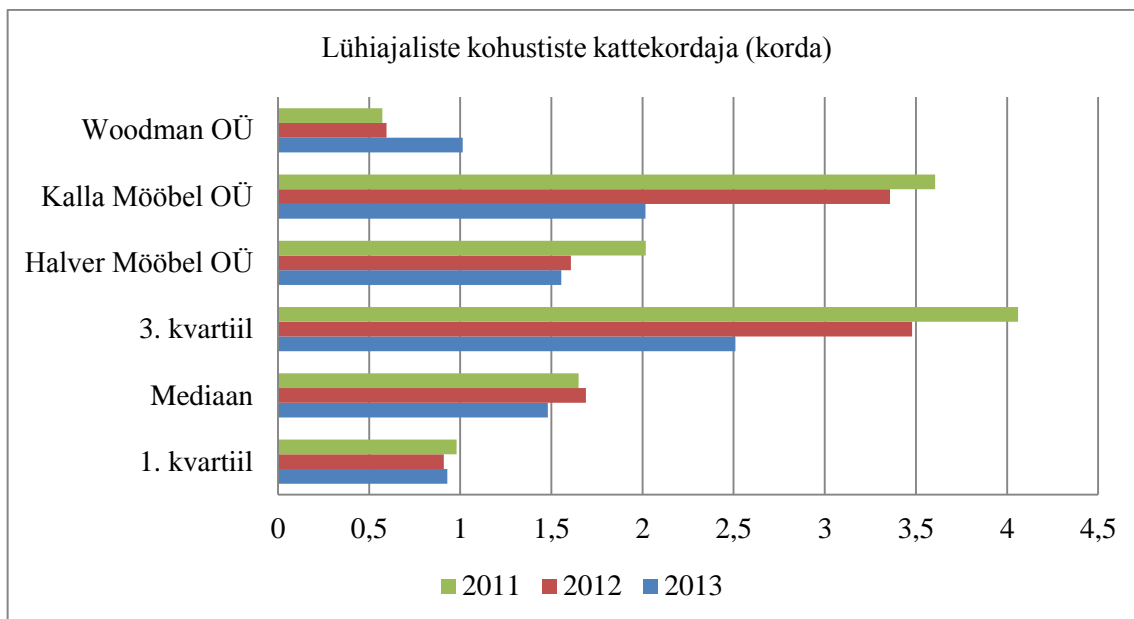
Mööblitööstuse klatri üks eesmärke on tihendada omavahelist koostööd ja suurendada allhankevõrgustikku, kuid edukas koostöö eeldab ka usaldust, et nõuded saavad õigeaegselt täidetud.

Klastrisse kuuluvate 25–49 töötajaga mööblitootjate lühiajaliste kohustiste kattekordaja ületas võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal mediaani viiel korral üheksast (joonis 2.21). 2011.–2013. aastal on klastrisse mittekuuluvate 25–49 töötajaga ettevõtete lühiajaliste kohustiste kattekordaja läinud väikesesse langustrendi. Ühel klastrisse kuuluval mööblitootjal on oluliselt suurenenud võlgnevused tarnijatele, aga ettevõtte seisukohast on see positiivne, sest kasutati tarnijate raha – see on intressivaba ja kõige soodsam viis rahastada ettevõtet, samas võib see vähendada koostööpartnerite usaldust ettevõtte vastu. Ühel ettevõttel on olnud põhjuseks ettemaksete suurenemine, mis on projektimööbli tootmisel tavaline. Lisaks oli analüüsitaval perioodil 25–49 töötajaga ettevõtetel käibevara kasvutrendis, sest ka ettevõtete müügitulu oli kasvutrendis.

Halver Mööbel OÜ lühiajaliste kohustiste kattekordaja analüüsitaval perioodil igal aastal vähenes. Võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega oli 2011. ja 2012. aastal lühiajaliste kohustiste kattekordaja mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal ning 2012. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahel. Halver Mööbel OÜ lühiajaliste kohustiste kattekordaja vähenemise on põhjustanud võlgnevuste suurenemine tarnijatele.

Kalla Mööbel OÜ lühiajaliste kohustiste kattekordaja on samuti olnud langustrendis. Võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega oli 2011. ja 2012. aastal lühiajaliste kohustiste kattekordaja üle kolmanda kvartiili ning 2013. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal. Kalla Mööbel OÜ lühiajaliste kohustiste kattekordaja vähenemise on põhjustanud klientide ettemaksete suurenemisest.

Woodman OÜ lühiajaliste kohustiste kattekordaja on ainsana olnud kasvutrendis, kuid võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega oli suhtarv siiski 2011.–2013. aastal alla esimest kvartiili. Suhtarvu paranemisele on peamiselt kaasa aidanud lühiajaliste laenukohustiste vähenemine. 2012. aastal toimus müügitulu langus, siis vähenes nii käibevara (nõuded ja ettemaksed, varud) kui ka lühiajalised kohustised (võlgnevused tarnijatele).

Joonis 2.21. 25–49 töötajaga mööblitootjate lühiajaliste kohustiste kattekordaja 2011.–2013. aastal (korda)

(Allikas: autori arvutused)

Klastrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga mööblitootjate lühiajaliste kohustiste kattekordaja ületas võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal mediaani seitsmel korral 24-st (joonis 2.22). Mööblitööstuse klastrisse mittekuuluvate ettevõtete lühiajaliste kohustiste kattekordaja on 2013. aastal olnud parem kui 2011. aastal, kuid 2013. aastal on suhtarv pöördunud taas langusele. Klastrisse kuuluva 50 ja enam mööblitootja lühiajaliste kohustiste madala suhtarvu peamine põhjus on olnud müügitulu langus, mis on vähendanud käibevara, sest koos müügitulu langusega väheneb üldjuhul ettevõtte rahaline seis, pole vaja finantseerida nii suures ulatuses klientide nõudeid, vajatakse vähem varusid. Viiel klastrisse kuuluvast 50 ja enama töötajaga ettevõttest analüüsitaval perioodil lühiajalised kohustised suurenesid. Peamiseks põhjuseks on olnud müügitulu langus ning tegevus- ja tööjõukulude suurenemine, mis on raskendanud kohustiste tasumist.

Askala OÜ lühiajaliste kohustiste kattekordaja on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal olnud alla esimest kvartiili. Askala OÜ käibevara suhtarvu väärtus on parenenud, kuna võrreldes 2011. aastaga on vähenenud nii lühiajalised laenukohustised kui ka võlad tarnijatele. 2012. aasta suhtarvu nõrgenemise põhjustas peamiselt käibevarast varude vähenemine.

Bellus Furniture OÜ lühiajaliste kohustiste kattekordaja on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal olnud esimese kvartiili ja mediaani vahepeal. Kuigi 2012. aastal vähenes ettevõtte käibevara võrreldes 2011. aastaga 30%, on võrreldes 2011. aastaga ettevõtte 2012. ja 2013. aasta lühiajaliste kohustiste kattekordaja suhtarvu väärtus suurenenud, sest lühiajalised laenukohustised ja võlgnevused tarnijatele on vähenenud – lühiajalised kohustised vähenesid 2012. aastal võrreldes 2011. aastaga 40%.

Kuigi **Ermatiko OÜ** lühiajaliste kohustiste kattekordaja on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahel, on see analüüsitaval ajavahemikul olnud langustrendis. 2012. aastal oli põhjuseks võlgnevuste suurenemine tarnijatele ja 2013. aastal oli põhjuseks lühiajaliste laenukohustiste suurenemine. Ettevõtte lühiajaliste kohustiste kattekordaja on madal ja makseraskuste risk on suur. Lühiajalise maksevõime parandamiseks peaks ettevõtte kasutama rohkem pikaajalist laenu.

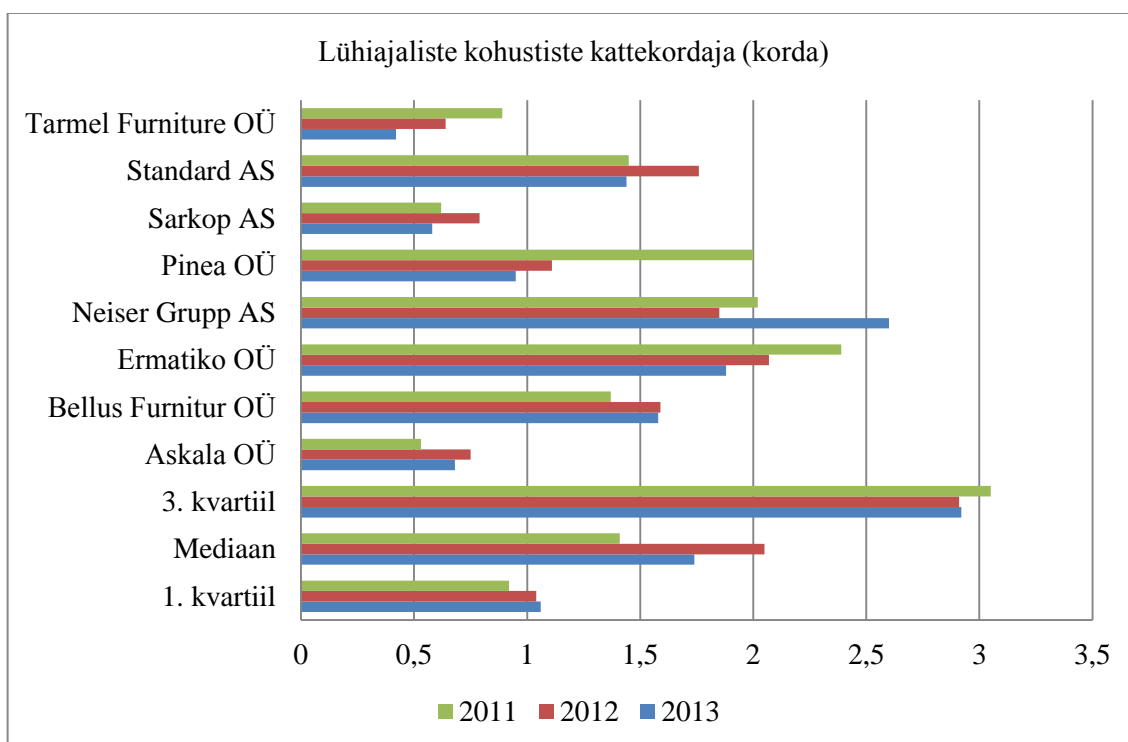
Neiser Grupp AS-i lühiajaliste kohustiste kattekordaja on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. ja 2013. aastal olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal ning 2012. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal. 2013. aasta hüppelise kasvu taga oli lühiajaliste laenukohustiste vähenemine.

Pinea OÜ lühiajaliste kohustiste kattekordaja on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. aastal olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal ning 2012. ja 2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal. 2011.–2013. aastal on suhtarv olnud langustrendis. 2012. aastal põhjustas languse nõuete ja ettemaksete vähenemine võrreldes 2011. aastaga, mis oli omakorda põhjustatud sellest, et suur osa nõudeid viidi üle põhivara alla ja need nõuded on seotud osapoolte vastu. 2013. aastal vähendas suhtarvu ka tarnijatele võlgnevuse suurenemine võrreldes 2012. aastaga. Pinea OÜ-l on ka 27.11.2014 seisuga Maksuameti ees võlgnevus.

Sarkop AS-i lühiajaliste kohustiste kattekordaja on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal olnud alla esimest kvartiili. 2012. aasta tõusu taga oli hüppeliselt suurenenud müügitulu, mis aasta lõpul suurendas käibevaras nõudeid ja ettemakseid. Ettevõttel on 2011.–2013. aastal suurenenud lühiajalised kohustised ja need moodustavad 2013. aastal varast 17% ja 2013. aasta müügitulust 18%. Kuigi 27.11.2014 seisuga võlgnevus Maksuameti ees puudub, on ettevõtte makseraskuste risk väga suur. Lühiajalise maksevõime parandamiseks peaks ettevõtte kasutama oma tegevuse finantseerimiseks rohkem pikaajalist laenu.

Standard AS-i lühiajaliste kohustiste kattekordaja on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. aastal olnud mediaani ja kolmanda kvartiili vahel ning 2012. ja 2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahel. Analüüsitaval ajavahemikul on ettevõtte lühiajalised laenukohustised vähenenud, kuid võrreldes käibevara juurdekasvutempoga on oluliselt kiiremini suurenenud võlgnevused ja ettemaksed. Võlgnevuse ja ettemaksete kirje suurenemise taga on peamiselt klientide ettemaksed, sest eritellimusmööbli puhul on ettemaksed levinud tava.

Tarmel Furniture OÜ lühiajaliste kohustiste kattekordaja on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal olnud alla esimest kvartiili. Lisaks on suhtarv analüüsitaval ajavahemikul olnud langustrendis. Languse on põhjustanud nii käibevara vähenemine kui ka lühiajaliste laenukohustiste suurenemine. 2013. aasta järsu käibevara vähenemise (31%) põhjuseks võib olla ka planeeritud ettevõtte müük, sest hoolimata sellest, et 2013. aastal müügitulu tõusis, vähenesid nii nõuded ostjate vastu kui ka varud.

Joonis 2.22. 50 ja enama töötajaga mööblitootjate lühiajaliste kohustiste kattekordaja 2011.–2013. aastal (korda)

(Allikas: autori arvutused)

Klastrisse kuuluvate 25–49 töötajaga mööblitootjate lühiajaliste kohustiste kattekordaja ületas võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega mediaani viiel korral üheksast. Klastrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga mööblitootjate lühiajaliste kohustiste kattekordaja ületas võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega mediaani seitsmel korral 24-st. Lühiajaliste kohustiste kattekordaja põhjal võib järeldada, et klastrisse mittekuuluvate mööblitootjate maksevõime on parem kui klastrisse kuuluvatel ettevõtetel. Autori arvates on klastrisse kuuluvate mööblitootjate nõrgad lühiajalised maksevõimenäitajad peamiselt seotud müügitulu vähenemistega. Kui müügitulu väheneb, siis väheneb tavaliselt ka käibevara, sest ettevõttel on vähem raha, vähem nõudeid klientide vastu ja samuti pole vajadust nii suurel hulgal varusid laos hoida ning on vähem vara, millega katta lühiajalisi kohustisi. Lühiajalised kohustised on analüüsitaval perioodil samuti üldjuhul vähenenud, sest müügitulu vähenemisega on vaja vähem soetada ka varusid ja soetada materjale.

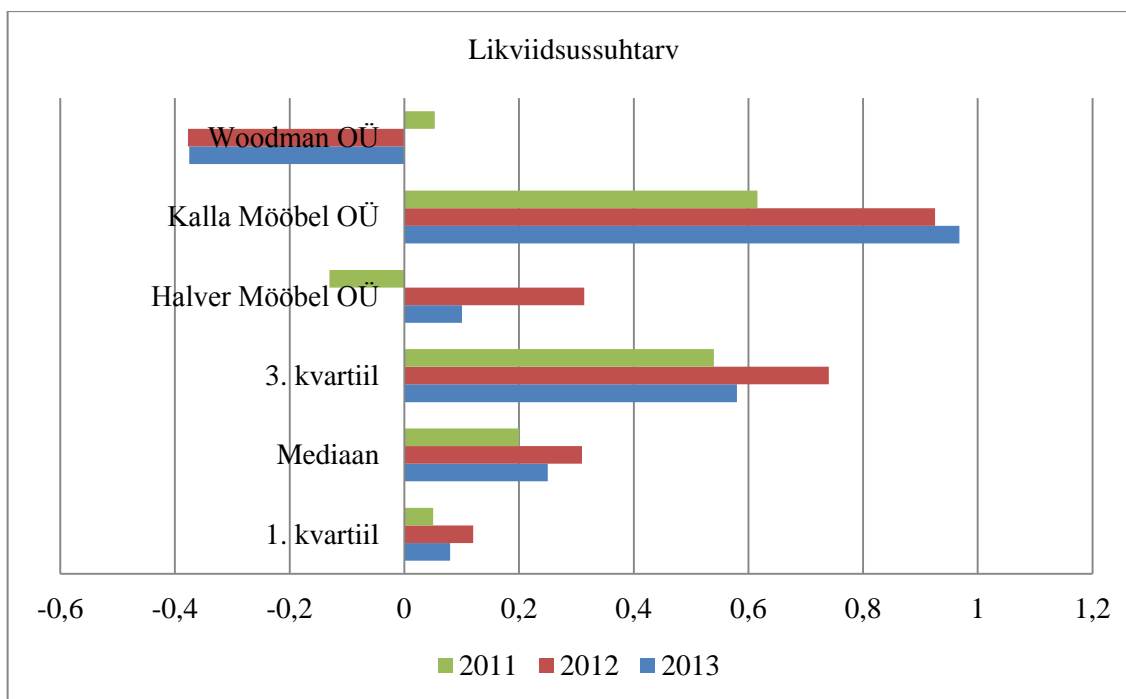
2.7.2. Likviidsussuhtarv

Likviidsussuhtarv näitab äritegevuse rahakäibe ja lühiajaliste kohustiste suhet. Äritegevuse rahakäibe on objektiivne, kuna näitab raha tegelikku liikumist põhitegevusest ja ei ole mõjutatud tekkepõhiste arvestusmeetodite erinevustest. Kui suhtarv on $\geq 0,4$, siis on ettevõtte maksejõuline (Teearu, 2005).

Kui lühiajaliste kohustiste kattekordaja suhtarv näitab, kui palju mingi kindla kuupäeva seisuga minevikus suutis ettevõtte katta käibevaraga lühiajalisi kohustisi, siis rahakäibearuande põhjal arvatud likviidsussuhtarvud testivad, kui palju raha genereeriti mingil perioodil, ja võrdlevad neid lühiajaliste kohustistega, andes dünaamilise pildi, kuidas on ettevõtte võimeline katma oma kohustisi. (Mills, Yanamura 1998)

Klastrisse kuuluvate 25–49 töötajaga mööblitootjate likviidsussuhtarv ületas võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega mediaani neljal korral üheksast (joonis 2.20). Klastrisse mittekuuluvate 25–49 töötajaga mööblitootjate likviidsussuhtarv on 2012. aastal tõusnud, kuid 2013. aastal pöördunud taas langusele.

Halver Mööbel OÜ likviidsussuhtarv võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011. aastal olnud alla esimest kvartiili, 2012. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal ning 2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal. 2011. aastal oli äritegevuse rahakäibe negatiivne, kuna suurendati varusid ja nende eest tasuti varem kui laekusid ostjate arved.

Joonis 2.23. Likviidsussuhtarv 25–49 töötajaga mööblitootjatel 2011.–2013. aastal
(Allikas: autori arvutused)

Kalla Mööbel OÜ likviidsussuhtarv on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal olnud üle kolmanda kvartiili. Analüüsitaval ajavahemikul on suhtarvu lähteandmeid mõjutanud klientide ettemaksete hulga suurenemine, sest ettevõtte toodab peamiselt eritellimusmööblit, kus ettemaksed on tavalised.

Woodman OÜ likviidsussuhtarv võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011. aastal olnud esimese kvartiili ja mediaani vahepeal ning 2012.–2013. aastal alla esimest kvartiili. 2012. aastal oli äritegevuse rahakäive negatiivne, sest müügitulu langes drastiliselt ja ettevõttel oli suur ärikahjum. Kuigi 2013. aastal tegi müügitulu hüppelise kasvu, jäi äritegevuse rahakäibe negatiivseks, kuna müüdüd toodangu arved ei olnud 2013. majandusaasta lõpuks veel suures osas tasutud.

Klastrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga mööblitootjate likviidsussuhtarv ületas võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega mediaani kuuel korral 24-st (joonis 2.21). Klastrisse mittekuuluvate 50 ja enama töötajaga mööblitootjate likviidsussuhtarv on 2011.–2013. aastal olnud kasvutrendis.

Askala OÜ likviidsussuhtarv võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011. aastal olnud alla esimest kvartiili ning 2012.–2013. aastal esimese kvartiili ja mediaani vahepeal. 2011. aastal põhjustas negatiivse äritegevuse rahakäibe ärikahjum, mis oli omakorda põhjustatud uute töötajate koolitamisest ja materjalide hinnakasvust ning lisakuludest, mida põhjustas põleng 2011. aastal. 2011. aasta põlengu kahju korvas kindlustusselts ja see mõjutas positiivselt 2012. aasta ärikasumit, mis omakorda suurendas äritegevuse rahakäivet.

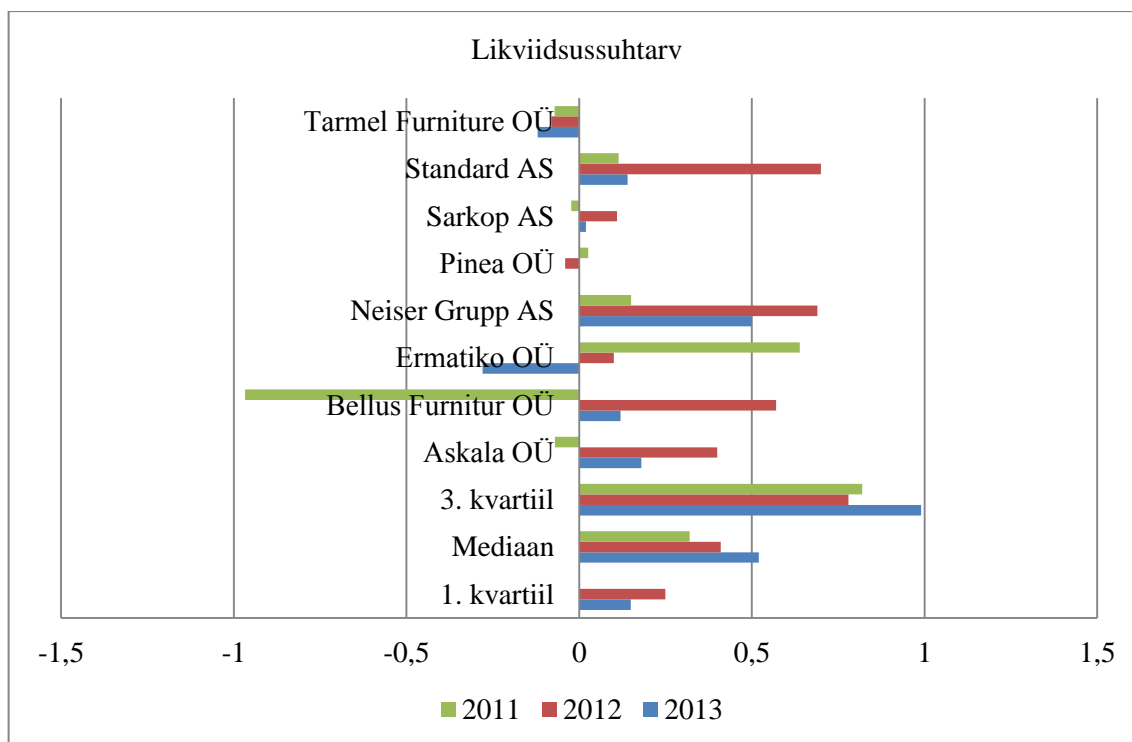
Bellus Furniture OÜ likviidsussuhtarv on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. ja 2013. aastal olnud alla esimest kvartiili ning 2012. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal. 2011. aasta suure languse ja negatiivse äritegevuse rahakäibe põhjustas ettevõtte jagunemine kaheks. Ettevõtte jaotamise põhjuseks 2011. aastal oli soov lahutada finantsvara ettevõtte põhitegevusest. 2012. aasta kõrgemad näitajad on põhjustanud peamiselt ostjate võlgnevuste vähenemine.

Ermatiko OÜ likviidsussuhtarv võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahepeal, 2012. aastal esimese kvartiili ja meediani vahel ning 2013. aastal alla kolmandat kvartiili. Suhtarvu väärtus on 2011.–2013. aastal olnud langustrendis. Analüüsitaval ajavahemikul langenud likviidsussuhtarvu on põhjustanud vähenev ärikasum, sest müügitulu on vähenenud kuludest rohkem.

Neiser Grupp AS-i likviidsussuhtarv võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011. aastal olnud alla esimest kvartiili ning 2012. ja 2013. aastal jäänud mediaani ja kolmanda kvartiili vahele. 2012. aasta tõusu põhjustas ärikasumi ning tarnijate võlgnevuse suurenemine. 2013. aastal suhtarv vähenes, sest võlgnevus tarnijatele ei suurenenud enam nii palju kui 2011. ja 2012. aastal.

Pinea OÜ likviidsussuhtarv võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011.–2013. aastal olnud alla esimest kvartiili. Madala suhtarvu põhjuseks on analüüsitaval ajavahemikul olnud vähenev müügitulu ja kulude tõus, mis on mõjutanud negatiivselt ärikasumit ja äritegevuse rahakäivet.

Sarkop AS-i likviidsussuhtarv võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega on 2011.–2013. aastal olnud alla esimest kvartiili. 2011. ja 2013. aasta madala suhtarvu põhjuseks on olnud ettevõtte ärikahjum. 2012. aastal tõusis tänu Soome ekspordile müügitulu ja ärikasum, kuid see ei kajastanud müügitulu rentaabluse suhtarvu tõusust, sest 2012. aasta lõpuks oli laekumata arvete väärtus võrreldes varasemaga oluliselt kasvanud.

Joonis 2.24. Likviidsussuhtarv 50 ja enama töötajaga mööblitootjatel 2011.–2013. aastal (Allikas: autori arvutused)

Standard AS-i likviidsussuhtarv on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011. ja 2013. aastal olnud alla esimest kvartiili ning 2012. aastal mediaani ja kolmanda kvartiili vahel. 2012. aasta tõusu põhjustas peamiselt äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete ning varude muutus võrreldes 2011. aastaga. Kuigi 2013. aastal laekus ettemakseid rohkem, kui soetati varusid, läks suhtarv langusele, sest müügitulu oli eelarves prognoositust väiksem ja ettevõtte jäi 2013. aastal ärikahjumisse.

Tarmel Furniture OÜ likviidsussuhtarv on võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega 2011.–2013. aastal olnud alla esimest kvartiili ja suhtarv on analüüsitaval ajavahemikul olnud langustrendis. Põhjuseks on suurenev ärikahjum, sest kulud on suurenenud kiiremini kui müügitulu.

Klastrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga mööblitootjate likviidsussuhtarv ületas võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega mediaani kuuel korral 24-st. Klastrisse kuuluvate 25–49 töötajaga mööblitootjate likviidsussuhtarv ületas võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega mediaani neljal korral üheksast. Suhtarvu normi (0,4) ületati üheksal korral 33-st. Ka intervjuust Standard AS-i juhatuse liikme Priit Tammega selgus, et

ühiks Eesti mööblitööstuse klasteri nõrkuseks on liikmete ebapiisav finantsvõimekus (Tamm, 2014). Analüüsi põhjal võib järeldada, et klasterisse mittekuuluvate ettevõtete lühiajaline maksevõime likviidsussuhtarvu põhjal on parem kui klasterisse kuuluvatel ettevõtetel. Madala suhtarvu põhjuseks oli üldjuhul vähene müügitulu juurdekasvutempo ja samas suurenevad kulud, mis omakorda mõjutavad negatiivselt ettevõtete ärikasumit.

2.8. Analüüsi tulemused

Mööblitööstuse klasteri liikmeid analüüsiti vara ja tööjõu kasutamise efektiivsuse, arengukiiruse, kasumlikkuse ja maksevõime poolest ning võrreldi ülejäänud mööblitootjatega. Tabel 2.3 kirjeldab analüüsitava perioodi mediaani ületamisi. Esimene arv näitab mediaani ületamisi, teine arv näitab gruppi kuulunud klasteri liikmete arvu. 25–49 töötajaga klasterisse kuuluvaid mööblitootjaid oli kolm ning 50 ja enama töötajaga klasterisse kuuluvaid mööblitootjaid kaheksa ning mõlema grupi peale kokku 11. Mööblitööstuse klasterisse kuuluvad ettevõtted olid ülejäänutest edukamad, kui murru peal olev arv on vähemalt 50% murru alumisest arvust.

2011.–2013. aastal oli klasterisse kuuluvatel 25–49 töötajaga mööblitootjatel võrreldes sama töötajatearvuga klasterisse mittekuuluvate ettevõtetega suurem müügitulu ja vara juurdekasvutempo ja tööviljakus lisandväärtuse põhjal ning äritegevuse rahakäibe ja müügitulu suhe. Klasterisse kuuluvate 25–49 töötajaga mööblitootjate tööviljakus on müügitulu põhjal väiksem kui klasterisse mittekuuluvatel ettevõtetel, kuid samas on see kasvutrendis. Müügitulu ja vara poolest on klasterisse kuuluvad 25–49 töötajaga mööblitootjad kasvanud kiiremini kui klasterisse mittekuuluvad mööblitootjad. Kuigi äritegevuse rahakäibe ja müügitulu suhe näitab, et klasterisse kuuluvad ettevõtted on äritegevuse rahakäivet arvestades olnud kasumlikumad, on võrreldes klasterisse mittekuuluvate ettevõtetega kasutatud varasid vähem kasumlikult. Klasterisse kuuluvatel 25–49 töötajaga mööblitootjatel oli võrreldes klasterisse mittekuuluvate, sama töötajate arvuga mööblitootjatega ka lühiajalise maksevõimenäitajad nõrgemad.

Tabel. 2.3. Klustrisse kuuluvate mööblitootjate mediaani ületamised võrreldes ülejäänud mööblitootjatega 2011.–2013. aastal

Näitaja nimetus	25–49 töötajat			50 ja enam töötajat		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Vara käibesiduvus	1/2	0/2	1/2	1/5	2/5	1/5
Materiaalse põhivara käibesiduvus	1/2	0/2	0/2	3/5	3/5	3/5
Töövõljalikus müügitulu alusel	0/3	0/3	2/3	6/8	4/8	1/8
Töövõljalikus lisandväärtuse alusel	1/3	1/3	3/3	6/8	3/8	2/8
Müügitulu juurdekasvutempo	1/2	1/2	2/2	5/8	2/8	2/8
Vara juurdekasvutempo	1/2	1/2	2/2	4/8	0/8	1/8
Äritegevuse rahakäive/müügitulu	2/3	2/3	1/3	1/8	4/8	2/8
Vara puhasrentaabilus	1/3	2/3	1/3	3/8	1/8	0/8
Lühiajaliste kohustiste kattekordaja	1/3	2/3	1/3	5/8	2/8	2/8
Likviidsussuhtarv	1/3	2/3	1/3	1/8	4/8	1/8

(Allikas: autori arvutused)

Klustrisse kuuluvad 50 ja enama töötajaga mööblitootjad on vähem efektiivselt kasutanud oma põhivara ja kogu vara, tööjõudu nii müügitulu kui ka lisandväärtuse alusel, arengukiirus on olnud väiksem, nad on olnud vähem kasumlikumad ja ka maksevõimenäitajad on olnud nõrgemad võrreldes klustrisse mittekuuluvate, sama töötajate arvuga ettevõtetega. Lisaks on näha, et analüüsitaval ajavahemikul on klustrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga mööblitootjate enamik finantsnäitajaid võrreldes klustrisse mittekuuluvate ettevõtetega olnud langustrendis.

Kui võrrelda klustrisse kuuluvate 25–49 ning 50 ja enama töötajaga ettevõtete tulemusi, siis selgub, et väiksem grupp oli edukam, aga kuna 50 ja enama töötajaga ettevõtete grupis oli rohkem klastriettevõtteid, siis mõjutas see rohkem ka lõpptulemust. Kui klustrisse kuuluvate 25–49 töötajaga ettevõtete finantsnäitajad olid paremad neljal juhul kümnest, siis klustrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga ettevõtete finantsnäitajad ei olnud paremad ühelgi juhul võrreldes klustrisse mittekuuluvate ettevõtetega. Klustrisse kuuluvate 25–49 töötajaga ettevõtete kõige olulisem eelis on suurem arengukiirus (müügitulu ja bilansimahu juurdekasv) võrreldes klustrisse mittekuuluvate ettevõtetega. Lisaks on äritegevuse rahakäibe ja müügitulu suhe olnud suurem kui klustrisse mittekuuluvatel ettevõtetel. Autori arvates on oluline toetada arenevaid ja kasvavaid ettevõtteid.

Tabelis 2.4 on ühendatud nii klastrisse kuuluvate 25–49 kui ka 50 ja enama töötajaga mööblitootjate suhtarvude mediaani ületamised võrreldes klastrisse mittekuuluvate mööblitootjatega 2011.–2013. aastal.

Tabel. 2.4. Klastrisse kuuluvate mööblitootjate mediaani ületamised võrreldes ülejäänud mööblitootjatega 2011.–2013. aastal

Näitaja nimetus	2011	2012	2013
Vara käibesiduvus	2/7	2/7	2/7
Materiaalse põhivara käibesiduvus	4/7	3/7	3/7
Töövõljalikus müügitulu alusel	6/11	4/11	3/11
Töövõljalikus lisandväärtuse alusel	7/11	4/11	5/11
Müügitulu juurdekasvutempo	6/10	3/10	4/10
Vara juurdekasvutempo	5/10	1/10	3/10
Äritegevuse rahakäive/müügitulu	3/11	6/11	3/11
Vara puhasrentaablus	4/11	3/11	1/11
Lühiajaliste kohustiste kattekordaja	6/11	4/11	3/11
Likviidsussuhtarv	2/11	6/11	2/11

(Allikas: autori arvutused)

Klastrisse kuuluvad mööblitootjad on võrreldes klastrisse mittekuuluvate mööblitootjatega vähem efektiivselt kasutanud oma põhivara ja kogu vara, tööjõudu, nende müügitulu ja vara on kasvanud vähem, nad on vähem kasumlikud ja nende makseraskuste risk on suurem. Standard AS-i juhatuse liikme Priit Tamme arvates on majandusnäitajate paranemist veel liiga vara oodata, sest kaks aastat kolmest kulus klatri liikmetel pigem üksteisega suhtlema õppimiseks (Tamm, 2014).

Kokkuvõte

2011.–2013. aastal on Eestis mööblitööstusettevõtete arv olnud kasvutrendis ja kõrgema lisandväärtusega tooteid on toodetud rohkem. Kui 2011. aastal tõusis mööblitoodangu müügitulu peamiselt ekspordi arvelt, siis 2012. ja 2013. aastal on suurenenud sisetarbimine.

EAS avas 2008. aastal klastrite toetusprogrammi ja selle peaesmärk oli ettevõtete rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmine. Üks toetust saanud klasterprogrammidest oli Eesti mööblitööstuse klaster. Klasteri peaesmärk on aidata tootjatel siseneda uutele turgudele, tõsta toodete lisandväärtust ja tööviljakust ning ühishangete näol viia madalamaks materjalide ostuhinda.

Magistritöö eesmärk oli välja selgitada, kuidas mööblitööstuse klasteri programmis osalenud mööblitööstusettevõtete finantsnäitajad erinevad ülejäänud ettevõtete finantsnäitajatest. Eesmärgi saavutamiseks analüüsiti, kas mööblitööstuse klasterisse kuuluvate tootjate finantsnäitajad on paremad võrreldes teiste sama valdkonna ettevõtetega.

Tagasi tuleb lükata hüpotees, et mööblitööstuse klasteris osalevad ettevõtted on oma ressursse kasutanud efektiivsemalt kui ülejäänud Eesti mööblitööstusettevõtted, sest nii põhivara kui ka kogu vara käibesiduvus oli 2010.–2013. aastal klasterisse kuuluvatel mööblitootjatel madalam kui klasterisse mittekuuluvatel mööblitootjatel. Klasterisse kuuluvate mööblitootjate põhivara käibesiduvust on mõjutanud see, et ettevõtted on üldjuhul oma peamised investeeringud teinud enne 2009. aasta majanduskriisi ja vara jääkmaksumus oli 2010.–2013. aastal langustrendis. Neli klasteri liiget rentisid seotud ettevõttelt tootmispinda, mis vähendas tootmiseks vajatava põhivara hulka, aga need ettevõtted jäeti võrdlusest välja. Klasterisse kuuluvate mööblitootjate vara väiksem käibesiduvus võrreldes klasterisse mittekuuluvate ettevõtetega on tingitud peamiselt tänu langustrendis müügitulule, aga ka vara väärtus on üldjuhul langustrendis, sest kui müügitulu on langustrendis, siis tavaliselt ei ole vajadust suurendada ka vara. Lisaks on ka tööjõudu kasutatud nii müügitulu kui ka lisandväärtuse põhjal vähem efektiivselt, kui seda tegid klasterisse mittekuuluvad mööblitootjad. Ebaefektiivsete ressursside kasutamise peamiseks põhjuseks on olnud

tihenend konkurents meie peamistel sihtturgudel ja teiseks – ettevõtted on muutuste ajastul ja uutel turgudel edu saavutamine võib võtta aastaid ning seetõttu on ettevõtetel liigselt ressursse. Uute töötajate leidmine ei ole kahaneva rahvaarvu ja kiire palgatõusu tõttu lihtne ning seetõttu ei kiirustata vähendama töötajate arvu.

Täielikult tagasi sai lükatud hüpotees, et mööblitööstuse klatri ettevõtetel on müügitulu ja bilansimaht kasvanud kiiremini kui ülejäänud Eesti mööblitööstuse ettevõtetel. Müügitulu juurdekasvutempo on võrreldes klastrisse mittekuulunud ettevõtetega aeglustunud ning peamiseks põhjuseks on see, et eksport meie senistele peamistele sihtturgudele on vähenenud ja uued turud ei ole langust veel kompenseerinud. Ka vara juurdekasvutempo on olnud väiksem. Peapõhjuseks on samuti vähenenud müügitulu juurdekasv, sest ettevõtetel puuduvad nii raha vara kasvatamiseks kui ka põhjus investeerida, kui müügitulu ei ole kasvutrendis.

Tagasi sai lükatud ka hüpotees, et mööblitööstuse klatri ettevõtted on kasumlikumad kui ülejäänud Eesti mööblitööstusettevõtted. Peamine ettevõtete kasumlikkuse vähenemise põhjus oli müügitulu languse ning tegevus- ja tööjõukulude tõusu tõttu vähenenud ärikasum. Müügitulu muutused mõjusid äritegevuse rahakäibe põhjal arvutatud suhtarvule väikese ajanihkega. Näiteks kui toimus müügitulu tõus, siis suurenesid üldjuhul majandusaasta lõpuks ka nõuded ostjate vastu, mis vähendas suhtarvu väärtust. Kui ettevõtte müügitulu vähenes, siis vähenesid ka nõuded ostjate vastu, mis parendas suhtarvu väärtust. Vara puhasrentaabluse teguranalüüsi põhjal saab järeldada, et peamiselt on klastrisse kuuluvate mööblitootjate vara kasumlikkust mõjutanud ettevõtete müügitulu puhasrentaablus ja üldjuhul on vara puhasrentaabluse suhtarv 2011.–2013. aastal olnud langustrendis.

Tagasi sai lükatud ka hüpotees, et mööblitööstuse klatri ettevõtete maksevõime näitajad on paremad kui ülejäänud Eesti mööblitööstusettevõtetel. Klatri liikmete lühiajalise maksevõime näitajad on nõrgemad kui klastrisse mitte kuuluvatel mööblitootjatel ja maksevõime suhtarvud langustrendis. Käibevara on languses peamiselt seetõttu, et ettevõtete müügitulu on langenud ja vähenenud on nii raha, nõuded ja ettemaksed kui ka varud. Lühiajalised kohustised on analüüsitaval perioodil samuti üldjuhul vähenenud, sest seoses müügitulu vähenemisega on vaja vähem soetada ka varusid ja soetada materjale. Kolmel ettevõttel on kahaneva müügitulu ja vara juures lühiajalised kohustised suurenenud ning maksevõime on oluliselt vähenenud. Kahel ettevõttel on lühiajalised kohustised suurenenud, kuna nad on keskendunud rohkem projektimööbli tootmisele ja oluliselt on

suurenenud klientide ettemaksed. Ka äritegevuse rahakäibe põhjal arvatud lühiajaliste kohustiste maksevõime suhtarvud on madalama väärtusega kui klastrisse mittekuuluvatel ettevõtetel. Madala suhtarvu põhjuseks oli üldjuhul langev müügitulu ja suurenevad kulud, mis omakorda mõjutasid negatiivselt ettevõtete ärikasumit ja äritegevuse rahakäivet.

Kui võrrelda klastrisse kuuluvate 25–49 ning 50 ja enama töötajaga ettevõtete tulemusi, siis selgub, et väiksem grupp oli edukam kui suurem, kuid kuna 50 ja enama töötajaga grupis oli rohkem klastriettevõtteid, siis mõjutas see rohkem ka lõpptulemust. Kui klastrisse kuuluvate 25–49 töötajaga ettevõtete finantsnäitajad olid paremad neljall juhul kümnest, siis klastrisse kuuluvate 50 ja enama töötajaga ettevõtete finantsnäitajad jäid kõigil korral alla klastrisse mittekuuluvatele ettevõtetele. Klastrisse kuuluvate 25–49 töötajaga ettevõtete kõige olulisem eelis on suurem arengukiirus (müügitulu ja bilansimahu juurdekasv) võrreldes klastrisse mittekuuluvate ettevõtetega. Lisaks on olnud äritegevuse rahakäibe ja müügitulu suhe ning tööviljakus lisandväärtuse alusel suurem kui klastrisse mittekuuluvatel ettevõtetel.

Autor soovib mööblitööstuse klastrisse kaasata rohkem väiksemaid mööblitööstusettevõtteid, sest mööblitööstuse klatri liikmete võrdlusanalüüsist selgus, et klastrisse kuuluvad väiksemad ettevõtted olid võrreldes klastrisse kuuluvate suuremate ettevõtetega veidi edukamad. Klastrisse kuuluvad 25–49 töötajaga mööblitootjate müügitulu ja bilansimahu juurdekasvutempo oli suurem ning hoolimata kiiremast arengust oli nende äritegevuse rahakäibe ja müügitulu suhe suurem kui klastrisse mittekuuluvatel ettevõtetel. Autori arvates on oluline toetada väiksemaid, 25–49 töötajaga ettevõtteid just seetõttu, et neil on müügitulu juurdekasvutempo suurem kui klastrisse mittekuuluvatel ettevõtetel. Kasvavad ettevõtted on üldjuhul rohkem konkurentsivõimelised ja toovad riigile maksude näol enam raha tagasi. Kuigi esialgu võivad kiiresti arenevad ettevõtted olla väiksema maksevõimega, nende varade efektiivsus võib olla madalam ja nad võivad olla ka vähem kasumlikud, siis pikas perspektiivis võivad nad olla edukamad.

Kuna 50 ja enama töötajaga ettevõtete materiaalse põhivara kulum on ületanud uusi investeeringuid juba alates 2009. aastast, siis soovib autor tootjatel hinnata, kas põhivara tehnoloogiline tase on piisav ja kas sellega on võimalik edukalt konkureerida, ning hoolimata müügitulu juurdekasvutempode langusest teha vajalikud investeeringud, sest müügitulu on raske kasvatada, kui toodetakse ebaefektiivselt. Kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüsist selgus, et nii tööjõukulud kui ka tegevuskulud on suurenenud iga aastaga

ja moodustavad müügitulust ühe suurema osakaalu ning seega on aina enam vaja suurendada tootmiseefektiivsust.

Mööblitööstuse klatri liikmete võrdlusanalüüsist selgus, et klastrisse kuuluvate ettevõtete peamine nõrk koht on müügitulu juurdekasvutempo, sest müügitulu mõjutab otseselt või kaudselt vara ja tööjõu kasutamise efektiivsust, kasumlikkust ja maksevõimet. Programmis osalenud ettevõtete müügitulu juurdekasvutempo oli analüüsitaval ajavahemikul väiksem kui ülejäänud mööblitootjatel, sest toodangu müük meie peamistest ekspordi sihtturgudest on langenud ja uued soovitud turud pole langust seni veel kompenseerinud. Valgevene, Venemaa ja Ukraina turud on kõrgema poliitilise riskiga ning 2014. aastal alanud Ukraina konflikt on regiooni majanduse väljavaadetele mõjunud negatiivselt.

Kuigi mööblitööstuse klastrisse kuuluvate ettevõtete võrdlusanalüüsist selgus, et klastrisse kuuluvad ettevõtted on klastrisse mittekuuluvatest ettevõtetest olnud vähem edukad, ei saa väita, et mööblitööstuse klatri programm oleks olnud kasutu. Analüüsitaval ajavahemikul on üksikud ettevõtted siiski edu saavutanud ja turgudele sisenemise kulud oleksid eraldi minnes olnud suuremad ning programm ei ole veel lõppenud ning uutel eksporditurgudel edu saavutamine võib võtta aastaid. Analüüsitaval perioodil oli Standard AS-i juhatuse liikme Priit Tamme sõnul majandusnäitajate parenemist veel vara oodata, sest kaks aastat kolmest kulus klatri liikmetel üksteise tundmaõppimiseks. Paremaid tulemusid näitasid väiksema grupi ettevõtted, kuna väikesed ettevõtted on tavaliselt paindlikumad ja kohanduvad uute oludega kiiremini. Väiksemate ettevõtete puhul võib klatri positiivne efekt saabuda varem kui suurteil ettevõtetel.

Autori hinnangul sai magistritöö eesmärk täidetud ja järgnev uuring on soovitatav teha pärast 2017. aastat, kui lõppeb klatri programmi teine etapp.

SUMMARY

THE COMPARISON ANALYSIS OF THE FURNITURE INDUSTRY CLUSTER COMPANIES FINANCIAL STATEMENTS

Martin Nargla

Previously, the competitive advantage of domestic furniture manufacturing has been lower production costs but during the past few years the prices of both labour as well as electricity have been on the rise. Although it is likely that production costs in Estonia will not reach the levels of the Nordic countries within the next twenty years, the production costs in Lithuania, Poland and also China are lower. Estonian furniture manufacturers have reached a point where they are no longer able to compete with cheap furniture manufacturing and must therefore offer something more. Possible solutions include manufacturing of special-order furniture, increasing the share of furniture design and creating a strong brand.

The author chose this topic because of its current relevance and because the cluster's effect on the economic indicators of furniture companies has not been studied before. Additionally, the author has daily contact with furniture companies due to his profession. The necessity of various entrepreneurial grant programmes has raised many questions in society. Two-thirds of the Estonian furniture industry cluster has also been financed by Enterprise Estonia.

The aim of the thesis is to determine how the financial indicators of the companies that participated in the furniture industry cluster programme are different from the financial indicators of other companies.

The following hypotheses are postulated based on the objectives of the cluster:

1. The net sales and balance sheet total of companies in the furniture industry cluster have increased more rapidly than those of other Estonian furniture companies.

2. The resources (assets and workforce) of companies participating in the furniture industry cluster have been used more effectively than those of other furniture companies.

3. Companies participating in the furniture industry cluster are more profitable than other furniture companies.

4. The solvency indicators of companies participating in the furniture industry cluster are better than those of other furniture companies.

In order to verify the hypothesis, the author reviews relevant literature and analyses the annual reports of selected companies. From the furniture industry cluster the selection includes furniture manufacturing companies (11) and EMTAK (2008) classification 31 (furniture manufacturing) is used to obtain companies' annual reports for comparison purposes. The master's thesis divides companies into two categories based on the number of employees: companies with 25-49 employees and companies with 50 or more employees. The analysis is made based on annual reports from 2011 to 2013.

The hypothesis that companies participating in the furniture industry cluster have used their resources more effectively than other Estonian furniture companies must be rejected as during the period 2010–2013 both the fixed assets and the turnover to total assets ratio of companies belonging to the cluster were lower than those of furniture manufacturers not belonging to the cluster. The lower turnover to total assets ratio of furniture manufacturers belonging to the cluster compared to companies not belonging to the cluster is primarily attributable to the net sales being in decline but generally assets are also in decline because when net sales are in decline, there is normally no need to increase assets. Furthermore, based on net sales as well as added value, labour force has been used less effectively than companies not belonging to the cluster.

The hypothesis that the net sales and balance sheet total of companies in the furniture industry cluster have increased more rapidly than those of other Estonian furniture manufacturers was rejected in full. The growth rate of net sales has slowed compared to companies not belonging to the cluster and the principal reason for this is that exports to our previous primary target markets have decreased and new markets have not yet compensated the drop. Asset growth rate has also been lower. The principal reason is once

again the lower net sales growth rate as companies lack both money to increase assets and reasons to invest when net sales are not increasing.

The hypothesis that companies belonging to the furniture industry cluster are more profitable than other Estonian furniture manufacturers was also rejected. The decrease in companies' profitability was primarily attributable to the decrease of operating profit due to decreasing net sales and increasing operating and labour expenses. Changes in net sales had a somewhat delayed impact on the ratio calculated on the basis of operating cash flow. For example when net sales increased, then by the end of the financial year accounts receivable also normally increased, decreasing the value of the ratio. The component analysis of return on assets leads to the conclusion that the change in the return on the assets of furniture manufacturers belonging to the cluster was primarily affected by the return on sales and the return on assets ratio has generally been in decline during the years 2011–2013.

The hypothesis that the solvency indicators of companies in the furniture industry cluster are better than those of other Estonian furniture companies was also rejected. The short-term solvency indicators of cluster members are weaker than those of furniture manufacturers not belonging to the cluster and their solvency ratios are in decline. The cluster members have lower current ratios calculated based on operating cash flow than companies not belonging to the cluster. The low ratio was generally attributable to decreasing net sales and increasing expenses, which in turn had a negative impact on companies' operating profit and operating cash flow.

Upon comparing the results of cluster members with 25-49 employees to those having 50 or more employees, it is evident that the smaller companies group was more successful but as there were more cluster companies in the group with 50 or more employees, this had a greater impact on the final result. While the financial indicators of cluster members with 25–49 employees were better in three cases out of ten, the financial indicators of cluster members with 50 or more employees remained inferior to companies not belonging to the cluster in all cases.

The author recommends including a greater number of smaller furniture manufacturers in the furniture industry cluster as the comparison analysis of members of the furniture industry cluster showed that smaller companies belonging to the cluster were somewhat more successful than the larger companies belonging to the cluster and also had better growth rates.

The comparison analysis of members of the furniture industry cluster showed that the main weakness of companies belonging to the cluster was the net sales growth rate as net sales directly or indirectly affects the effectiveness of using labour, profitability and solvency. During the analysed period, the net sales growth rate of companies participating in the programme was lower than that of other furniture manufacturers because revenue from our primary export markets has decreased and the new desired markets have not yet compensated the drop.

Although the comparison analysis of companies belonging to the furniture industry cluster showed that companies belonging to the cluster have been less successful than those not belonging to the cluster, it cannot be said that the furniture industry cluster programme has been useless. During the analysed period, certain companies have nevertheless been successful and the expenses of entering markets would have been greater upon entering the markets separately and the program is still in its initial stages.

Viidatud allikad

2011. aasta majandusülevaade. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.
<https://www.mkm.ee/sites/default/files/2011majandussektoriteylevaade.pdf>
(28.07.2014)
2013. aasta majandusülevaade. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.
https://www.mkm.ee/sites/default/files/majandusulevaade_2013_loplik_v2.pdf
(28.07.2014)
- Aktsiaselts Neiser Grupp 2011.–2013. majandusaasta aruanded. Äripäeva Infopank
(08.08.2014)
- Aktsiaselts Sarkop 2011.–2012. majandusaasta aruanded. Äripäeva Infopanka (08.08.2014)
- Aktsiaselts Standard 2011.–2013. majandusaasta aruanne. Äripäeva Infopank (08.08.2014)
- Aktsiaselts Standard. Eesti Mööblitööstuse klaster.
<http://www.estonianfurniture.ee/et/manufacturer/standard/> (12.08.2014)
- Askala sai tootmishoone põlengu kindlustushüvitiseks ligi 1,2 miljonit. Tööandjate Keskliit.
<http://www.employers.ee/en/home/about/uudised/16364-askala-sai-tootmishoone-polengu-kindlustushuevitiseks-ligi-12-miljonit> (17.10.2014)
- Bagley, R. O. (2012). The Cluster Effect. Forbes
<http://www.forbes.com/sites/rebeccabagley/2012/02/09/the-cluster-effect/> (22.09.2014)
- Cao, X., Hansen, E. N. (2006). Innovation in China's furniture industry. – Forest Products Journal. Nov/Dec2006, Vol. 56 Issue 11/12, p 33–42. 10 p.
- Čepinskis, J., Bendoraitienė, E., (2012) Changes in Lithuania furniture industry during economic crisis and its perspectives. – Applied Economics: Systematic Research. 2012, Vol. 6 Issue 1, p 73–84. 12 p
- Company. Bellus Furniture kodulehekülg.
<http://www.bellus.com/company> (20.10.2014)
- EAS-i juhatuse otsus 07.12.2011. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus.
http://www.estonianfurniture.ee/wp-content/uploads/2013/11/EAS_Juhatus_otsus_07.12.114571.pdf (28.07.2014)

- EMTAK (2008) 31 mööblitööstusettevõtte majandusaasta aruanded 2011–2013
Registrite ja Infosüsteemide Keskus (04.09.2014)
- Eesti mööblitööstuse klaster. Partnerid.
<http://www.estonianfurniture.ee/et/manufacturer-category/partnerid/> (28.07.2014)
- Eesti Pank. Eesti majanduse aastanäitajad.
<http://statistika.eestipank.ee/?lng=et#listMenu/2053/treeMenu/MAJANDUSKOOND>
(12.10.2014)
- Eesti Statistikaameti andmebaas.
www.stat.ee (23.08.2014)
- Eesti Mööblitööstuse sektoruuring. PW Partners ja Sinu Koolituspartner. (2009)
<http://www.eas.ee/images/doc/sihtasutusest/uuringud/eksport/mooblitoostuse-sektoriuuring-2009.pdf> (28.07.2014)
- Euroopa Liidu Statistikaamet
www.eurostat.eu (23.08.2014)
- Firmast. Askala OÜ kodulehekülg.
<http://askala.ee/et/firmast/> (17.10.2014)
- Foster, G. (1986). Financial Statement Analysis. 2th Edition. New Jersey: Prentice Hall
- Fridson, M. S. (1995). Financial Statement Analysis. 2th Edition. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Gibson, C. H. (1998). Financial Statement Analysis 7th Edition: using financial accounting information. Cincinnati, Ohio South-Western College Publishing
- Gjensidige hüvitas Askala OÜ põlengu kahjud. Pressiteade.
http://www.gjensidige.ee/files/Ettev%C3%B5ttest/Press/2013_02.pdf (17.10.2014)
- Guide to Analysing Companies(2005). New York: EIU:Economist Intelligence Unit
- Haldma, T. (2003). Aastaruande analüüs ja ettevõttesisene aruandlussüsteem. Tallinn: Ühiselu.
- Halver Mööbel OÜ 2010.–2013. majandusaasta aruanded. Äripäeva Infopank (08.08.2014)
- Healy, P. M., Palepu, K. G. (2013). Business Analysis and Valuation. 5tr. South-Western: Cengage Learning
- Hongqiang, Y., Chunyi, J., Chunyi, J., Yinxing, H. (2012) China's Wood Furniture Manufacturing Industry: Industrial Cluster and Export Competitiveness. – Forest Products Journal. Vol. 62 Issue 3, p 214–221.

- Kitting, A (2012). Mööblitööstuse sektoruuring 2006–2011. Tallinn: Arcus Uuringud.
- Kulakova, N., Volkova, T. (2013) Evaluation cluster policy in Latvia. Journal of Business Management No7 p 83–92
- Liela, E., Zeibote, Z., Stale, L. (2010) Business clusters for improving competitiveness and innovation of enterprises. Journal of Business Management. Issue 3 p 57–71
- Mihkelson, P., Rebane, T., Peters, E., Lember, K. (2013) Klastriprogrammi vahehindamine. <http://www.eas.ee/images/doc/sihtasutusest/uuringud/ettevotlus/klastriprogrammi-vahehindamine-2013.pdf> (28.07.2014)
- Mills, J., Yanamura, J. (1998) The power of cash flow ratios. Journal of Accountancy Vol. 186 Issue 4, p53-61
- Mont, J. (2012) Balance Sheet Analysis Finds Year-End Window Dressing. Compliance Week Vol. 9 Issue 107, p10-10
- Muro, M., Rothwell, J., Saha, D. (2011) Sizing the clean economy. http://www.brookings.edu/~media/research/files/reports/2011/7/13%20clean%20economy/0713_clean_economy.pdf (22.09.2014)
- Mööblitööstuse klatri strateegia 2011–2015. Eesti mööblitööstuse klaster. http://www.estonianfurniture.ee/wp-content/uploads/2013/11/klastr_i_arengukava_O5.pdf (28.07.2014)
- Mööblitööstuse majandusaasta aruanded 2011–2013. Registrate ja Infosüsteemide Keskus. (01.09.2014)
- Osaühing Askala 2011.–2013. majandusaasta aruanded. Äripäeva Infopank (08.08.2014)
- Osaühing Bellus Furniture 2011.–2013. majandusaasta aruanne. Äripäeva Infopank (08.08.2014)
- Osaühing Ermatiko 2011.–2013. majandusaasta aruanded. Äripäeva Infopank (08.08.2014)
- Osaühing Kalla Mööbel 2011.–2013. majandusaasta aruanne. Äripäeva Infopank (08.08.2014)
- Osaühing Pinea 2011.–2013. majandusaasta aruanded. Äripäeva Infopank (08.08.2014)
- OÜ Tarmel Furniture 2011.–2013. majandusaasta aruanded. Äripäeva Infopank (08.08.2014)
- Promotion of Poland as an attractive and business-friendly country with a huge investment potential furniture sector, window and door joinery, building industry. Poland ministry of economy. (2012) <http://www.forum-ekonomiczne.pl/public/upload/ibrowser/InwestujMeble.pdf> (28.07.2014)

- Reveiu, A., Dala, M, (2012) The influence of cluster type economic agglomerations in Romania. *Theoretical & Applied Economics* Vol.19 Issue 12 p 111–124
- Shim, J. K., (2005) *The Financial Troubleshooter*. Ohio: R.R. Donneley, Crawfordsville
- Stodell, H. (2009) Strong balance sheets offer insulation. *Money Marketing*. p11-11
- Tamm, Priit. Standard AS-i juhatuse liige. Eesti mööblitööstusest ja klastrist 2011.–2013. aastal. Autori intervjuu. Elektronposti kiri. Lisa 57. (26.12.2014).
- Tearu, A. (2005). *Ettevõtte finantsjuhtimine*. 2. tr. Tallinn: Pegasus.
- Tiits, M. (2013) Eesti metsa- ja puidutööstuse sektoruuring 2012.
http://www.eas.ee/images/doc/sihtasutusest/uuringud/ettevotlus/Eesti_metsa_ja_puidut_oostuse_sektoruuring_2012.pdf (28.07.2014)
- Todeva, E. (2006) *Clusters in the South East of England*. University of Surrey.
<http://www.surrey.ac.uk/sbs/sar/centres/bcned/BCNED%20Files/SEEDA%20Cluster%20Report.pdf> (19.08.2014)
- Woodman OÜ 2011.–2013. majandusaasta aruanded. Äripäeva Infopank (08.08.2014)
- Woodman OÜ. Eesti mööblitööstuse klaster
<http://www.estonianfurniture.ee/et/manufacturer/ou-woodman/> (08.08.2014)

Lisad

Lisa 1. Suhtarvude valemid

Vara käibesiduvus	$\text{müügitulu} / ((\text{vara perioodi alguses} + \text{vara perioodi lõpus}) / 2)$
Põhivara käibesiduvus	$\text{müügitulu} / ((\text{põhivara jääkmaksumus perioodi alguses} + \text{põhivara jääkmaksumus perioodi lõpus}) / 2)$
Tööviljakus müügitulu alusel	$\text{müügitulu} / \text{keskmine töötajate arv}$
Tööviljakus lisandväärtuse alusel	$(\text{ärikasum}(-\text{kahjum}) + \text{tööjõukulu} + \text{põhivara kulum}) / \text{keskmine töötajate arv}$
Müügitulu juurdekasvutempo	$((\text{analüüsitava perioodi müügitulu} - \text{eelneva perioodi müügitulu}) / \text{eelneva perioodi müügitulu}) \times 100\%$
Vara juurdekasvutempo (%)	$((\text{vara perioodi lõpus} - \text{vara perioodi alguses}) / \text{vara perioodi alguses}) \times 100\%$
Müügitulu ärirentaablus rahakäibe alusel	$\text{rahakäive äritegevusest} / \text{müügitulu}$
Vara puhasrentaablus (%)	$\text{puhaskasum} / ((\text{vara perioodi alguses} + \text{vara perioodi lõpus}) / 2) \times 100\%$
Müügitulu puhasrentaablus (%)	$(\text{puhaskasum} / \text{müügitulu}) \times 100\%$
Lühiajaliste kohustiste kattekordaja	$\text{käibevara} / \text{lühiajalised kohustised}$
Likviidsussuhtarv	$\text{rahakäive äritegevusest} / \text{lühiajalised kohustised}$

Lisa 2. Askala OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
VARA			
Käibevara			
Raha	13 929	21 018	52 603
Nõuded ja ettemaksud	146 885	170 735	315 859
Varud	528 235	571 757	527 005
Kokku käibevara	689 049	763 510	895 467
Põhivara			
Finantsinvesteeringud	1222	1222	1222
Nõuded ja ettemaksud	0	0	14 361
Materiaalne põhivara	897 936	1 033 377	935 175
Immateriaalne põhivara	19 091	19 880	22 283
Kokku põhivara	918 249	1 054 479	973 041
KOKKU VARA	1 607 298	1 817 989	1 868 508
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	624 970	659 842	862 169
Võlad ja ettemaksud	391 846	361 125	818 940
Kokku lühiajalised kohustised	1 016 816	1 020 967	1 681 109
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	588 718	548 025	461 198
Kokku pikaajalised kohustised	588 718	548 025	461 198
KOKKU KOHUSTISED	1 605 534	1 568 992	2 142 307
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	221 134	221 134	221 134
Ülekurss	25 565	25 565	25 565
Kohustuslik reservkapital	6094	6094	6094
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	-3796	-526 592	-43 677
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-247 233	522 796	-482 915
KOKKU OMAKAPITAL	1764	248 997	-273 799
KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	1 607 298	1 817 989	1 868 508

Lisa 3. Askala OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)

	2013	2012	2011
Müügitulu	2 850 452	2 576 770	2 757 471
Muud äritulud	3119	1 018 945	136 282
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-1 495 094	-1 366 333	-1 457 406
Mitmesugused tegevuskulud	-556 567	-648 002	-608 613
Tööjõukulud	-861 263	-814 712	-855 983
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-138 230	-133 030	-79 047
Muud ärikulud	-18 709	-28 862	-333 763
Ärikasum (-kahjum)	-216 292	604 776	-441 059
Finantstulud ja finantskulud	-30 941	-81 980	-41 856
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	-247 233	522 796	-482 915
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-247 233	522 796	-482 915

Lisa 4. Askala OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)

	2013	2012	2011
Ärikasum (kahjum)	-216292	604776	-441059
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	138230	132563	387529
Kokku korrigeerimised	138230	132563	387529
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	23850	20594	-98 988
Varude muutus	43522	-44752	-187640
Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	196454	-313354	270513
Laekunud sihtfinantseerimised	0	4747	2069
Muu rahakäive äritegevusest	-33	0	15
Kokku rahakäive äritegevusest	185731	404574	-67561
Rahakäive investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-2000	-213730	-670239
Muud väljamaksed investeerimistegevusest	0	0	-1222
Kokku rahakäive investeerimistegevusest	-2000	-213730	-671461
Rahakäive finantseerimistegevusest			
Saadud laenud	0	307250	708406
Saadud laenude tagasimaksed	-103838	-348982	-66349
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	-56041	-73883	-50440
Makstud intressid	-30941	-106814	-50493
Kokku rahakäive finantseerimistegevusest	-190820	-222429	541124
Kokku rahakäive	-7089	-31585	-197898
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	21018	52603	250501
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-7089	-31585	-197898
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	13929	21018	52603

Lisa 5. Askala OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

BILANSIKIRJE/ RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	31.12.2013		31.12.2012		31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
VARA										
Käibevara										
Raha	-7089	-34%	-31 585	-60%	26%	40%	100%	1%	1%	3%
Nõuded ja ettemaksed	-23 850	-14%	-145 124	-46%	47%	54%	100%	9%	9%	17%
Varud	-43 522	-8%	44 752	8%	100%	108%	100%	33%	31%	28%
Kokku käibevara	-74 461	-10%	-131 957	-15%	77%	85%	100%	43%	42%	48%
Põhivara										
Finantsinvesteeringud	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	0%	0%	0%
Nõuded ja ettemaksed	0		-14 361	-100%	0%	0%	100%	0%	0%	1%
Materiaalne põhivara	-135 441	-13%	98 202	11%	96%	111%	100%	56%	57%	50%
Immateriaalne põhivara	-789	-4%	-2403	-11%	86%	89%	100%	1%	1%	1%
Kokku põhivara	-136 230	-13%	81 438	8%	94%	108%	100%	57%	58%	52%
KOKKU VARA	-210 691	-12%	-50 519	-3%	86%	97%	100%	100%	100%	100%

Lisa 5. (järg) Askala OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

Kohustised

Lühiajalised kohustised

Laenukohustised	-34 872	-5%	-202 327	-23%	72%	77%	100%	39%	36%	46%
Võlad ja ettemaksud	30 721	9%	-457 815	-56%	48%	44%	100%	24%	20%	44%
Kokku lühiajalised kohustised	-4151	0%	-660 142	-39%	60%	61%	100%	63%	56%	90%

Pikaajalised kohustised

Laenukohustised	40 693	7%	86 827	19%	128%	119%	100%	37%	30%	25%
Kokku pikaajalised kohustised	40 693	7%	86 827	19%	128%	119%	100%	37%	30%	25%

KOKKU KOHUSTISED	36 542	2%	-573 315	-27%	75%	73%	100%	100%	86%	115%
-------------------------	---------------	-----------	-----------------	-------------	------------	------------	-------------	-------------	------------	-------------

Omakapital

Osakapital nimiväärtuses	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	14%	12%	12%
Ülekurss	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	2%	1%	1%
Kohustuslik reservkapital	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	0%	0%	0%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	522 796	-99%	-482 915	1106%	9%	1206%	100%	0%	-29%	-2%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-770 029	-147%	1 005 711	-208%	51%	-108%	100%	-15%	29%	-26%
KOKKU OMAKAPITAL	-247 233	-99%	522 796	-191%	-1%	-91%	100%	0%	14%	-15%

KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	-210 691	-12%	-50519	-3%	86%	97%	100%	100%	100%	100%
---------------------------------------	-----------------	-------------	---------------	------------	------------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Lisa 6. Askala OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KASUMIARUANDE KIRJE/RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	2013		2012		2013	2012	2011	2013	2012	2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
Müügitulu	273 682	11%	-180 701	-7%	103%	93%	100%	100%	100%	100%
Muud äritulud	-1 015 826	-100%	882 663	648%	2%	748%	100%	0%	40%	5%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	128 761	9%	-91 073	-6%	103%	94%	100%	-52%	-53%	-53%
Mitmesugused tegevuskulud	-91 435	-14%	39 389	6%	91%	106%	100%	-20%	-25%	-22%
Tööjõukulud	46 551	6%	-41 271	-5%	101%	95%	100%	-30%	-32%	-31%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	5200	4%	53 983	68%	175%	168%	100%	-5%	-5%	-3%
Muud ärikulud	-10 153	-35%	-304 901	-91%	6%	9%	100%	-1%	-1%	-12%
Ärikasum (-kahjum)	-388 484	-136%	163 717	-237%	49%	-137%	100%	-8%	23%	-16%
Finantstulud ja finantskulud	-51 039	-62%	40 124	96%	74%	196%	100%	-1%	-3%	-2%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	-275 563	-147%	39 881	-208%	51%	-108%	100%	-9%	20%	-18%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-275 563	-147%	39 881	-208%	51%	-108%	100%	-9%	20%	-18%

Lisa 7. Bellus Furniture OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
VARA			
Käibevara			
Raha	29 611	9689	831 438
Nõuded ja ettemaksud	3 426 352	3 644 015	6 128 115
Varud	3 333 522	3 438 416	3 199 116
Kokku käibevara	6 789 485	7 092 120	10 158 669
Põhivara			
Materiaalne põhivara	3 263 383	3 597 883	3 721 229
Immateriaalne põhivara	54 633	73 894	95 219
Kokku põhivara	3 318 016	3 671 777	3 816 448
KOKKU VARA	10 107 501	10 763 897	13 975 117
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Kohustosed			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	1 562 985	1 221 903	3 599 979
Võlad ja ettemaksud	2 746 867	3 238 467	3 792 267
Kokku lühiajalised kohustised	4 309 852	4 460 370	7 392 246
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	3 612 143	4 203 509	4 781 056
Sihtfinantseerimine	116 947	116 947	7076
Kokku pikaajalised kohustised	3 729 090	4 320 456	4 788 132
KOKKU KOHUSTISED	8 038 942	8 780 826	12 180 378
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	2556	2556	2556
Kohustuslik reservkapital	256	256	256
Muud reservid	1662	1662	1662
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	1 978 597	1 790 265	272 522
Aruandeaasta kasum (kahjum)	85 488	188 332	1 517 743
KOKKU OMAKAPITAL	2 068 559	1 983 071	1 794 739
KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	10 107 501	1 0763 897	13 975 117

Lisa 8. Bellus Furniture OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)

	2013	2012	2011
Müügitulu	17 853 186	24 562 329	27 634 122
Muud äritulud	222 340	308 024	163 801
Valmis- ja lõpetamata toodangu varu jääkide muutus	-259 783	143 630	54 068
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-10 999 708	-15 738 877	-17 498 638
Mitmesugused tegevuskulud	-3 035 538	-4 587 676	-4 642 451
Tööjõukulud	-3 087 872	-3 829 305	-3 793 048
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-433 035	-465 586	-377 394
Muud ärikulud	-10 442	-9527	-20 297
Ärikasum (-kahjum)	249 148	383 012	1 520 163
Muud finantstulud ja finantskulud	-163 660	-194 680	-2420
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	85 488	188 332	1 517 743
Aruandeaasta kasum (kahjum)	85 488	188 332	1 517 743

Lisa 9. Bellus Furniture OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal

(eurodes)

	2013	2012	2011
Ärikasum (kahjum)	249 148	383 012	1 520 163
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	433 035	465 586	377 394
Kasum (-kahjum) põhivara müügist	-10 397	-8095	0
Muud korrigeerimised	0	0	-7 245 982
Kokku korrigeerimised	422 638	457 491	-6 868 588
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	217 663	2 484 100	-1 607 105
Varude muutus	104 894	-239 300	-372 410
Äritegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	-491 600	-553 800	178 593
Kokku rahakäive äritegevusest	502 743	2 531 503	-7 149 347
Rahakäive investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-82 060	-321 176	-625 738
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist	13 183	10 750	0
Tasutud muude finantsinvesteeringute soetamisel	0	0	-1 733 644
Laekunud muude finantsinvesteeringute müügist	0	0	2 661 902
Antud laenud	0	0	-410 000
Antud laenude tagasimaksud	0	0	67 159
Laekunud intressid	9	18	1854
Muud laekumised investeerimistegevusest	0	0	28 054
Kokku rahakäive investeerimistegevusest	-68 868	-310 408	-10 413
Rahakäive finantseerimistegevusest			
Saadud laenud	0	0	5 000 000
Saadud laenude tagasimaksud	-576 122	-573 544	-113 340
Arvelduskrediidi saldo muutus	338 740	-2 382 270	3 005 040
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksud	-12 902	-16 120	-26 960
Makstud intressid	-163 732	-195 008	-22 899
Laekumised sihtfinantseerimisest	0	123 788	7516
Kokku rahakäive finantseerimistegevusest	-414 016	-3 043 154	7 849 357
Kokku rahakäive	19 859	-822 059	689 597
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	9689	831 438	139 791
Raha ja raha ekvivalentide muutus	19 859	-822 059	689 597
Valuutakursside muutuste mõju	63	310	2050
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	29 611	9689	831 438

Lisa 10. Bellus Furniture OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

BILANSIKIRJE/ RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	31.12.2013		31.12.2012		31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
VARA										
Käibevara										
Raha	19 922	206%	-821 749	-99%	4%	1%	100%	0%	0%	6%
Nõuded ja ettemaksed	-217 663	-6%	-2 484 100	-41%	56%	59%	100%	34%	34%	44%
Varud	-104 894	-3%	239 300	7%	104%	107%	100%	33%	32%	23%
Kokku käibevara	-302 635	-4%	-3 066 549	-30%	67%	70%	100%	67%	66%	73%
Põhivara										
Materiaalne põhivara	-334 500	-9%	-123 346	-3%	88%	97%	100%	32%	33%	27%
Immateriaalne põhivara	-19 261	-26%	-21 325	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%
Kokku põhivara	-353 761	-10%	-144 671	-4%	87%	96%	100%	33%	34%	27%
KOKKU VARA	-656 396	-6%	-3 211 220	-23%	72%	77%	100%	100%	100%	100%

Lisa 10. (järg) Bellus Furniture OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

Kohustised

Lühiajalised kohustised

Laenukohustised	341 082	28%	-2 378 076	-66%	43%	34%	100%	15%	11%	26%
Võlad ja ettemaksud	491 600	-15%	-553 800	-15%	72%	85%	100%	27%	30%	27%
Kokku lühiajalised kohustised	150 518	-3%	-2 931 876	-40%	58%	60%	100%	43%	41%	53%

Pikaajalised kohustised

Laenukohustised	591 366	-14%	-577 547	-12%	76%	88%	100%	36%	39%	34%
Kokku pikaajalised kohustised	591 366	-14%	-467 676	-10%	78%	90%	100%	37%	40%	34%

KOKKU KOHUSTISED

741 884	-8%	-3 399 552	-28%	66%	72%	100%	80%	82%	87%
----------------	------------	-------------------	-------------	------------	------------	-------------	------------	------------	------------

Omakapital

Osakapital nimiväärtuses	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	0%	0%	0%
Kohustuslik reservkapital	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	0%	0%	0%
Muud reservid	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	0%	0%	0%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	188 332	11%	1 517 743	557%	726%	657%	100%	20%	17%	2%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	102 844	-55%	-1 329 411	-88%	6%	12%	100%	1%	2%	11%
KOKKU OMAKAPITAL	85 488	4%	188 332	10%	115%	110%	100%	20%	18%	13%

KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

656 396	-6%	-3 211 220	-23%	72%	77%	100%	100%	100%	100%
----------------	------------	-------------------	-------------	------------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Lisa 11. Bellus Furniture OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal
(eurodes)

KASUMIARUANDE KIRJE/RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	2013		2012		2013	2012	2011	2013	2012	2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
Müügitulu	-6 709 143	-27%	-3 071 793	-11%	65%	89%	100%	100%	100%	100%
Muud äritulud	-85 684	-28%	144 223	88%	136%	188%	100%	1%	1%	1%
Valmis- ja lõpetamata toodangu varu jääkide muutus	116 153	-281%	89 562	166%	-480%	266%	100%	-1%	1%	0%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-4 739 169	-30%	-1 759 761	-10%	63%	90%	100%	-62%	-64%	-63%
Mitmesugused tegevuskulud	-1 552 138	-34%	-54 775	-1%	65%	99%	100%	-17%	-19%	-17%
Tööjõukulud	-741 433	-19%	36 257	1%	81%	101%	100%	-17%	-16%	-14%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-32 551	-7%	88 192	23%	115%	123%	100%	-2%	-2%	-1%
Muud ärikulud	915	10%	-10 770	-53%	51%	47%	100%	0%	0%	0%
Ärikasum (-kahjum)	-133 864	-35%	-1 137 151	-75%	16%	25%	100%	1%	2%	6%
Finantstulud ja finantskulud	-31 020	-16%	192 260	7945%	6763%	8045%	100%	-1%	-1%	0%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	-102 844	-55%	-1 329 411	-88%	6%	12%	100%	0%	1%	5%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-102 844	-55%	-1 329 411	-88%	6%	12%	100%	0%	1%	5%

Lisa 12. Ermatiko OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
VARA			
Käibevara			
Raha	30 207	124 896	228 370
Nõuded ja ettemaksud	616 203	646 096	683 319
Varud	469 749	383 520	250 656
Kokku käibevara	111 6159	1 154 512	1 162 345
Põhivara			
Materiaalne põhivara	1 138 319	1 223 429	1 269 280
Immateriaalne põhivara	54 613	57 508	0
Kokku põhivara	1 192 932	1 280 937	1 269 280
KOKKU VARA	2 309 091	2 435 449	2 431 625
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	228 334	69 072	74 731
Võlad ja ettemaksud	364 443	487 528	411 093
Kokku lühiajalised kohustised	592 777	556 600	485 824
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	212 144	277 184	338 012
Kokku pikaajalised kohustised	212 144	277 184	338 012
KOKKU KOHUSTISED	804 921	833 784	823 836
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	2565	2565	2565
Kohustuslik reservkapital	256	256	256
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	1 598 844	1 559 968	1 425 849
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-97 495	38 876	179 119
KOKKU OMAKAPITAL	1 504 170	1 601 665	1 607 789
KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	2 309 091	2 435 449	2 431 625

Lisa 13. Ermatiko OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)

	2013	2012	2011
Müügitulu	3 381 437	3 285 669	3 583 517
Muud äritulud	92 083	187 580	112 714
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-1 636 276	-1 569 110	-1 723 675
Mitmesugused tegevuskulud	-923 893	-891 519	-790 592
Tööjõukulud	-881 411	-831 993	-851 862
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-113 428	-110 487	-108 063
Muud ärikulud	-8346	-9951	-10 137
Ärikasum (-kahjum)	-89 834	60189	211 902
Finantstulud ja finantskulud	-7661	-9351	-12 396
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	-97 495	50 838	199 506
Tulumaks	0	-11 962	-20 387
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-97 495	38 876	179 119

Lisa 14. Ermatiko OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)

	2013	2012	2011
Ärikasum (kahjum)	-89834	60189	211902
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	113428	110487	108063
Kasum (-kahjum) põhivara müügist	0	-5417	-21933
Muud korrigeerimised	0	82	0
Kokku korrigeerimised	113428	105152	86130
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-56336	-122935	46 763
Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	-123990	20039	-21745
Kokku rahakäive äritegevusest	-156732	62445	323050
Rahakäive investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-12723	-78351	-45273
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist	0	5417	21933
Laekunud intressid	1	100	305
Kokku rahakäive investeerimistegevusest	-12722	-72834	-23035
Rahakäive finantseerimistegevusest			
Saadud laenude tagasimaksed	-62825	-60201	-58056
Arvelduskrediidi muutus	155290	0	0
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	-10038	-23433	-56697
Laekunud aktsiate või osade emiteerimisest	0	0	9
Makstud intressid	-7662	-9451	-12701
Makstud dividendid	0	0	-134100
Makstud ettevõtte tulumaks	0	0	-35647
Kokku rahakäive finantseerimistegevusest	74765	-93085	-297192
Kokku rahakäive	-94689	-103474	2823
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	124896	228370	225547
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-94689	-103474	2823
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	30207	124896	228370

Lisa 15. Ermatiko OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

BILANSIKIRJE/ RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	31.12.2013		31.12.2012		31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
VARA										
Käibevara										
Raha	-94 689	-76%	-103 474	-45%	13%	55%	100%	1%	5%	9%
Nõuded ja ettemaksud	-29 893	-5%	-37 223	-5%	90%	95%	100%	27%	27%	28%
Varud	86 229	22%	132 864	53%	187%	153%	100%	20%	16%	10%
Kokku käibevara	-38 353	-3%	-7833	-1%	96%	99%	100%	48%	47%	48%
Põhivara										
Materiaalne põhivara	-85 110	-7%	-45 851	-4%	90%	96%	100%	49%	50%	52%
Immateriaalne põhivara	-2895	-5%	57 508	0%	0%	0%	0%	2%	2%	0%
Kokku põhivara	-88 005	-7%	11 657	1%	94%	101%	100%	52%	53%	52%
KOKKU VARA	-126 358	-5%	3824	0%	95%	100%	100%	100%	100%	100%

Lisa 15. (järg) Ermatiko OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

Kohustised

Lühiajalised kohustised

Laenukohustised	159 262	231%	-5659	-8%	306%	92%	100%	10%	3%	3%
Võlad ja ettemaksud	123 085	-25%	76435	19%	89%	119%	100%	16%	20%	17%
Kokku lühiajalised kohustised	36 177	6%	70 776	15%	122%	115%	100%	26%	23%	20%

Pikaajalised kohustised

Laenukohustised	-65 040	-23%	-60 828	-18%	63%	82%	100%	9%	11%	14%
Kokku pikaajalised kohustised	-65 040	-23%	-60 828	-18%	63%	82%	100%	9%	11%	14%

KOKKU KOHUSTISED	-28 863	-3%	9948	1%	98%	101%	100%	35%	34%	34%
-------------------------	----------------	------------	-------------	-----------	------------	-------------	-------------	------------	------------	------------

Omakapital

Osakapital nimiväärtuses	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	0%	0%	0%
Kohustuslik reservkapital	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	0%	0%	0%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	38 876	2%	134 119	9%	112%	109%	100%	69%	64%	59%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-136 371	-351%	-140 243	-78%	-54%	22%	100%	-4%	2%	7%
KOKKU OMAKAPITAL	-97 495	-6%	-6124	0%	94%	100%	100%	65%	66%	66%

KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

-126 358	-5%	3824	0%	95%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
-----------------	------------	-------------	-----------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Lisa 16. Ermatiko OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KASUMIARUANDE KIRJE/RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	2013		2012		2013	2012	2011	2013	2012	2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
Müügitulu	95 768	3%	-297 848	-8%	94%	92%	100%	100%	100%	100%
Muud äritulud	-95 497	-51%	74 866	66%	82%	166%	100%	3%	6%	3%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	67 166	4%	-154 565	-9%	95%	91%	100%	-48%	-48%	-48%
Mitmesugused tegevuskulud	32 374	4%	100 927	13%	117%	113%	100%	-27%	-27%	-22%
Tööjõukulud	49 418	6%	-19 869	-2%	103%	98%	100%	-26%	-25%	-24%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	2941	3%	2424	2%	105%	102%	100%	-3%	-3%	-3%
Muud ärikulud	-1605	-16%	-186	-2%	82%	98%	100%	0%	0%	0%
Ärikasum (-kahjum)	29 645	-249%	-151 713	-72%	-42%	28%	100%	-3%	2%	6%
Finantstulud ja finantskulud	-1690	-18%	-3045	-25%	62%	75%	100%	0%	0%	0%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	46 657	-292%	-148 668	-75%	-49%	25%	100%	-3%	2%	6%
Tulumaks	-11 962	-100%	-8425	-41%	0%	59%	100%	0%	0%	-1%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	58 619	-351%	-140 243	-78%	-54%	22%	100%	-3%	1%	5%

Lisa 17. Halver Mööbel OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
VARA			
Käibevara			
Raha	66 630	34 219	20 056
Nõuded ja ettemaksud	340 958	140 742	167 608
Varud	225 946	272 248	226 688
Kokku käibevara	633 534	447 209	414 352
Põhivara			
Nõuded ja ettemaksud	2306	2306	2306
Materiaalne põhivara	128 401	156 682	109 665
Immateriaalne põhivara	5697	7651	9604
Kokku põhivara	136 404	166 639	121 575
KOKKU VARA	769 938	613 848	535 927
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Võlad ja ettemaksud	407 581	278 339	210 640
Kokku lühiajalised kohustised	407 581	278 339	210 640
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	283 997	283 997	283 997
Kokku pikaajalised kohustised	283 997	283 997	283 997
KOKKU KOHUSTISED	691 578	562 336	494 637
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	2556	2556	2556
Kohustuslik reservkapital	256	256	194
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	48 700	38 478	3686
Aruandeaasta kasum (kahjum)	26 848	10 222	34 854
KOKKU OMAKAPITAL	78 360	51 512	41 290
KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	769 938	613 848	535 927

Lisa 18. Halver Mööbel OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal

(eurodes)

	2013	2012	2011
Müügitulu	2 588 426	2 324 092	1 781 419
Muud äritulud	0	323	8455
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	20 441	-2154	0
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-1 466 948	-1 383 297	-924 526
Mitmesugused tegevuskulud	-354 707	-243197	-219 125
Tööjõukulud	-698 260	-614 872	-585 013
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-38 840	-28 112	-3574
Muud äriksulud	-3131	-22 872	-5903
Äriksaum (-kahjum)	46 981	29 911	51 733
Finantstulud ja finantskulud	-20 133	-19 689	-16 879
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	26 848	10 222	34 854
Aruandeaasta kasum (kahjum)	26 848	10 222	34 854

**Lisa 19. Halver Mööbel OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal
(eurodes)**

	2013	2012	2011
Ärikasum (kahjum)	46981	29911	51733
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	38840	28112	3574
Kokku korrigeerimised	38840	28112	3574
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-200216	30692	-41 738
Varude muutus	46302	-45560	-128670
Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	119220	63871	105553
Kokku rahakäive äritegevusest	51127	107026	-9548
Rahakäive investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-8606	-73175	-117277
Kokku rahakäive investeerimistegevusest	-8606	-73175	-117277
Rahakäive finantseerimistegevusest			
Saadud laenud	0	0	137000
Laekunud intressid	0	321	0
Makstud intressid	-10110	-20009	-16879
Kokku rahakäive finantseerimistegevusest	-10110	-19688	120121
Rahakäive kokku	32411	14163	-6704
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	34219	20056	26760
Raha ja raha ekvivalentide muutus	32411	14163	-6704
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	66630	34219	20056

Lisa 20. Halver Mööbel OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

BILANSIKIRJE/ RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	31.12.2013		31.12.2012		31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
VARA										
Käibevara										
Raha	32 411	95%	14 163	71%	332%	171%	100%	9%	6%	4%
Nõuded ja ettemaksud	200 216	142%	-26 866	-16%	203%	84%	100%	44%	23%	31%
Varud	-46 302	-17%	45 560	20%	100%	120%	100%	29%	44%	42%
Kokku käibevara	186 325	42%	32 857	8%	153%	108%	100%	82%	73%	77%
Põhivara										
Nõuded ja ettemaksud	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	0%	0%	0%
Materiaalne põhivara	-28 281	-18%	47 017	43%	117%	143%	100%	17%	26%	20%
Immateriaalne põhivara	-1954	-26%	-1953	-20%	59%	80%	100%	1%	1%	2%
Kokku põhivara	-30 235	-18%	45 064	37%	112%	137%	100%	18%	27%	23%
KOKKU VARA	156 090	25%	77 921	15%	144%	115%	100%	100%	100%	100%

Lisa 20. (järg) Halver Mööbel OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

Kohustised

Lühiajalised kohustised

Võlad ja ettemaksud	129 242	46%	67 699	32%	193%	132%	100%	53%	45%	39%
Kokku lühiajalised kohustised	129 242	46%	67 699	32%	193%	132%	100%	53%	45%	39%

Pikaajalised kohustised

Laenukohustised	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	37%	46%	53%
Kokku pikaajalised kohustised	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	37%	46%	53%

KOKKU KOHUSTISED	129 242	23%	67 699	14%	140%	114%	100%	90%	92%	92%
-------------------------	----------------	------------	---------------	------------	-------------	-------------	-------------	------------	------------	------------

Omakapital

Aktiikapital või osakapital nimiväärtuses	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	0%	0%	0%
Kohustuslik reservkapital	0	0%	62	32%	132%	132%	100%	0%	0%	0%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	10 222	27%	34 792	944%	1321%	1044%	100%	6%	6%	1%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	16 626	163%	-24 632	-71%	77%	29%	100%	3%	2%	7%
KOKKU OMAKAPITAL	26 848	52%	10 222	25%	190%	125%	100%	10%	8%	8%

**KOKKU KOHUSTISED JA
OMAKAPITAL**

156 090	25%	77 921	15%	144%	115%	100%	100%	100%	100%	100%
----------------	------------	---------------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

**Lisa 21. Halver Mööbel OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal
(eurodes)**

KASUMIARUANDE KIRJE/RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	2013		2012		2013	2012	2011	2013	2012	2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
Müügitulu	264 334	11%	542 673	30%	145%	130%	100%	100%	100%	100%
Muud äritulud	-323	-100%	-8132	-96%	0%	4%	100%	0%	0%	0%
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	18 287	-1049%	2154					1%	0%	0%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	83 651	6%	458 771	50%	159%	150%	100%	-57%	-60%	-52%
Mitmesugused tegevuskulud	111 510	46%	24 072	11%	162%	111%	100%	-14%	-10%	-12%
Tööjõukulud	83 388	14%	29 859	5%	119%	105%	100%	-27%	-26%	-33%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	10 728	38%	24 538	687%	1087%	787%	100%	-2%	-1%	0%
Muud ärikulud	-19 741	-86%	16 969	287%	53%	387%	100%	0%	-1%	0%
Ärikasum (-kahjum)	17 070	57%	-21 822	-42%	91%	58%	100%	2%	1%	3%
Finantstulud ja finantskulud	444	2%	2810	17%	119%	117%	100%	-1%	-1%	-1%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	16 626	163%	-24 632	-71%	77%	29%	100%	1%	0%	2%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	16 626	163%	-24 632	-71%	77%	29%	100%	1%	0%	2%

Lisa 22. Kalla Mööbel OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
VARA			
Käibevara			
Raha	650 164	388 748	304 442
Nõuded ja ettemaksud	83 802	134 542	70 906
Varud	137 865	62 903	69 226
Kokku käibevara	871 831	586 193	444 574
Põhivara			
Materiaalne põhivara	547 571	585 943	599 965
Kokku põhivara	547 571	585 943	599 965
KOKKU VARA	1 419 402	1 172 136	1 044 539
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	2198	742	0
Võlad ja ettemaksud	430 345	173 850	123 287
Kokku lühiajalised kohustised	432 543	174 592	123 287
KOKKU KOHUSTISED	432 543	174 592	123 287
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	20 988	20 988	20 988
Kohustuslik reservkapital	2236	2236	2236
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	874 320	894 028	895 253
Aruandeaasta kasum (kahjum)	89 315	80 292	2775
KOKKU OMAKAPITAL	986 859	997 544	921 252
KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	1 419 402	1 172 136	1 044 539

Lisa 23. Kalla Mööbel OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)

	2013	2012	2011
Müügitulu	1 275 705	1 118 949	952 803
Muud äritulud	4824	0	7
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-490 537	-443 776	-443 087
Mitmesugused tegevuskulud	-214 800	-167 968	-123 844
Tööjõukulud	-387 015	-338 659	-287 244
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-71 887	-87 351	-96 844
Muud ärikulud	-908	-708	-536
Ärikasum (-kahjum)	115 382	80 487	1255
Muud finantstulud ja finantskulud	219	532	1520
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	115 601	81 019	2775
Tulumaks	-26 286	-727	0
Aruandeaasta kasum (kahjum)	89 315	80 292	2775

Lisa 24. Kalla Mööbel OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal

(eurodes)

	2013	2012	2011
Ärikasum (kahjum)	115382	80487	1255
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	71890	87351	96843
Kasum (-kahjum) põhivara müügist	-1000	0	0
Kokku korrigeerimised	70890	87351	96843
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	50740	-63636	-18 597
Varude muutus	-74962	6323	-4 016
Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	256495	50563	-1090
Kokku rahakäive äritegevusest	418545	161088	74395
Rahakäive investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-33518	-73329	-2195
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist	1000	0	0
Laekunud intressid	219	532	1546
Kokku rahakäive investeerimistegevusest	-32299	-72797	-649
Rahakäive finantseerimistegevusest			
Saadud laenud	2198	742	0
Saadud laenude tagasimaksed	-742	0	-7171
Makstud intressid	0	0	-26
Makstud dividendid	-100000	-4000	-1368
Makstud ettevõtte tulumaks	-26286	-727	0
Kokku rahakäive finantseerimistegevusest	-124830	-3985	-8565
Kokku rahakäive	261416	84306	65181
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	388748	304442	239261
Raha ja raha ekvivalentide muutus	261416	84306	65181
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	650164	388748	304442

Lisa 25. Kalla Mööbel OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

BILANSIKIRJE/ RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	31.12.2013		31.12.2012		31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
VARA										
Käibevara										
Raha	261 416	67%	84 306	28%	214%	128%	100%	46%	33%	29%
Nõuded ja ettemaksed	-50 740	-38%	63 636	90%	118%	190%	100%	6%	11%	7%
Varud	749 62	119%	-6323	-9%	199%	91%	100%	10%	5%	7%
Kokku käibevara	285 638	49%	141 619	32%	196%	132%	100%	61%	50%	43%
Põhivara										
Materiaalne põhivara	-38 372	-7%	-14 022	-2%	91%	98%	100%	39%	50%	57%
Kokku põhivara	-38 372	-7%	-14 022	-2%	91%	98%	100%	39%	50%	57%
KOKKU VARA	247 266	21%	127 597	12%	136%	112%	100%	100%	100%	100%

Lisa 26. Kalla Mööbel OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KASUMIARUANDE KIRJE/RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	2013		2012		2013	2012	2011	2013	2012	2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
Müügitulu	156 756	14%	166 146	17%	134%	117%	100%	100%	100%	100%
Muud äritulud	4824		-7	-100%	68914%	0%	100%	0%	0%	0%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	46 761	11%	689	0%	111%	100%	100%	-38%	-40%	-47%
Mitmesugused tegevuskulud	46 832	28%	44 124	36%	173%	136%	100%	-17%	-15%	-13%
Tööjõukulud	48 356	14%	51 415	18%	135%	118%	100%	-30%	-30%	-30%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-15 464	-18%	-9493	-10%	74%	90%	100%	-6%	-8%	-10%
Muud ärikulud	200	28%	172	32%	169%	132%	100%	0%	0%	0%
Ärikasum (-kahjum)	34 895	43%	79 232	6313%	9194%	6413%	100%	9%	7%	0%
Finantstulud ja finantskulud	-313	-59%	-988	-65%	14%	35%	100%	0%	0%	0%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	34 582	43%	78 244	2820%	4166%	2920%	100%	9%	7%	0%
Tulumaks	25 559	3516%	727					-2%	0%	0%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	9023	11%	77 517	2793%	3219%	2893%	100%	7%	7%	0%

Lisa 27. Neiser Grupp AS-i bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
VARA			
Käibevara			
Raha	10 059	42 358	58 122
Nõuded ja ettemaksud	1 161 975	909 705	1 257 579
Varud	1 456 487	1 600 170	1 543 656
Kokku käibevara	262 8521	2 552 233	2 859 357
Põhivara			
Finantsinvesteeringud	1 575 492	2 001 340	2 041 340
Kinnisvarainvesteeringud	236 000	176 663	176 663
Materiaalne põhivara	761 883	818 736	974 414
Immateriaalne põhivara	36 310	34 346	37 736
Kokku põhivara	2 609 685	3 031 085	3 230 153
KOKKU VARA	5 238 206	5 583 318	6 089 510
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	385 129	629 877	735 648
Võlad ja ettemaksud	626 251	753 316	681 122
Kokku lühiajalised kohustised	1 011 380	1 383 193	1 416 770
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	0	126 917	332 620
Kokku pikaajalised kohustised	0	126 917	332 620
KOKKU KOHUSTISED	1 011 380	1 510 110	1 749 390
Omakapital			
Aktiivkapital	38 340	38 340	38 340
Kohustuslik reservkapital	3835	3835	3835
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	3 926 033	3 874 445	4 231 054
Aruandeaasta kasum (kahjum)	258 618	156 558	66 891
KOKKU OMAKAPITAL	4 226 826	4 073 178	4 340 120
KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	5 238 206	5 583 288	6 089 510

Lisa 28. Neiser Grupp AS-i kasumiaruanne 2011.–2013. aastal

(eurodes)

	2013	2012	2011
Müügitulu	6 692 512	7 079 417	6 512 510
Muud äritulud	382 886	132 137	135 601
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	-25 674	-48 696	-10 801
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-3 747 171	-3 906 522	-3 640 711
Mitmesugused tegevuskulud	-1 466 309	-1 501 234	-1 438 226
Tööjõukulud	-1 356 522	-1 312 117	-1 234 740
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-289 514	-265 530	-281 398
Muud äriksulud	-643	-334	-265
Äriksum (-kahjum)	189 565	177 121	41 970
Finantstulud ja finantskulud	96 964	92 043	78 617
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	286 529	269 164	120 587
Tulumaks	-27 911	-112 576	-53 696
Aruandeaasta kasum (kahjum)	258 618	156 588	66 891

Lisa 29. Neiser Grupp AS-i rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal
(eurodes)

	2013	2012	2011
Ärikasum (kahjum)	189565	177121	41970
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	289513	265530	281398
Kasum (kahjum) põhivara müügist	-5381	-4036	-1947
Muud korrigeerimised	-59337	0	0
Kokku korrigeerimised	224795	261494	279451
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-151287	225394	-93 584
Varude muutus	143683	-56514	-148365
Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	115110	373380	316412
Kokku rahakäive äritegevusest	521866	980875	395884
Rahakäive investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-248825	-109660	-54996
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist	19583	7234	7158
Antud laenude tagasimaksud	96000	40000	0
Kokku rahakäive investeerimistegevusest	-133242	-62426	-47838
Rahakäive finantseerimistegevusest			
Saadud laenude tagasimaksud	-203454	-203454	-203454
Arvelduskrediidisaldo muutus	-42321	-154091	193086
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksud	-6425	-10299	-49421
Makstud dividendid	-105000	-423500	-202000
Makstud intressid	-19065	-30293	-43863
Makstud ettevõtte tulumaks	-44658	-112576	-55602
Kokku rahakäive finantseerimistegevusest	-420923	-934213	-361254
Rahakäive kokku	-32299	-15764	-13208
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	42358	58122	71330
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-32299	-15764	-13208
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	10059	42358	58122

Lisa 30. Neiser Grupp AS-i bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

BILANSIKIRJE/ RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	31.12.2013		31.12.2012		31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
VARA										
Käibevara										
Raha	-32 299	-76%	-15 764	-27%	17%	73%	100%	0%	1%	1%
Nõuded ja ettemaksud	252 270	28%	-347 874	-28%	92%	72%	100%	22%	16%	21%
Varud	-143 683	-9%	56 514	4%	94%	104%	100%	28%	29%	25%
Kokku käibevara	76 288	3%	-307 124	-11%	92%	89%	100%	50%	46%	47%
Põhivara										
Finantsinvesteeringud	-425 848	-21%	-40 000	-2%	77%	98%	100%	30%	36%	34%
Kinnisvarainvesteeringud	59 337	34%	0	0%	134%	100%	100%	5%	3%	3%
Materiaalne põhivara	-56 853	-7%	-155 678	-16%	78%	84%	100%	15%	15%	16%
Immateriaalne põhivara	1964	6%	-3390	-9%	96%	91%	100%	1%	1%	1%
Kokku põhivara	-421 400	-14%	-199 068	-6%	81%	94%	100%	50%	54%	53%
KOKKU VARA	-345 112	-6%	-506 192	-8%	86%	92%	100%	100%	100%	100%

Lisa 30. (järg) Neiser Grupp AS-i bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

Kohustised

Lühiajalised kohustised

Laenukohustised	-244 748	-39%	-105 771	-14%	52%	86%	100%	7%	11%	12%
Võlad ja ettemaksud	-127 065	-17%	72 194	11%	92%	111%	100%	12%	13%	11%
Kokku lühiajalised kohustised	-371 813	-27%	-33 577	-2%	71%	98%	100%	19%	25%	23%

Pikaajalised kohustised

Laenukohustised	-126 917	-100%	-205 703	-62%	0%	38%	100%	0%	2%	5%
Kokku pikaajalised kohustised	-126 917	-100%	-205 703	-62%	0%	38%	100%	0%	2%	5%

KOKKU KOHUSTISED	-498 730	-33%	-239 280	-14%	58%	86%	100%	19%	27%	29%
-------------------------	-----------------	-------------	-----------------	-------------	------------	------------	-------------	------------	------------	------------

Omakapital

Aktiikapital nimiväärtuses	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	1%	1%	1%
Kohustuslik reservkapital	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	0%	0%	0%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	51 588	1%	-356 609	-8%	93%	92%	100%	75%	69%	69%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	102 060	65%	89 667	134%	387%	234%	100%	5%	3%	1%
KOKKU OMAKAPITAL	153 648	4%	-266 942	-6%	97%	94%	100%	81%	73%	71%

KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	-345 082	-6%	-506 222	-8%	86%	92%	100%	100%	100%	100%
---------------------------------------	-----------------	------------	-----------------	------------	------------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Lisa 31. Neiser Grupp AS-i kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal
(eurodes)

KASUMIARUANDE KIRJE/RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	2013		2012		2013	2012	2011	2013	2012	2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
Müügitulu	-386 905	-5%	566 907	9%	103%	109%	100%	100%	100%	100%
Muud äritulud	250 749	190%	-3464	-3%	282%	97%	100%	6%	2%	2%
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	-23 022	-47%	37 895	351%	238%	451%	100%	0%	-1%	0%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-159 351	-4%	265 811	7%	103%	107%	100%	-56%	-55%	-56%
Mitmesugused tegevuskulud	-34 925	-2%	63 008	4%	102%	104%	100%	-22%	-21%	-22%
Tööjõukulud	44 405	3%	77 377	6%	110%	106%	100%	-20%	-19%	-19%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	23 984	9%	-15 868	-6%	103%	94%	100%	-4%	-4%	-4%
Muud ärikulud	309	93%	69	26%	243%	126%	100%	0%	0%	0%
Ärikasum (-kahjum)	12 444	7%	135 151	322%	452%	422%	100%	3%	3%	1%
Finantstulud ja finantskulud	4921	5%	13 426	17%	123%	117%	100%	1%	1%	1%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	17 365	6%	148 577	123%	238%	223%	100%	4%	4%	2%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	102 030	65%	89 697	134%	387%	234%	100%	4%	2%	1%

Lisa 32. Pinea OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
VARA			
Käibevara			
Raha	29 549	5661	23 722
Nõuded ja ettemaksed	333 769	205 687	660 648
Varud	433 479	562 647	586 582
Kokku käibevara	796 797	773 995	1 270 952
Põhivara			
Nõuded ja ettemaksed	463 877	515 419	0
Materiaalne põhivara	158 196	196 629	225 355
Kokku põhivara	622 073	712 048	225 355
KOKKU VARA	1 418 870	1 486 043	1 496 307
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	476 319	454 162	370 491
Võlad ja ettemaksed	362 686	241 435	265 335
Kokku lühiajalised kohustised	839 005	695 597	635 826
KOKKU KOHUSTISED	839 005	695 597	635 826
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	3834	3834	3834
Ülekurss	1 047 445	1 047 445	1 047 445
Kohustuslik reservkapital	256	256	256
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	-261 089	-191 054	-343 324
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-210 581	-70 035	152 270
KOKKU OMAKAPITAL	579 865	790 446	860 481
KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	1 418 870	1 486 043	1 496 307

Lisa 33. Pinea OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)

	2013	2012	2011
Müügitulu	1 671 149	1 627 824	2 196 175
Muud äritulud	724	2224	1400
Valmis- ja lõpetamata toodangu varu jääkide muutus	-40 645	37 178	-10 338
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-1 249 465	-1 201 146	-1 533 391
Mitmesugused tegevuskulud	-97 467	-81 535	-70 759
Tööjõukulud	-437 229	-393 809	-363 527
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-38 433	-39 479	-40 176
Muud ärikulud	-4337	-4986	-3710
Ärikasum (-kahjum)	-195 703	-53 729	175 674
Finantstulud ja finantskulud	-14 878	-16 306	-23 354
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	-210 581	-70 035	152 320
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-210 581	-70 035	152 320

Lisa 34. Pinea OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)

	2013	2012	2011
Ärikasum (kahjum)	-195703	-53729	175624
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	38433	39479	40176
Kasum (-kahjum) põhivara müügist	0	1262	708
Muud korrigeerimised	0	0	2976
Kokku korrigeerimised	38433	40741	43860
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-76540	-60458	15 360
Varude muutus	129168	23935	-89 000
Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	122742	36772	-106013
Kokku rahakäive äritegevusest	18100	-12739	39831
Rahakäive investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	0	-12015	-637
Laekunud intressid	0	2	43
Muud laekumised investeerimistegevusest	0	0	353
Kokku rahakäive investeerimistegevusest	0	-12013	-241
Rahavood finantseerimistegevusest			
Saadud laenud	73453	84415	38500
Saadud laenude tagasimaksed	-52787	-61416	-57297
Makstud intressid	-14878	-16309	-23397
Kokku rahakäive finantseerimistegevusest	5788	6690	-42194
Kokku rahakäive	23888	-18062	-2604
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	5661	23722	26326
Raha ja raha ekvivalentide muutus	23888	-18062	-2604
Valuutakursside muutuste mõju	0	1	0
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	29549	5661	23722

Lisa 35. Pinea OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

BILANSIKIRJE/ RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	31.12.2013		31.12.2012		31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
VARA										
Käibevara										
Raha	23 888	422%	-18 061	-76%	125%	24%	100%	2%	0%	2%
Nõuded ja ettemaksed	128 082	62%	-454 961	-69%	51%	31%	100%	24%	14%	44%
Varud	-129 168	-23%	-23 935	-4%	74%	96%	100%	31%	38%	39%
Kokku käibevara	22 802	3%	-496 957	-39%	63%	61%	100%	56%	52%	85%
Põhivara										
Nõuded ja ettemaksed	-51 542	-10%	515 419					33%	35%	0%
Materiaalne põhivara	-38 433	-20%	-28 726	-13%	70%	87%	100%	11%	13%	15%
Kokku põhivara	-89 975	-13%	486 693	216%	276%	316%	100%	44%	48%	15%
KOKKU VARA	-67 173	-5%	-10 264	-1%	95%	99%	100%	100%	100%	100%

Lisa 35. (järg) Pinea OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

Kohustised

Lühiajalised kohustised

Laenukohustised	22 157	5%	83 671	23%	129%	123%	100%	34%	31%	25%
Võlad ja ettemaksud	121 251	50%	-23 900	-9%	137%	91%	100%	26%	16%	18%
Kokku lühiajalised kohustised	143 408	21%	59 771	9%	132%	109%	100%	59%	47%	42%
KOKKU KOHUSTISED	143 408	21%	59 771	9%	132%	109%	100%	59%	47%	42%

Omakapital

Osakapital nimiväärtuses	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	0%	0%	0%
Ülekurss	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	74%	70%	70%
Kohustuslik reservkapital	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	0%	0%	0%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	-70 035	37%	152 270	-44%	76%	56%	100%	-18%	-13%	-23%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-140 546	201%	-222 305	-146%	-138%	-46%	100%	-15%	-5%	10%
KOKKU OMAKAPITAL	-210 581	-27%	-70 035	-8%	67%	92%	100%	41%	53%	58%

KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

	-67173	-5%	-10264	-1%	95%	99%	100%	100%	100%	100%
--	---------------	------------	---------------	------------	------------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Lisa 36. Pinea OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KASUMIARUANDE KIRJE/RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	2013		2012		2013	2012	2011	2013	2012	2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
Müügitulu	43 325	3%	-568 351	-26%	76%	74%	100%	100%	100%	100%
Muud äritulud	-1500	-67%	824	59%	52%	159%	100%	0%	0%	0%
	3467	-209%	26 840	-460%	393%	-360%	100%	-2%	2%	0%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	48 319	4%	-332 245	-22%	81%	78%	100%	-75%	-74%	-70%
Mitmesugused tegevuskulud	15 932	20%	10 776	15%	138%	115%	100%	-6%	-5%	-3%
Tööjõukulud	43 420	11%	30 282	8%	120%	108%	100%	-26%	-24%	-17%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-1046	-3%	-697	-2%	96%	98%	100%	-2%	-2%	-2%
Muud ärikulud	-649	-13%	1276	34%	117%	134%	100%	0%	0%	0%
Ärikasum (-kahjum)	141 974	264%	-121 945	-131%	-111%	-31%	100%	-12%	-3%	8%
Finantstulud ja finantskulud	-1428	-9%	-7048	-30%	64%	70%	100%	-1%	-1%	-1%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	140 546	201%	-82 285	-146%	-138%	-46%	100%	-13%	-4%	7%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	140 546	201%	-82 285	-146%	-138%	-46%	100%	-13%	-4%	7%

Lisa 37. Sarkop AS-i bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
VARA			
Käibevara			
Raha	449	257	2689
Nõuded ja ettemaksed	907 574	1 279 951	797 068
Varud	455 225	280 689	451 994
Kokku käibevara	1 363 248	1 560 897	1 251 751
Põhivara			
Materiaalne põhivara	4 374 736	4 546 362	4 667 669
Immateriaalne põhivara	22 088	16 823	0
Kokku põhivara	4 396 824	4 563 185	4 667 669
KOKKU VARA	5 760 072	6 124 082	5 919 420
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	971 652	716 811	696 960
Võlad ja ettemaksed	1 363 873	1 254 463	1 307 198
Kokku lühiajalised kohustised	2 335 525	1 971 274	2 004 158
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	1 975 658	2 275 093	3 439 325
Kokku pikaajalised kohustised	1 975 658	2 275 093	3 439 325
KOKKU KOHUSTISED	4 311 183	4 246 367	5 443 483
Omakapital			
Aktsiakapital või osakapital nimiväärtuses	46 839	46 839	25 560
Ülekurss	978 721	978 721	0
Kohustuslik reservkapital	4684	4474	4474
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	847 471	445 903	648 504
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-428 826	401 778	-202 601
KOKKU OMAKAPITAL	1 448 889	1 877 715	475 937
KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	5 760 072	6 124 082	5 919 420

Lisa 38. Sarkop AS-i kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)

	2013	2012	2011
Müügitulu	5 905 795	7 852 544	4 950 280
Muud äritulud	19 877	18 384	6696
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	134 559	-167 551	192 370
Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel	16 835	0	0
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-3 857 710	-4 777 036	-3 202 787
Mitmesugused tegevuskulud	-542 038	-507 906	-367 250
Tööjõukulud	-1 809 110	-1 565 159	-1 292 896
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-184 203	-178 463	-176 561
Muud äriksulud	-12 566	-22 709	-47 182
Äriksaum (-kahjum)	-328 561	652 104	62 670
Finantstulud ja finantskulud	-100 265	-250 326	-265 271
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	-428 826	401 778	-202 601
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-428 826	401 778	-202 601

Lisa 39. Sarkop AS-i rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)

	2013	2012	2011
Ärikasum (kahjum)	-328561	652104	62670
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	184203	178463	176561
Kasum (kahjum) põhivara müügist	-16037	0	0
Kokku korrigeerimised	168166	178463	176561
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	370717	-480033	-431 851
Varude muutus	-174536	171305	-216814
Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	109410	-52735	629346
Kokku rahakäive äritegevusest	145196	469104	219912
Rahakäive investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-41405	-37979	-8809
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist	39600	0	0
Antud laenud	-600	-3300	0
Antud laenude tagasimaksud	2260	450	0
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-145	-40829	-8809
Rahakäive finantseerimistegevusest			
Saadud laenud	0	2560000	0
Saadud laenude tagasimaksud	-231016	-3765755	-271069
Arvelduskrediidi saldo muutus	261089	138802	272191
Kapitalirendipõhiosa tagasimaksud	-74667	-113428	-104749
Laenud aktsiate või osade emiteerimisest	0	1000000	0
Laekunud intressid	73	48	48
Makstud intressid	-100338	-250374	-265319
Makstud ettevõtte tulumaks	0	0	0
Kokku rahakäive finantseerimistegevusest	-144859	-430707	-368898
Rahakäive kokku	192	-2432	-157795
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	257	2689	160484
Raha ja raha ekvivalentide muutus	192	-2432	-157795
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	449	257	2689

Lisa 40. Sarkop AS-i bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

BILANSIKIRJE/ RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	31.12.2013		31.12.2012		31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
VARA										
Käibevara										
Raha	192	75%	-2432	-90%	17%	10%	100%	0%	0%	0%
Nõuded ja ettemaksud	-372 377	-29%	482 883	61%	114%	161%	100%	16%	21%	13%
Varud	174 536	62%	-171 305	-38%	101%	62%	100%	8%	5%	8%
Kokku käibevara	-197 649	-13%	309 146	25%	109%	125%	100%	24%	25%	21%
Põhivara										
Materiaalne põhivara	-171 626	-4%	-121 307	-3%	94%	97%	100%	76%	74%	79%
Immateriaalne põhivara	5265	31%	16 823					0%	0%	0%
Kokku põhivara	-166 361	-4%	-104 484	-2%	94%	98%	100%	76%	75%	79%
KOKKU VARA	-364 010	-6%	204 662	3%	97%	103%	100%	100%	100%	100%

Lisa 40. (järg) Sarkop AS-i bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

Kohustised

Lühiajalised kohustised

Laenukohustised	254 841	36%	19 851	3%	139%	103%	100%	17%	12%	12%
Võlad ja ettemaksud	109 410	9%	-52 735	-4%	104%	96%	100%	24%	20%	22%
Kokku lühiajalised kohustised	364 251	18%	-32 884	-2%	117%	98%	100%	41%	32%	34%

Pikaajalised kohustised

Laenukohustised	-299 435	-13%	-1 164 232	-34%	57%	66%	100%	34%	37%	58%
Kokku pikaajalised kohustised	-299 435	-13%	-1 164 232	-34%	57%	66%	100%	34%	37%	58%

KOKKU KOHUSTISED	64 816	2%	-1 197 116	-22%	79%	78%	100%	75%	69%	92%
-------------------------	---------------	-----------	-------------------	-------------	------------	------------	-------------	------------	------------	------------

Omakapital

Aksiakapital nimiväärtuses	0	0%	21 279	83%	183%	183%	100%	1%	1%	0%
Ülekurss	0	0%	978 721					17%	16%	0%
Kohustuslik reservkapital	210	5%	0	0%	105%	100%	100%	0%	0%	0%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	401 568	90%	-202 601	-31%	131%	69%	100%	15%	7%	11%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-830 604	-207%	604 379	-298%	212%	-198%	100%	-7%	7%	-3%
KOKKU OMAKAPITAL	-428 826	-23%	1 401 778	295%	304%	395%	100%	25%	31%	8%

KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	-364 010	-6%	204 662	3%	97%	103%	100%	100%	100%	100%
---------------------------------------	-----------------	------------	----------------	-----------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Lisa 41. Sarkop AS-i kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KASUMIARUANDE KIRJE/RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	2013		2012		2013	2012	2011	2013	2012	2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
Müügitulu	-1 946 749	-25%	2 902 264	59%	119%	159%	100%	100%	100%	100%
Muud äritulud	1493	8%	11 688	175%	297%	275%	100%	0%	0%	0%
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	-32 992	-180%	-24 819	-187%	70%	-87%	100%	2%	-2%	4%
Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel	16 835		0					0%	0%	0%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-919 326	-19%	1 574 249	49%	120%	149%	100%	-65%	-61%	-65%
Mitmesugused tegevuskulud	34 132	7%	140 656	38%	148%	138%	100%	-9%	-6%	-7%
Tööjõukulud	243 951	16%	272 263	21%	140%	121%	100%	-31%	-20%	-26%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	5740	3%	1902	1%	104%	101%	100%	-3%	-2%	-4%
Muud ärikulud	-10 143	-45%	-24 473	-52%	27%	48%	100%	0%	0%	-1%
Ärikasum (-kahjum)	-323 543	-150%	589 434	941%	-524%	1041%	100%	-6%	8%	1%
Finantstulud ja finantskulud	-150 061	-60%	-14 945	-6%	38%	94%	100%	-2%	-3%	-5%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	27 048	-207%	199 177	-298%	212%	-198%	100%	-7%	5%	-4%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	27 048	-207%	199 177	-298%	212%	-198%	100%	-7%	5%	-4%

Lisa 42. Standard AS-i konsolideerimata bilanss 2011.–2013. aastal
(eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
VARA			
Käibevara			
Raha	1 142 902	1 020 268	33 396
Finantsinvesteeringud	1816	1763	1174
Nõuded ja ettemaksud	1 109 000	1 249 420	1 857 291
Varud	2 094 707	1 365 235	1 905 784
Kokku käibevara	4 348 425	3 636 686	3 797 645
Põhivara			
Investeeringud tütar ja sidusettevõtjatesse	113 723	0	0
Finantsinvesteeringud	217	113 940	113 940
Materiaalne põhivara	1 807 531	2 049 168	2 379 994
Kokku põhivara	1 921 471	2 163 108	2 493 934
KOKKU VARA	6 269 896	5 799 794	6 291 579
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	64 423	125 422	356 588
Võlad ja ettemaksud	2 954 501	1 930 155	2 259 779
Eraldised	5700	6235	5991
Kokku lühiajalised kohustised	3 024 624	2 061 812	2 622 358
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	90 890	67 623	112 326
Eraldised	77 020	95 541	90 441
Kokku pikaajalised kohustised	167 910	163 164	202 767
KOKKU KOHUSTISED	3 192 534	2 224 976	2 825 125
Omakapital			
Aktiivkapital	2 251 631	2 251 631	20 55 792
Kohustuslik reservkapital	256 033	256 033	256 033
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	1 067 154	958 790	957 676
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-497 456	108 364	196 953
KOKKU OMAKAPITAL	3 077 362	3 574 818	3 466 454
KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	6 269 896	5 799 794	6 291 579

**Lisa 43. Standard AS-i konsolideerimata kasumiaruanne 2011.–2013.
aastal (eurodes)**

	2013	2012	2011
Müügitulu	12 133 057	11 898 704	11 144 076
Muud äritulud	3512	2450	6939
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	271 758	-190 344	60 515
Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel	1941	2883	0
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-8 228 806	-7 338 956	-7 209 576
Mitmesugused tegevuskulud	-1 185 904	-995 958	-829 066
Tööjõukulud	-2 980 764	-2 720 242	-2 408 488
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-480 390	-489 182	-496 362
Muud ärikulud	-23 403	-26 699	-23 377
Ärikasum (-kahjum)	-488 999	142 656	244 661
Kasum (kahjum) finantsinvesteeringutelt	53	0	0
Finantstulud ja finantskulud	-21 505	-34 292	-47 708
Muud finantstulud ja kulud	12 995	0	0
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	-497 456	108 364	196 953
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-497 456	108 364	196 953

**Lisa 44. Standard AS-i konsolideerimata rahakäibearuanne 2011.–
2013. aastal (eurodes)**

	2013	2012	2011
Ärikasum (kahjum)	-488999	142656	244661
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	480390	489182	496362
Kasum (kahjum) põhivara müügist	0	0	-200
Muud korrigeerimised	5365	1373	4956
Kokku korrigeerimised	485755	490555	501118
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	159670	607872	-840 323
Varude muutus	-729472	540549	-347673
Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	1003733	-336062	742637
Kokku rahakäive äritegevusest	430687	1445570	300420
 Rahakäive investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-123818	-115358	-77540
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist	0	0	200
Antud laenud	-1165	0	-7670
Antud laenude tagasimaksed	1165	0	0
Laekunud intressid	1228	170	108
Laekunud dividendid	1122	680	1020
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-121468	-114508	-83882
 Rahakäive finantseerimistegevusest			
Saadud laenud	0	65000	290000
Saadud laenude tagasimaksed	-35455	-114773	-515502
Arvelduskrediidi saldo muutus	0	-166811	63773
Kapitalirendipõhiosa tagasimaksed	-125507	-102293	-184153
Makstud intressid	-21505	-25363	-42937
Kokku rahakäive finantseerimistegevusest	-182467	-344240	-388819
 Rahakäive kokku	126752	986822	-172281
 Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	1020268	33396	205688
Raha ja raha ekvivalentide muutus	126752	986822	-172281
Valuutakursside muutuste mõju	-4118	50	-11
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	1142902	1020268	33396

Lisa 45. Standard AS-i konsolideerimata bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal
(eurodes)

BILANSIKIRJE/ RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	31.12.2013		31.12.2012		31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
VARA										
Käibevara										
Raha	122634	12%	986872	2955%	3422%	3055%	100%	18%	18%	1%
Finantsinvesteeringud	53	3%	589	50%	155%	150%	100%	0%	0%	0%
Nõuded ja ettemaksed	-140420	-11%	-607871	-33%	60%	67%	100%	18%	22%	30%
Varud	729472	53%	-540549	-28%	110%	72%	100%	33%	24%	30%
Kokku käibevara	711739	20%	-160959	-4%	115%	96%	100%	69%	63%	60%
Põhivara										
Investeeringud tütar ja sidusettevõtjatesse	113723		0					2%	0%	0%
Finantsinvesteeringud	-113723	-100%	0	0%	0%	100%	100%	0%	2%	2%
Materiaalne põhivara	-241637	-12%	-330826	-14%	76%	86%	100%	29%	35%	38%
Kokku põhivara	-241637	-11%	-330826	-13%	77%	87%	100%	31%	37%	40%
KOKKU VARA	470102	8%	-491785	-8%	100%	92%	100%	100%	100%	100%

Lisa 45. (järg) Standard AS-i konsolideerimata bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

Kohustised

Lühiajalised kohustised

Laenukohustised	-60 999	-49%	-231 166	-65%	18%	35%	100%	1%	2%	6%
Võlad ja ettemaksed	1 024 346	53%	-329 624	-15%	131%	85%	100%	47%	33%	36%
Eraldised	-535	-9%	244	4%	95%	104%	100%	0%	0%	0%
Kokku lühiajalised kohustised	962 812	47%	-560 546	-21%	115%	79%	100%	48%	36%	42%

Pikaajalised kohustised

Laenukohustised	23 267	34%	-44 703	-40%	81%	60%	100%	1%	1%	2%
Eraldised	-18 521	-19%	5100	6%	85%	106%	100%	1%	2%	1%
Kokku pikaajalised kohustised	4746	3%	-39 603	-20%	83%	80%	100%	3%	3%	3%
KOKKU KOHUSTISED	967 558	43%	-600 149	-21%	113%	79%	100%	51%	38%	45%

Omakapital

Aktiakapital nimiväärtuses	0	0%	195 839	10%	110%	110%	100%	36%	39%	33%
Kohustuslik reservkapital	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	4%	4%	4%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	108 364	11%	1114	0%	111%	100%	100%	17%	17%	15%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-605 820	-559%	-88 589	-45%	-253%	55%	100%	-8%	2%	3%
KOKKU OMAKAPITAL	-497 456	-14%	108 364	3%	89%	103%	100%	49%	62%	55%
KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	470 102	8%	-491 785	-8%	100%	92%	100%	100%	100%	100%

Lisa 46. Standard AS-i konsolideerimata kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KASUMIARUANDE KIRJE/RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	2013		2012		2013	2012	2011	2013	2012	2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
Müügitulu	234 353	2%	754 628	7%	109%	107%	100%	100%	100%	100%
Muud äritulud	1062	43%	-4489	-65%	51%	35%	100%	0%	0%	0%
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	81 414	-243%	129 829	-415%	449%	-315%	100%	2%	-2%	1%
Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel	-942		2883					0%	0%	0%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	889 850	12%	129 380	2%	114%	102%	100%	-68%	-62%	-65%
Mitmesugused tegevuskulud	189 946	19%	166 892	20%	143%	120%	100%	-10%	-8%	-7%
Tööjõukulud	260 522	10%	311 754	13%	124%	113%	100%	-25%	-23%	-22%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-8792	-2%	-7180	-1%	97%	99%	100%	-4%	-4%	-4%
Muud ärikulud	-3296	-12%	3322	14%	100%	114%	100%	0%	0%	0%
Ärikasum (-kahjum)	346 343	-443%	-102 005	-42%	-200%	58%	100%	-4%	1%	2%
Kasum (kahjum)										
finantsinvesteeringutelt	53		0					0%	0%	0%
Finantstulud ja finantskulud	-12 787	-37%	-13 416	-28%	45%	72%	100%	0%	0%	0%
Muud finantstulud ja kulud	12 995		0					0%	0%	0%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	389 092	-559%	-88 589	-45%	-253%	55%	100%	-4%	1%	2%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	389 092	-559%	-88 589	-45%	-253%	55%	100%	-4%	1%	2%

Lisa 47. Tarmel Furniture OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
VARA			
Käibevara			
Raha	832	2893	2037
Nõuded ja ettemaksud	310 469	583 069	556 181
Varud	646 745	804 530	992 261
Kokku käibevara	958 046	1 390 492	1 550 479
Põhivara			
Nõuded ja ettemaksud	0	44 872	0
Materiaalne põhivara	515 120	622 604	767 561
Kokku põhivara	515 120	667 476	767 561
KOKKU VARA	1 473 166	2 057 968	2 318 040
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	972 602	648 576	590 983
Võlad ja ettemaksud	1 300 483	1 304 693	1 137 852
Sihtfinantseerimine	0	219 531	19 240
Kokku lühiajalised kohustised	2 273 085	2 172 800	1 748 075
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	55 150	108 614	166 618
Sihtfinantseerimine	0	44 872	154 403
Kokku pikaajalised kohustised	55 150	153 486	321 021
KOKKU KOHUSTISED	2 328 235	2 326 286	2 069 096
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	95 000	25 000	32 2115
Kohustuslik reservkapital	0	0	25 351
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	-138 915	223 944	193 541
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-811 154	-517 262	-292 063
KOKKU OMAKAPITAL	-855 069	-268 318	248 944
KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	1473166	2 057 968	2 318 040

Lisa 48. Tarmel Furniture OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal

(eurodes)

	2013	2012	2011
Müügitulu	565 4696	4 793 620	5 210 795
Muud äritulud	11 136	21 544	48 966
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	-16 880	-60 943	54 472
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-3 718 850	-3 124 459	-3 346 850
Mitmesugused tegevuskulud	-1 376 067	-1 040 324	-1 394 049
Tööjõukulud	-1 167 039	-1 011 218	-938 155
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-120 827	-146 522	-196 455
Muud ärikulud	-48 185	-17 260	-1875
Ärikasum (-kahjum)	-782 016	-585 562	-563 151
Finantstulud ja -kulud	-29 138	68 300	271 088
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	-811 154	-517 262	-292 063
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-811 154	-517 262	-292 063

Lisa 49. Tarmel Furniture OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal
(eurodes)

	2013	2012	2011
Ärikasum (kahjum)	-782016	-585562	-563151
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	120827	146522	196455
Kasum (-kahjum) põhivara müügist	-6892	0	-33970
Muud korrigeerimised	0	-19240	92515
Kokku korrigeerimised	113935	127282	255000
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	207473	38240	208 266
Varude muutus	157784	187731	-60500
Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	58464	95938	63139
Muu rahakäive äritegevusest	-712	-500	0
Kokku rahakäive äritegevusest	-245072	-136871	-97246
Rahakäive investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-10328	-1565	-7676
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist	8450	0	0
Muud laekumised investeerimistegevusest	0	70000	0
Kokku rahakäive investeerimistegevusest	-1878	68435	-7676
Rahakäive finantseerimistegevusest			
Saadud laenud	361800	172000	285002
Saadud laenude tagasimaksed	0	-585	0
Arvelduskrediidi saldo muutus	-36311	7887	-9777
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	-59499	-79713	-304015
Laekumised sihtfinantseerimisest	0	0	158502
Makstud intressid	-21101	-30297	-27431
Kokku rahakäive finantseerimistegevusest	244889	69292	102281
Rahakäive kokku	-2061	856	-2641
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	2893	2037	4678
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-2061	856	-2641
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	832	2893	2037

Lisa 50. Tarmel Furniture OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

BILANSIKIRJE/ RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	31.12.2013		31.12.2012		31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
VARA										
Käibevara										
Raha	-2061	-71%	856	42%	41%	142%	100%	0%	0%	0%
Nõuded ja ettemaksud	-272 600	-47%	26 888	5%	56%	105%	100%	21%	28%	24%
Varud	-157 785	-20%	-187 731	-19%	65%	81%	100%	44%	39%	43%
Kokku käibevara	-432 446	-31%	-159 987	-10%	62%	90%	100%	65%	68%	67%
Põhivara										
Nõuded ja ettemaksud	-44 872	-100%	44 872					0%	2%	0%
Materiaalne põhivara	-107 484	-17%	-144 957	-19%	67%	81%	100%	35%	30%	33%
Kokku põhivara	-152 356	-23%	-100 085	-13%	67%	87%	100%	35%	32%	33%
KOKKU VARA	-584 802	-28%	-260 072	-11%	64%	89%	100%	100%	100%	100%

Lisa 50. (järg) Tarmel Furniture OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal
(eurodes)

KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

Kohustised

Lühiajalised kohustised

Laenukohustised	324 026	50%	57 593	10%	165%	110%	100%	66%	32%	25%
Võlad ja ettemaksud	-4210	0%	166 841	15%	114%	115%	100%	88%	63%	49%
Sihtfinantseerimine	-219 531	-100%	200 291	1041%	0%	1141%	100%	0%	11%	1%
Kokku lühiajalised kohustised	100 285	5%	424 725	24%	130%	124%	100%	154%	106%	75%

Pikaajalised kohustised

Laenukohustised	-53 464	-49%	-58 004	-35%	33%	65%	100%	4%	5%	7%
Sihtfinantseerimine	-44 872	-100%	-109 531	-71%	0%	29%	100%	0%	2%	7%
Kokku pikaajalised kohustised	-98 336	-64%	-167 535	-52%	17%	48%	100%	4%	7%	14%

KOKKU KOHUSTISED

1949	0%	257 190	12%	113%	112%	100%	158%	113%	89%
-------------	-----------	----------------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	------------

Omakapital

Aktiakapital või osakapital nimiväärtuses	70 000	280%	-297 115	-92%	29%	8%	100%	6%	1%	14%
Kohustuslik reservkapital	0		-25 351	-100%	0%	0%	100%	0%	0%	1%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	-362 859	-162%	30 403	16%	-72%	116%	100%	-9%	11%	8%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-293 892	57%	-225 199	77%	278%	177%	100%	-55%	-25%	-13%
KOKKU OMAKAPITAL	-586 751	219%	-517 262	-208%	-343%	-108%	100%	-58%	-13%	11%

KOKKU KOHUSTISED JA

-584 802	-28%	-260 072	-11%	64%	89%	100%	100%	100%	100%
-----------------	-------------	-----------------	-------------	------------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------

OMAKAPITAL

Lisa 51. Tarmel Furniture OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal
(eurodes)

KASUMIARUANDE KIRJE/RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	2013		2012		2013	2012	2011	2013	2012	2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
Müigitulu	861 076	18%	-417 175	-8%	109%	92%	100%	100%	100%	100%
Muud äritulud	-10 408	-48%	-27 422	-56%	23%	44%	100%	0%	0%	1%
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	-44 063	-72%	6471					0%	-1%	1%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	594 391	19%	-222 391	-7%	111%	93%	100%	-66%	-65%	-64%
Mitmesugused tegevuskulud	335 743	32%	-353 725	-25%	99%	75%	100%	-24%	-22%	-27%
Tööjõukulud	155 821	15%	73 063	8%	124%	108%	100%	-21%	-21%	-18%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-25 695	-18%	-49 933	-25%	62%	75%	100%	-2%	-3%	-4%
Muud ärikulud	30 925	179%	15 385	821%	2570%	921%	100%	-1%	0%	0%
Ärikasum (-kahjum)	196 454	34%	22 411	4%	139%	104%	100%	-14%	-12%	-11%
Finantstulud ja finantskulud	-39 162	-143%	-202 788	-75%	-11%	25%	100%	-1%	1%	5%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	293 892	57%	225 199	77%	278%	177%	100%	-14%	-11%	-6%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	293 892	57%	225 199	77%	278%	177%	100%	-14%	-11%	-6%

Lisa 52. Woodman OÜ bilanss 2011.–2013. aastal (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
VARA			
Käibevara			
Raha	54	12 116	8620
Finantsinvesteeringud	2500	2500	0
Nõuded ja ettemaksed	509 152	321 383	324 498
Varud	109 334	11 673	256 744
Kokku käibevara	621 040	347 672	589 862
Põhivara			
Materiaalne põhivara	382 506	399 210	460 969
Immateriaalne põhivara	63 233	74 453	145 512
Kokku põhivara	445 739	473 663	606 481
KOKKU VARA	1 066 779	821 335	1 196 343
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	153 601	289 523	249 500
Võlad ja ettemaksed	459 296	294 968	676 667
Sihtfinantseerimine	0	0	104 837
Kokku lühiajalised kohustised	612 897	584 491	1 031 004
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	387 939	494 472	138 026
Kokku pikaajalised kohustised	387 939	494 472	138 026
KOKKU KOHUSTISED	1 000 836	1 078 963	1 169 030
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	102 242	102 240	102 240
Ülekurs	310 116	188 656	0
Kohustuslik reservkapital	256	256	256
Muud reservid	300 000	121 462	121 462
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	-670 242	-135 301	-21 763
Aruandeaasta kasum (kahjum)	24 171	-534 941	-174 882
KOKKU OMAKAPITAL	66 543	-257 628	27 313
KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	1 067 379	821 335	1 196 343

Lisa 53. Woodman OÜ kasumiaruanne 2011.–2013. aastal (eurodes)

	2013	2012	2011
Müügitulu	2 666 646	1 178 117	2 296 907
Muud äritulud	20 121	5355	1877
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	10 672	-4904	1358
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-1 634 236	-551 071	-1 409 423
Mitmesugused tegevuskulud	-387 227	-184 780	-156 128
Tööjõukulud	-527 010	-521 103	-658 374
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-55 150	-116 432	-81 714
Muud ärikulud	-8526	-283 627	-109 195
Ärikasum (-kahjum)	85 290	-478 445	-114 692
Finantstulud ja finantskulud	-61 119	0	-60 190
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	24 171	-478 445	-174 882
Aruandeaasta kasum (kahjum)	24 171	-478 445	-174 882

Lisa 54. Woodman OÜ rahakäibe aruanne 2011.–2013. aastal

(eurodes)

	2013	2012	2011
Ärikasum (kahjum)	85 290	-478 445	-114 692
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	55 150	99 299	81 714
Muud korrigeerimised	0	17 133	0
Kokku korrigeerimised	55 150	116 432	81 714
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-436 293	278 116	1 992
Varude muutus	-98 262	245 071	-176 508
Äritegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	164 328	-381 698	261 950
Kokku rahakäive äritegevusest	-229 787	-220 524	54 456
Rahakäive investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-27 226	0	-274 784
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist	0	16 386	0
Laekunud sihtfinantseerimisest	0	-104 837	108 475
Antud laenud	-44 000	-275 000	0
Antud laenude tagasimaksed	292 525	0	0
Laekunud intressid	1	0	3
Muud väljamaksed investeerimistegevusest	0	-2500	0
Kokku rahakäive investeerimistegevusest	221 300	-365 951	-166 306
Rahakäive finantseerimistegevusest			
Saadud laenud	435 000	463 290	316 050
Saadud laenude tagasimaksed	-328 198	-66 823	-296 393
Arvelduskrediidi saldo muutus	-30 478	0	128 647
Kapitalirendipõhiosa tagasimaksed	-18 780	0	-20 332
Makstud intressid	-61 119	-56 496	-48 081
Laekunud aktsiate või osade emiteerimisest	0	250 000	0
Muud väljamaksed finantseerimistegevusest	0	0	-12 110
Kokku rahakäive finantseerimistegevusest	-3575	589 971	67 781
Rahakäive kokku	-12 062	3496	-44 069
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	12 116	8620	52 709
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-12 062	3496	-44 069
Valuuta kursside muutuste mõju	0	0	-20
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	54	12 116	8620

Lisa 55. Woodman OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

BILANSIKIRJE/ RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	31.12.2013		31.12.2012		31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
VARA										
Käibevara										
Raha	-12 062	-100%	3496	41%	1%	141%	100%	0%	1%	1%
Finantsinvesteeringud	0	0%	2500					0%	0%	0%
Nõuded ja ettemaksed	187 769	58%	-3115	-1%	157%	99%	100%	48%	39%	27%
Varud	97 661	837%	-245 071	-95%	43%	5%	100%	10%	1%	21%
Kokku käibevara	273 368	79%	-242 190	-41%	105%	59%	100%	58%	42%	49%
Põhivara										
Materiaalne põhivara	-16 704	-4%	-61 759	-13%	83%	87%	100%	36%	49%	39%
Immateriaalne põhivara	-11 220	-15%	-71 059					6%	9%	12%
Kokku põhivara	-27 924	-6%	-132 818	-22%	73%	78%	100%	42%	58%	51%
KOKKU VARA	245 444	30%	-375 008	-31%	89%	69%	100%	100%	100%	100%

Lisa 55. (järg) Woodman OÜ bilansi horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

Kohustised

Lühiajalised kohustised

Laenukohustised	-135 922	-47%	40 023	16%	62%	116%	100%	14%	35%	21%
Võlad ja ettemaksud	164 328	56%	-381 699	-56%	68%	44%	100%	43%	36%	57%
Sihtfinantseerimine	0		-104 837	-100%	0%	0%	100%	0%	0%	9%
Kokku lühiajalised kohustised	28 406	5%	-446 513	-43%	59%	57%	100%	57%	71%	86%

Pikaajalised kohustised

Laenukohustised	-106 533	-22%	356 446	258%	281%	358%	100%	36%	60%	12%
Kokku pikaajalised kohustised	-106 533	-22%	356 446	258%	281%	358%	100%	36%	60%	12%

KOKKU KOHUSTISED	-78 127	-7%	-90 067	-8%	86%	92%	100%	94%	131%	98%
-------------------------	----------------	------------	----------------	------------	------------	------------	-------------	------------	-------------	------------

Omakapital

Aktiikapital või osakapital nimiväärtuses	2	0%	0	0%	100%	100%	100%	10%	12%	9%
Ülekurs	121 460	64%	188 656					29%	23%	0%
Kohustuslik reservkapital	0	0%	0	0%	100%	100%	100%	0%	0%	0%
Muud reservid	178 538	147%	0	0%	247%	100%	100%	28%	15%	10%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	-534 941	395%	-113 538	522%	3080%	622%	100%	-63%	-16%	-2%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	559 112	-105%	-360 059	206%	-14%	306%	100%	2%	-65%	-15%
KOKKU OMAKAPITAL	324 171	-126%	-284 941	-1043%	244%	-943%	100%	6%	-31%	2%

KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL

KOKKU KOHUSTISED JA OMAKAPITAL	246044	30%	-375008	-31%	89%	69%	100%	100%	100%	100%
---------------------------------------	---------------	------------	----------------	-------------	------------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Lisa 56. Woodman OÜ kasumiaruande horisontaal-, trendi- ja vertikaalanalüüs 2011.–2013. aastal (eurodes)

KASUMIARUANDE KIRJE/RÜHM	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS			VERTIKAALANALÜÜS		
	2013		2012		2013	2012	2011	2013	2012	2011
	Absoluut- muutus	Suhteline muutus	Absoluut- muutus	Suhteline muutus						
Müügitulu	1 488 529	126%	-1 118 790	-49%	116%	51%	100%	100%	100%	100%
Muud äritulud	14 766	276%	3478	185%	1072%	285%	100%	1%	0%	0%
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	5768	-318%	3546	-461%	786%	-361%	100%	0%	0%	0%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	108 3165	197%	-858 352	-61%	116%	39%	100%	-61%	-47%	-61%
Mitmesugused tegevuskulud	202 447	110%	28 652	18%	248%	118%	100%	-15%	-16%	-7%
Tööjõukulud	5907	1%	-137 271	-21%	80%	79%	100%	-20%	-44%	-29%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-61 282	-53%	34 718	42%	67%	142%	100%	-2%	-10%	-4%
Muud ärikulud	-275 101	-97%	174 432	160%	8%	260%	100%	0%	-24%	-5%
Ärikasum (-kahjum)	-393 155	-118%	363 753	317%	-74%	417%	100%	3%	-41%	-5%
Finantstulud ja finantskulud	61 119		-60 190	-100%	102%	0%	100%	-2%	0%	-3%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	-454 274	-105%	303 563	174%	-14%	274%	100%	1%	-41%	-8%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-454 274	-105%	303 563	174%	-14%	274%	100%	1%	-41%	-8%

Lisa 57. Intervjuu Standard AS-i juhatuse liikme Priit Tammega

1. Mis on Teie arvates peamised välistegurid, mis 2011.–2013. aastal on mõjutanud nii kogu Eesti mööblitööstust kui ka Teie ettevõtet?

Kõige rohkem on Eesti mööblitööstust mõjutanud muutused Soome turul. Hoolimata sellest, et juurde on tulnud sektori jaoks eksootilised turud, moodustab kogu Eesti mööbli eksporditulust 2011.–2013. aastal 40% Soome ja 2014. aastal võib see olla isegi rohkem. 2008.–2012. aastal vähenes Soomes mööblitootmise maht 25% ja sama palju vähenes ka ettevõtete ja ka töötajate arv. Kuna tarbimine ei ole nii palju vähenenud, müüvad Soome väga paljud Eesti väikeettevõtted, kellel mõned aastad tagasi võimalus turule sisenemiseks puudus. Arvestades Soome turu piiratust, võtsid suuremad ettevõtted 2011.–2013. aastal ette laienemise Euroopa suurematele turgudele ning Venemaale.

Samuti võib pidada Eesti ettevõtteid positiivselt mõjutavaks oluliseks asjaoluks, et tootmine on vähenenud kogu Põhja-Euroopas ja Euroopas tervikuna ehk kui EL-is peaks majandus natukenegi kasvama, siis võiksid ja peaksid Eesti ettevõtted sellest kasu lõikama.

2. Miks osalete klatriprogrammis ja millist kasu ootasite klatri tegevusest saada?

Klatriprogramm andis võimaluse mõelda ettevõtte arendamisel teistmoodi ning selle programmi eesmärgiks oli ja on jätkuvalt motiveerida teatud finantstoega ettevõtteid erinevates valdkondades koostööd tegema. AS Standardi põhihuvi oli käivitada projektmööbli müük saksakeelsetel turgudel (Saksamaa, Šveits, Austria) ja koos teiste Eesti tootjatega püüda mõelda laiemalt sektori arengule – millised võiksid olla need tuleviku võtmed, millest oleks kasu kogu mööblisektorile Eestis? Pluss töötajate arendamine.

3. Mida on klastris osalemine andnud Standard AS-i jaoks?

Oleme käivitanud saksakeelsele turule projektmööbli ühismüügi. Osalevad Standard, Sarkop, Kalla Mööbel. Ühise kohapealse müügiesindaja toel oleme teostanud esimese ühisprojekti – erimööbel Hannoveri Bowling Worldi keskusesse. 2015. aastal peaksime sisustame veel kolm analoogset keskust Saksamaal, peale nimetatute on meil avatud pakkumised hotellide sisustamisele Saksamaal, Serbias ja USA-s. Mahtude kasv saab toimuda koostöö kaudu, sest ükski osalev ettevõtte ei suudaks tegelikult võimaliku töömahuga üksi toime tulla. See ei tähenda ainult tootmisressurssi – sama tähtis on ressurss projektide eelarvestamiseks, ostuplaneerimiseks, õigete allhankijate leidmiseks jne.

Teiseks märkimisväärsemaks tulemuseks on töötajate arendamine. Erialased seminarid on kindlasti andnud inimestele häid mõtteid oma töö parendamiseks.

Mõju majandusnäitajatele on hetkel veel väike, sest klaster on tegelikult toiminud kolm aastat, millest umbes kaks aastat läks omavahel suhtlema õppimiseks.

4. Millised on Teie arvates klatri koostöövormi peamised eelised ja puudused?

Klatri koostöövormi põhieeliseks võib lugeda EAS-i võimaldatavat finantstuge ühisprojektide ja -tegevuste toetamisel. Pikema perspektiivi plusse peab hakkama alles välja sõeluma ning majandusliku mõttekuse raames peaks sektor jõudma suuremale spetsialiseerumisele. On brändid, on tootjad, on komponentide tootjad, CNC-teenuse spetsialistid jne. Kaugemas tulevikus võiks klaster anda tõuke olulisele sektori efektiivsuse kasvule, aga siin on suurimaks takistuseks ettevõtjate enesekeskne mõtlemine.

Suurimaks probleemiks on klatri juhtimine. Siiamaani ei ole selgeks vaieldud olulisi eesmärke. Lisaks on keeruline leida motiveeritud strateegilist juhti, kes suudaks kõiki klatri liikmeid ühtemoodi liikuma panna. Eesti mööblitööstuse klatri nõrkuseks on ka liikmete suhteliselt nõrk finantsvõimekus.

5. Millele peaks klaster edaspidi rohkem keskenduma?

Pean eriti tähtsaks koostööd sektori eesmärkide selgeks rääkimisel, mille tulemusel peaks sektor spetsialiseeruma. See vähendab tegelikult kõigi ettevõtete riske. Et selleni jõuda, tuleb väga palju teha koolitusi, seminare just ettevõtete juhtidele ning omanikele. Teiste Euroopa klastrite külastused aitaksid sellele kaasa. See oleks suur mõtlemise muutus!

Rohkem kompetentsi tõstmise seminare, koolitusi, sh väliskoolitusi ettevõtete võtmetöötajatele.

6. Enamikul klastriliikmetel ja ka Standard AS-il on põhivara jääkmaksumus langustrendis ehk kulum ületab investeringuid. Mis on Teie arvates selle põhjuseks?

Võime öelda, et kriis lõppes 2011 aastal ning ettevõtted on natukenegi taastunud. Teisalt investeeris sektor põhivarasse võrreldes teiste riikidega enam enne 2009. aasta majanduskriisi. Eesti mööblitootmiste tase on tublisti üle Ida-Euroopa keskmise ning näiteks Standard ei jää toomisvara poolelt maha Vana Euroopa ettevõtetest.

Teiseks põhjuseks võib olla, et ettevõtted ongi muutuste ajastul või eesmärkide ümbermõtestamisel – kuhu ja kuidas edasi? Kuna väliskeskkond on muutunud, siis tulebki endi jaoks kõik riskid läbi mõelda. Kindlasti hakkavad põhivara investeringud suurenema, sest masin hakkab asendama inimest ja rahvaarv Eestis on langustrendis ning tööjõukulude kasv teeb investeerimise vägagi mõttekaks. Standard AS peab väga tõsiseid plaane automatiseeritud tootmisele üleminekuks.

Lisa 58. Vara puhasrentaabluse teguranalüüs

Askala OÜ

	2013	2012			Absoluutmuutus		Mõjuulatus	
T - vara puhasrentaablus(%)	-14,4	28,4	$T_0 = a_0 * b_0$ (%)	28,4				
a - vara käibesiduvus	1,7	1,4	$T^` = a_1 * b_0$ (%)	33,8	$\Delta T(a) = T^` - T_0$ (%)	5,4	$/\Delta T(a)/\Delta T) * 100\%$ (%)	-12,6
b - müügitulu puhasrentaablus(%)	-8,7	20,3	$T^`` = a_1 * b$ (%)	-14,4	$\Delta T(b) = T^`` - T^`$ (%)	-48,2	$/\Delta T(b)/\Delta T) * 100\%$ (%)	112,6
$\Delta T = T_1 - T_0$ (%)	1,0		$T_1 = a_1 * b_1$ (%)	-14,4	$\Delta T = T_1 - T_0$ (%)	-42,8		

Bellus Furniture OÜ

	2013	2012			Absoluutmuutus		Mõjuulatus	
T - vara puhasrentaablus(%)	0,8	1,5	$T_0 = a_0 * b_0$ (%)	1,5				
a - vara käibesiduvus	1,7	2,0	$T^` = a_1 * b_0$ (%)	1,3	$\Delta T(a) = T^` - T_0$ (%)	-0,2	$/\Delta T(a)/\Delta T) * 100\%$ (%)	30,0
b - müügitulu puhasrentaablus	0,5	0,8	$T^`` = a_1 * b$ (%)	0,8	$\Delta T(b) = T^`` - T^`$ (%)	-0,5	$/\Delta T(b)/\Delta T) * 100\%$ (%)	70,0
$\Delta T = T_1 - T_0$ (%)	1,0		$T_1 = a_1 * b_1$ (%)	0,8	$\Delta T = T_1 - T_0$ (%)	-0,7		

Ermatiko OÜ

	2013	2012			Absoluutmuutus		Mõjuulatus	
T - vara puhasrentaablus(%)	-4,1	1,6	$T_0 = a_0 * b_0$ (%)	1,6				
a - vara käibesiduvus	1,4	1,4	$T^` = a_1 * b_0$ (%)	1,7	$\Delta T(a) = T^` - T_0$ (%)	0,1	$/\Delta T(a)/\Delta T) * 100\%$ (%)	-1,6
b - müügitulu puhasrentaablus(%)	-2,9	1,2	$T^`` = a_1 * b$ (%)	-4,1	$\Delta T(b) = T^`` - T^`$ (%)	-5,8	$/\Delta T(b)/\Delta T) * 100\%$ (%)	101,6
$\Delta T = T_1 - T_0$ (%)	1,0		$T_1 = a_1 * b_1$ (%)	-4,1	$\Delta T = T_1 - T_0$ (%)	-5,7		

Lisa 58. (järg) Vara puhasrentaabluse teguranalüüs

Halver Mööbel OÜ

	2013	2012			Absoluutmuutus		Mõjuulatus	
T - vara puhasrentaablus(%)	3,9	1,8	$T_0=a_0*b_0(\%)$	1,8				
a - vara käibesiduvus	3,7	4,0	$T^`=a_1*b_0(\%)$	1,6	$\Delta T(a)=T^`-T_0(\%)$	-0,1	$/\Delta T(a)/\Delta T)*100\%(\%)$	-6,3
b - müügitulu puhasrentaablus	1,0	0,4	$T^``=a_1*b(\%)$	3,9	$\Delta T(b)=T^``-T^`(\%)$	2,2	$/\Delta T(b)/\Delta T)*100\%(\%)$	106,3
$\Delta T=T_1-T_0(\%)$	1,0		$T_1=a_1*b_1(\%)$	3,9	$\Delta T=T_1-T_0(\%)$	2,1		

Kalla Mööbel OÜ

	2013	2012			Absoluutmuutus		Mõjuulatus	
T - vara puhasrentaablus(%)	6,9	7,2	$T_0=a_0*b_0(\%)$	7,2				
a - vara käibesiduvus	1,0	1,0	$T^`=a_1*b_0(\%)$	7,1	$\Delta T(a)=T^`-T_0(\%)$	-0,2	$/\Delta T(a)/\Delta T)*100\%(\%)$	51,1
b - müügitulu puhasrentaablus(%)	7,0	7,2	$T^``=a_1*b(\%)$	6,9	$\Delta T(b)=T^``-T^`(\%)$	-0,2	$/\Delta T(b)/\Delta T)*100\%(\%)$	48,9
$\Delta T=T_1-T_0(\%)$	1,0		$T_1=a_1*b_1(\%)$	6,9	$\Delta T=T_1-T_0(\%)$	-0,4		

Neiser Grupp AS

	2013	2012			Absoluutmuutus		Mõjuulatus	
T - vara puhasrentaablus(%)	4,8	2,7	$T_0=a_0*b_0(\%)$	2,7				
a - vara käibesiduvus	1,2	1,2	$T^`=a_1*b_0(\%)$	2,7	$\Delta T(a)=T^`-T_0(\%)$	0,1	$/\Delta T(a)/\Delta T)*100\%(\%)$	2,5
b - müügitulu puhasrentaablus(%)	3,9	2,2	$T^``=a_1*b(\%)$	4,8	$\Delta T(b)=T^``-T^`(\%)$	2,0	$/\Delta T(b)/\Delta T)*100\%(\%)$	97,5
$\Delta T=T_1-T_0(\%)$	1,0		$T_1=a_1*b_1(\%)$	4,8	$\Delta T=T_1-T_0(\%)$	2,1		

Lisa 58. (järg) Vara puhasrentaabluse teguranalüüs

Pinea OÜ

	2013	2012			Absoluutmuutus		Mõjuulatus	
T - vara puhasrentaablus(%)	-14,5	-4,7	$T0=a0*b0(\%)$	-4,7				
a - vara käibesiduvus	1,2	1,1	$T^`=a1*b0(\%)$	-5,0	$\Delta T(a)=T^`-T0(\%)$	-0,3	$/\Delta T(a)/\Delta T)*100\%(\%)$	2,6
b - müügitulu puhasrentaablus(%)	-12,6	-4,3	$T^``=a1*b(\%)$	-14,5	$\Delta T(b)=T^``-T^`(\%)$	-9,5	$/\Delta T(b)/\Delta T)*100\%(\%)$	97,4
$\Delta T=T1-T0(\%)$	1,0		$T1=a1*b1(\%)$	-14,5	$\Delta T=T1-T0(\%)$	-9,8		

Sarkop AS

	2013	2012			Absoluut muutus		Mõjuulatus	
T - vara puhasrentaablus(%)	-7,2	6,7	$T0=a0*b0(\%)$	6,7				
a - vara käibesiduvus	1,0	1,3	$T^`=a1*b0(\%)$	5,1	$\Delta T(a)=T^`-T0(\%)$	-1,6	$/\Delta T(a)/\Delta T)*100\%(\%)$	11,4
b - müügitulu puhasrentaablus(%)	-7,3	5,1	$T^``=a1*b(\%)$	-7,2	$\Delta T(b)=T^``-T^`(\%)$	-12,3	$/\Delta T(b)/\Delta T)*100\%(\%)$	88,6
$\Delta T=T1-T0(\%)$	1,0		$T1=a1*b1(\%)$	-7,2	$\Delta T=T1-T0(\%)$	-13,9		

Standard AS

	2013	2012			Absoluutmuutus		Mõjuulatus	
T - vara puhasrentaablus(%)	-8,2	1,8	$T0=a0*b0(\%)$	1,8				
a - vara käibesiduvus	2,0	2,0	$T^`=a1*b0(\%)$	1,8	$\Delta T(a)=T^`-T0(\%)$	0,0	$/\Delta T(a)/\Delta T)*100\%(\%)$	-0,4
b - müügitulu puhasrentaablus(%)	-4,1	0,9	$T^``=a1*b(\%)$	-8,2	$\Delta T(b)=T^``-T^`(\%)$	-10,1	$/\Delta T(b)/\Delta T)*100\%(\%)$	100,4
$\Delta T=T1-T0(\%)$	1,0		$T1=a1*b1(\%)$	-8,2	$\Delta T=T1-T0(\%)$	-10,0		

Lisa 58. (järg) Vara puhasrentaabluse teguranalüüs

Tarmel Furniture OÜ

	2013	2012			Absoluutmuutus		Mõjuulatus	
T - vara puhasrentaablus(%)	-45,9	-23,6	$T_0 = a_0 * b_0$ (%)	-23,6				
a - vara käibesiduvus	3,2	2,2	$T^1 = a_1 * b_0$ (%)	-34,6	$\Delta T(a) = T^1 - T_0$ (%)	-10,9	$/\Delta T(a) / \Delta T * 100\%$ (%)	49,0
b - müügitulu puhasrentaablus(%)	-14,3	-10,8	$T^{11} = a_1 * b$ (%)	-45,9	$\Delta T(b) = T^{11} - T^1$ (%)	-11,4	$/\Delta T(b) / \Delta T * 100\%$ (%)	51,0
$\Delta T = T_1 - T_0$ (%)	1,0		$T_1 = a_1 * b_1$ (%)	-45,9	$\Delta T = T_1 - T_0$ (%)	-22,3		

Woodman OÜ

	2013	2012			Absoluutmuutus		Mõjuulatus	
T - vara puhasrentaablus(%)	2,6	-47,4	$T_0 = a_0 * b_0$ (%)	-47,4				
a - vara käibesiduvus	2,8	1,2	$T^1 = a_1 * b_0$ (%)	-114,7	$\Delta T(a) = T^1 - T_0$ (%)	-67,3	$/\Delta T(a) / \Delta T * 100\%$ (%)	-134,6
b - müügitulu puhasrentaablus(%)	0,9	-40,6	$T^{11} = a_1 * b$ (%)	2,6	$\Delta T(b) = T^{11} - T^1$ (%)	117,3	$/\Delta T(b) / \Delta T * 100\%$ (%)	234,6
$\Delta T = T_1 - T_0$ (%)	1		$T_1 = a_1 * b_1$ (%)	2,6	$\Delta T = T_1 - T_0$ (%)	50,0		